

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

186

1

2 004

129 Ws

1186 - Ա. Կ.)

Ի Ֆ Ի Ե Լ Ե Բ, Մ Ո Ւ Ի Ե Յ Յ Ե Բ Է

Շիրքեթի պեշեքիյեյի սեվմեք տե՛նիլէն
 Ֆաղիլեթի մաթլազայր իֆա ու իճրա
 իթմեք, անձող ինսանլարըն ֆիքրինի ա.
 չույ, վէ հնվարը (ըշտղլար) մալիւմաթ
 իլէ թէնվիթ իթմէնին թարիդինի արամազ
 լա օրապիլիթ: Ինսանե թապիաթընտա զա.
 թէն ույապըրդ օրույ, վէ հէր սանեմ իւ.
 գերինե, պուլունաուզու ճէմիլեթին,
 եանի պաշգալարըն էֆքեար ու թէէտի.
 բաթը թէէտիլ իլէմէքտե տիլ. վէ իշ.
 թէ պունտան տա նէշէր իտէր քի, պէնի
 սանեմէ անլաթարըրըմայա հիսմէթ օրու.
 տուզու հարտե, թապէն մալիք պուլունաու.
 զու գուլիլեթ ու գուարեթի ֆարգ ու
 ֆէհմ իթմէյէ նէ մէրթէպէ վյապաթը
 վար իտէ, մուղայիլի օլարազ, անլաթար.
 րըրմայըպ սէթը օլունաուզու թագաթիտե
 տաթի, հաթթա ինսանձա տույզուլարընը
 զայս իթմէյէ տաթի, օլ գառար իաթի.
 տաար վար արը:

ՄՕՆԹԵՍԻԵՑ • Էսթրի տե Լօա • (սա. 2.)

Ա.

Ի Լ Լ Լ Թ

Պէնի տանմին վիճուտձա տիւրլիւ պէ
 տիւրլիւ իլէթլէրէ տիւշար օրույ, վէ մէզ
 քիւր իլէթլէրին տաթի, տիւրլիւ պէ տիւր.

լիւ իլաճլար վասէթասըլա տէֆ օլունա պիւ-
տիկինի քիմսէ ինքեար իտէմէղ :

Վ իճուտճա իլէթի թանըլու , վէ լաղըմ
կէլէն իլաճը թէրթիպ իթմէյի պիլէնէ հէքիմ
տէրլէր , օ տախի մալում տիւր :

Միր գաչ պին սէնէտէն պէրու , ինսանըն
վիճուտունու , պիր գաչ պին , վէ պէլքիտէ
պիր գաչ եիւղ պին տէֆա բարէ բարչա իթմիշ-
լէր , վէ հիսապա կէլմէղ եվգաթ ու էղհան
սարֆ իլէմիշլէր , վէ նիշէ էսրարը թապիյաթա
վագըֆ օլապիլէրէք , կէրչի հէքիմլիք տէնիլէն
սանաթը , շու շիմաիքի հալինէ կէթիրմիշլէր
իտէ տէ , հալէա զանն իտէրիղ քի , եաթարղը
պէշիքտէն տիշարը շրգարամամըշլար տըր :

Ինսանըն վիճուտճա էնվայի իլէթլէրի պու-
լունտուղու միտիլու , ախլագ ու թապիյաթ-
ճա տախի , բէք շօգ , վէ պէլքիտէ վիճուտ-
ճասընտան պիր գաչ գաթ զիյատէ իլէթլէրի
պուլունտուղու տախի ինքեար օլունմաղ :

Պէնիի տտէմին ախլագ ու թապիյաթճա
իլէթլէրինին տախի հէքիմլէրի վար տըրլար ,
վէ օնլարա սընըֆ ու տէրէճէսինէ կէօրէ էն
վայի իտիմլէր վէրիլմէքտէ իտէ տէ , պիղլէր
գօլայճա , վէ ալէսսէվիյէ , ֆէյլէսօֆ իամինի
վիրմէք իաթէրիղ :

Շ ու ախլագճա իլէթլէրին շօգլուղունա
վէ կիւճլույիւնէ նիսպէթլէ , զանն իտէրիղ
քի , տէրմանընը թանըլու թէրթիպ իտէճէք

հէքիմկէր, եախօտ քէնաի թապիրիմիզ իւզրէ
Ֆէյլէսօֆլար տախի, հէմ զայէթ ազ վէ հէմօնէ
զայէթ նուֆուզուզ պուլունմագտէ տիրլէր :

Թա էվլէլտէն պէրու վիճուածա հէքիմկէ-
րէ ազ չօդ բիայէթ օլունա կէլմիշ իսէ տէ,
ախլագճա հէքիմկէր տահա եագրն վագրթլա-
րա կէլինճէյէ գատար, տայիմա թահգիր օ-
լունուպ վէ թագեիդ օլունմուշ տուրլար :

Շիմօիյէ գատար սէօյլէտիրլէրիմիզտէն
նէշէթ իսէր քի, պէնիի առէմ տայիմա իքի
ճիմա, եանի պիրիաի թէնճէ, վէ տիկէրի բուհ-
ճա վէ եախօտ ախլագճա, իլլէթլէրէ տիւշար
օլմագտէ տիր :

Ինսանլար վիճուածա իլլէթլէրինին տէֆի
չարէսինէ տայիմա զայրէթքէշ պուլունմուշ-
լար իսէ տէ, ախլագճա իլլէթլէրինին տէֆի
չարէսինտէ պիւթիւն պիւթիւն պիգայա պու-
լունտուգլարրնտան, կէրչի հէման հէր մէմլէ-
քէթտէ իյի ֆէնա հէքիմկէր բէյտա օլմուշ-
լար, ֆադաթ ֆէյլէսօֆլար նատիրէն կէօրիււ-
միւշտիւրլէր : Հալ պու քի, էսէֆ իսէճէք
եէրի շուրասը տրք քի, վիճուածա իլլէթլէ-
րին, էկէր ճիւմլէսինին տէյիլ իսէ, հէման
էքսէրիսինին սէպէպի, ախլագճա իլլէթլէր
պուլունմագտէ տիրլէր :

Հէր նէ հալ իսէ, նիյէթիմիզ հէքիմկէր
իւզէրինէ միւթալաա իթմէք օլմայուպ, ան-
ճագ միւթալտամիզա պիր մուգատտէմէ իթ-

մէքստէն իսպարէթ պուլունմագին , վիճուտճա
 հէքիմլէյի վէ իլլէթի պիր միսալ թութարապ ,
 ասըլ մագսէտիմիղտէն պուլունան պաղը միլ-
 լէթճէ վէ ասլապճա իլլէթլէքտէն պահս ի-
 տէլիմ :

Հէր այրը այրը աստէմին վիճուտճա օլմա-
 մայուպտա , աղլու Ֆիքիթճէ օլան իլլէթինէ ,
 ասլապճա ետիսու թասլիաթճա իլլէթ տէտի-
 կիմիղ միսիլու , միլլէթճէ ումումէն օլան իլ-
 լէթիմիղէ տախի , միլլէթճէ իլլէթ թասլիրի-
 նի իսթիմալ իթմէյի քէնտիմիղճէ միւնասիալ
 կէօրիւրիւղ :

Պիր աստէմին վիճուտիմտէ պիր իլլէթ ա-
 րըղ օլաուգտա , կէլէն հէքիմ , էկէրչի ուսթա
 իտէ , էվլլէլա իլլէթին նէ իտուկինի վէ նէ-
 տէն նէչէթ իթտիկինի անլամայա չալըչըր , վէ
 պատէհու լաղլմ կէլէն մուալիճէյի թէրթիալ
 իտէր : Ալէրչի մուալիճէ իլլէ իլլէթ տէֆ օլուր ,
 լաքին էկէրչի կէլէն հէքիմ ճահիլին պիրիսի
 օլուպ , իլլէթի վէ սէպէպինի անլայրալ տին-
 լէմէղտէն , ետլընըղ քէյֆսիլին վիճուտիմի պի-
 րապ ույուչուրարապ աղըրսընը ունութաու-
 րաճապ իլամճալ վէրիր իտէ , թասլիյաթիլլէ
 քէյֆսիլին հալի հէմ էվլլէլքիտէն Ֆէնա օ-
 լուր , վէ հէմտէ էօմրիւ թէհլիքէյէ կիրէր ,
 վէ պունուն կիպի տախի , էկէրչի քէյֆսիղ
 ետիսու իլլէթ սահիպի , քէնտի իլլէթինի հու-
 սուլէ կէթիլիէն սէպէպտէն կէրի սուրմալ

եախօտ քէնտույի սագընմաղ իսէ, արթըդ օլ վագըթ հէքիմին ուսթալըղը տախի հէվայէ կիտէրէք, էվվէլքի իլէթ եէնիտէն, վէ պէլքիտէ տահա ֆէնա սուրէթտէ պաշ կէօսթէրմէյէ պաշար: Պինատէն ալէյհ, միլէթճէ իլէթլէրին հէքիմլէրի, եանի միլէթ խտարէսինի տէր իւհտէ խտէն զաթլար, էվվէլա միլէթին իլէթինին նէ օլտուղուէն, վէ նէրէտէն կէլտիկին, լայրգըլա անլայրպ ախնէմէքսիդին, բասթ կէլա պիր մուալիճէ թէրթիպ խտէրլէր իսէ, օլ վագըթ թապիյաթիլլէ միլէթին հալի տախի էվվէլքինտէն հէմ ֆէնա օլուր, վէ հէմտէ մուխաթարատա պուլունուր:

Միլէթիմիդին շիմտիքի խտարէսի Վահմանագրական արը, պիդիմ նիյէթիմիդ զէրրէճէ շու հալէ գարշը սէօյլէյիպ վէ հագարէթ իթմէք օլմայուպ, իլլա մուղայիրի օլարապ, բիալէթի քեամիլէմիդտէն նաշի, տահա զիյատէ իսլահընա տայիր, խալիսանէ էֆքեարըմըղը պէյան իթմէքտէն իպարէթ աիր, էկէրշի ճիւղ իւ քիւլլի տիգգաթ ու գապուլէ շայէան պույրուլուր իսէ, պիս սիւրուր իֆթիխար իտէրիդ, էմմա մուղայիրի զուհուրա կէլիր իմիշ, զաթէն էֆքեար սէրպէսթիյէթինէ ըիպէթ իտէնլէրտէն պուլունտուղու մուղտան, միլէթիմիդի խտարէ իտէն ագլ ու էֆքեարըն, սէմէրէսինէ պէքլէրիդ:

Ղանիւր վէ ճանարդ մախլու գաթըն թապիի պինկէրճէ գանու նլարա վէ թէէսսիրլէրէ թապի պուլունսու զու միախլու , աւելլէթ , միլլէթ վէ ֆամիլեա խտարէսի տախի , հիսապ սրդ թապիի գանու նլարա , թէէսսիրլէրէ , վէ եախսա սէպէպլէրէ թապի պուլունմագտէ տիր :

Հէր միլլէթ պիր սուրէթտէ խտարէ օլունսամատրդը միախլու , պիր միլլէթտէ հէր վագրթ պիր սուրէթտէ խտարէ օլունսամագ , Վմախի պունստանսա նէշէթ խտէր քի , միլլէթ իտարէսինէ ճէսարէթ խտէն ատէմ , խտարէ իտէճէկի միլլէթին օլ կիւնտէ քի հալինէ , վէ խուսուսիլլէ կէլէճէք վագթէ նիսպէթլէ կիւտիշինէ , լայրգըլա ախգգաթ իթախքտէն պաշգա , տիւնեանըն ումումի կիտիշինէ տախի ախգգաթ իթմէլի տիր , զիրա հէր կիւն վէ հէր սաաթըն , հէր միլլէթ իւզէրինէ , պաշգա պաշգա թէէսսիրլէրի վար տր :

Վկէր պու ալէմաէ էն զիյաաէ կիւճ պիր շէյ վար իսէ , օ տախի անճագ պիր միլլէթ իտարէսի խուսուսուտուր տէնսէ ճայիլ տիր , վէ պունուն ինքեար գասլուլ իթմէլ պիր սահիհլիք օլտուղունու տախի , եալընը պիր էվլատ , պիր ջրագ , վէ պիր խրամէթքեար խտարէ իթմէքտէ պուլունսանլար , ջէքախլիլի կիւճիւլիւ , պիր գաշ միլլիսն իլէ զարպ իթտիքլէրի հալտէ , գօլայճա ֆէհմ խտէպիլլիլլէր :

Վագատա հէր միլէթի խտարէ իթմէք կիւճ տիւր , լաքին միլէթիմիզ կիպի միդտարի քիֆայէ առապ ու թէրպիյէտէն , վէ քէզալիք էմրի խտարէյէ լայրդըլա գատորք էշխաստան մահրում պիր միլէթին խտարէսի , աահա դիյատէ վէ քէք չօդ դիյատէ կիւճ տիւր :

Նէ պիր առէմ հէր իշտէ վէ հէր սանաթտա , վէ նէ տէ հէր առէմ պիր իշտէ վէ պիր սանաթտա մահիր օլապիլիր , մէսէլա պիր սաաթճը , շիլինկիրլիքտէ , տիւլպէնաճիլիքտէ , սարաֆըրգտա վէ հէքիմիլիքտէ վէ սայիրէտէ վէ սայիրէտէ մահիր օլամատըղը միսիլու , հէր սաաթճը , հէր գու՛նտուրաճը , հէր սարաֆ վէ հէր թէրդի տախի , քէնտի իշ ու սաաթճընտա մահիր օլամազ :

Միլէթ խտարէսի պիր գաչ տիւրլիւ օլապիլիր , լաքին պիլիմ շիմալիքի խտարէմիզ Մահմանագրու թիւնճա օլտուղու՛նտան , անճագ խտարէյի մէզպուրէ իւղէրինէ պահա իտէրիլ :

Կէրջի Մահմանագրապիան խտարէ , հագգա նիյէթի հըֆզ ու վիգայէ իտէպիլմէնիմ էն իյի վէ սօղրու պիր թալիդի տիր , լաքին օնտանտա միւշքիլ պիր խտարէ օլամազ : Շէօյիքի սայիր խտարէլէրտէ , եա վաճիպէյի դիմմէթ , եա դայրէթի միլիյէ , վէ եատա էօրֆ ու շիտտէթ լաղըմ կէլտիլի , վէ պիր եախօտ պիր չօդ քիմէսնէնիմ հիւքմ ու բէյինէ մէնութ պուլու՛նտուղու թագալիքտէ , Մահմա

Նազրական խտարէտէ իսէ , հէր ատէմին այ-
 րը այրը , հէմ քէնտինէ , վէ հէմտէ պիւթիւն
 միլէթէ հիւքմ իթմէսի , վէ գարշըլըգ օլա-
 րագ տախի , հէր ատէմին , այրը այրը , հիւքմի
 թահթընտա պուլունմասը լաղըմ կէլտիկին
 տէն , պաշըլմա իքի շէյէ իհթիյաճը շէտիտ
 էլղէմիյէթտէն տիր , եանի պիրինճիտի հո-
 գո-գ ու շաճիդաթըն նէ օլտուղունու լայրգը-
 լա թանրըսլ ըիայէթ իթմէք , վէ իքինճիտի
 տախի հուգուգու մուհաֆաղա , վէ վաճիւ
 պաթը իճրա խտէպիլմէք :

Պիղ տէրիղ քի միլէթիմիղ Վահմանա-
 գրական խտարէ թահթընա կիրէլտէն պէրու ,
 պիր աղիմ իլէթէ տիւչար օլմուշ օլտուղու
 շէօյէ տուրսուն , շու իլէթին իլաճընը տա-
 խի արամագ զըմնընտա զէրրէճէ նիյէթ վէ
 զայրէթ կէօրիւլմէքտէ օլմատըղընտան , իֆ-
 րաթ մէրթէպէ աճընաճագ պիր հալտէ պու-
 լունմագտէ տիր :

Աէրչի , միլէթիմիղին շիմտիքի հալի իչին
 Վահմանագրական խտարէտէն պաշգա միւնա-
 սիպ վէ մէնֆաաթըլը պիր խտարէ վար տըր
 տէյէմէյիղ , ֆէգաթ ֆէվգ էլ ատէ պիր ֆէ-
 թանէթ , պիր մուհապպէթ վէ պիր զայրէթ
 ու ֆէտաքէարըլըգ սարֆ օլունմատըլճա , մէղ-
 քիւր Վահմանագրութիւնուն տախի , լայրգ-
 լը սուրէթտէ իճրա օլունամայաճաղըն տախի ,
 էսէֆ իտէրէք սէօյէլիղ քի , գաթան ինքէար
 խտէմէյիղ :

Միլեթիմիզ իտարեյի մեզպուրե եիւզիւն
 տէն պիր ազիմ իլեթէ տիւչար օլմուչ տուր
 տէտիք , մեզքիւր իլեթին բէք չօդ տալլարը
 վէ պուտագլարը վար իտէ տէ , ազըպէթ
 քեար , պիր աղած միսիլու , քեօքիւ պիր օլ
 տուղունտան , էվվէլա քեօքիւնտէն միւսպա
 շէրէթ իտէրիզ :

Մէզքիւր իլեթ աղածընըն քեօքիւ , պիր
 ճէ միլեթճէ հէր պիր մեմուրիյյէթին , մե
 մուրինէ անգարիա թարիգիլէ , եախօտ խա
 թրը սուրէթիլէ դասուլ իթտիրիլմէսի տիր :

Մեմուրիյյէթի մեզպուրէլէրին իշինտէն
 եալընըղ Արեսիտիտանըղըն օլ սուրէթլէ իճրա
 օլունապիլէճէկին ինքեար իտէմէյիզ , շիւնքի
 հէր վագըթ թէճէմիւ իթմէսինէ իհթիյած
 օլմատըղընտան , բէք աղըր պիր եիւք տէյիլ
 տիր , հալ պու քի , անըն տախի , հաթթա
 տահա իլք տէֆալարը օլտուղու , վէ էն միւ
 հիմմ իշլէր պուլունտուղու թագտիրտէ ,
 հէմ լայրդըլա թէճէմիւ իթմէմէսի , վէ
 հէմտէ պիր քիւշիւք սէպէպ , վէ հաթթա
 պիր ճէնագէ սէպէպինտէն էքսէրիյյէթ պու
 լամատըղը շէնտ տէֆա կեօքիւլմիւչ տիւր :

Մէ գատար աճընաճագ հալ , պիր եա ի
 քի հայաթտա եախօտ ահրէթտէ պուլունտան
 քէսանըն սէպէպինտէն , պիր գաչ միլիօն միլ
 լէթին , պինլէրճէ պին իշլէրի հաթթալարճա
 կէրույէ գալմագ :

Անգարիա եախօտ խաթըր նիյէթիյէ չաւրչան մէմուր իլէ, մաաշլը մէմուր պէյնինտէ հիսապարզ Ֆարգ պուլունտուղու միսիլու, անգարիա եախօտ խաթըր սուրէթիյէ թէս վիյէ օլունան իշ իլէ, պօրճ վէ մէսուլիյէթ սուրէթիյէ կէօրիւլէն իշտէ տախի հիսապարզ Ֆարգլար պուլունաճաղն զանն խտէրիղքի, ֆէրտի վահիտ ինքեար իտէմէղ:

Հայտէ եալընըղ պիր տագըղա իշին, միւմքինսիղ շէյի միւմքինլի աիր կիպի Ֆարգ իտէրէք, միլէթճէ մէմուրիյէթ գապուլ իտէնլէրին, այլըղը մէմուրլար կիպի ճանտան վէ գօրգարագ չալըչաճագլարընը գապուլ իտէլիմ, լաքին հէր կիւն իշ կիւճ իտէրէք կէլիպ սապահտան ախշամա գատար օթուրապիլէճէքլէրինտէ, ասլա խէյալիմիղտէն կէչիրէմէյիղ եա, Հայ պուքի, զաննէն իւչ միլիօն նուֆուստան իպարէթ պիր միլէթին, բուհանի վէ ճիսմանի պինլէրճէ պին իշլէրինին թէսլիյէսի, հաֆթատա անճագ պիր եա իքի կիւնտէ, վէ անճագ պիր գաչ սասթ պագըլարագ, մէկէրչի միւմքին օլապիլիմի: Կուսուսիլէէօյլէ պիր միլէթտէքի, տահա նիղամ ու գանուն նէ իտուկին եէնի կէօրմէքտէ, թարաֆկիրլիք վէ խաթըր իւմիտի թա իլիքլէրինէ իշլէմիշ, հուգուգ ու վաճիպաթ նէ իտուկին պէլմէղ, քիթապէթ ու մէտէնիյէթի աճը նաճագ տէրէճէլէրտէ . . . եանի տիմէք իս.

Թէրիզ քի, Թէրպիւնի սիր միլէթին սիր ի-
շի մէսէլա սիր սասթտա Թէսվիյէ օլունա-
սիրսէ, այնի իշ իշին սիրդէ սիր գաջ սասթ
ղիյատէ եօրու լունմայա իհթիյաճ վար տրու :

Նոգարիս Թարիգինին ֆայտէ սիր սիր
Թարիգ օլտու դուն սիրտիկիմիզտէն, ետլընրդ
Իսթանպոլ Քաղաքական ժողովունուն հալինի
կէօղլումիւզ էօնիւնէ կէթիւրիւրիզ : Քաղաքա-
կան ժողով 20 ազատան միւրէթթէպ օլունպ,
եիկիւրմիսինին տախի միւթէպէր վէ իշ կիւճ
սահիպի զասթլար օլտու դու մայիւ մտուր : Աս-
գասա ալէսսէվիյէ ազգասիրու թիւնլարը սէպէ-
պինտէն, շու աղըր մէմուրիյյէթի գապուււ
իլէ, ամմէնին շիւքրանիյյէթինի մուճիպ օլ-
մագտէ տիրլէր, ֆէգասթ, վաճիպէյի զլամմէթ-
լէրինի վէ արդու լէրինի լայրգըլա իֆայէ միւզ-
թէտիրմիտիրլէր, մէկէրշի հաֆթատա սիր
տէֆատան զիյատէ թէճէմմիւ իտէպիլմէլէրի,
վէ հէր տէֆատէ տախի էքսէրիյյէթ պուլմալա-
րը միւմքի՛նմիտիր, պիզ տէրիզ քի հաշմ, զիրա
գամ՛նղի ատէմ միւհիմմ սիր իշի պուլունտու-
դու թագտիրտէ, սիր դուրուշ, պին դու-
րուշ, վէ իշինէ կէօրէ օն պին վէ եիւզ պին
դուրուշ զարար ու քեարը, թէհլիքէյէ գօ-
յարագ, ալէլ աճէլէ Վասթրիգիսանէյէ գօշա-
պիլիւր, վէ էօյլէ սիր հալտէ գօշսա տախի
ճայիզ միտիր, վէ պու հալին ազլ ու ինսա-
ֆըն խարիճիտէ պուլունտուդու շէօյլէ տուր-

սուն , ագալի եիկիրմի սէնէլիք թէճրիւ պէ
տախի , սէօլէտիկիմիզ սահիհիլին շէհատէ
թինէ քեաֆի տէյիլ միտիր : Սայիր Քաղաքա
կան ժողովար , Արօնական ժողովար , Խոր
հուրդար , Հոգաբարձութիւնար , Թաղա
կան խորհուրդար , Յանձնաժողովար վէ
Վասնաժողովար տախի պունա քէզա :

Մէզպուր իլէթ աղաճընըն քէօքիւ իւղէ
րինէ պու գատարճրգ սէօլէտիքսէն սօնրա ,
կէչէլիմ տալ վէ պուտագլարընա :

Պաշլըճա տալլարընտան պիրիսի , հալէա պու
կիւնէ գատար , Նոգհանուր ժողով թարաֆըն
տան , հէր մէմուրիյյէթ ու մէմուրինէ տա
յիր , նիզամաթ ու գավանինի լազըմէ գալէ
մէ ալտըրմագ իւզըն , պիր Վավանին գօմիթէ
սի թէչքիլ իլէմէտիկի , եախօտ հէր մէմուրիյ
յէթ ու մէմուրինին նիզամաթ ու գավանին
տէն մահրում գալարագ , հուգուգ ու վաճի
պաթ նէ խուկին պիլմէտիկի , վէ էհալիյէ
տախի թապիյաթ իլէ պիլտիրէմէտիկի տիր :

Պիրիսի տախի միլէթճէ տախիլի վէ խա
րիճի թէսիլիյէսի լազըմ կէլէն մէսալիհին չօգ
լուղունա նիսպէթլէ , սարֆ օլունաճագ վագ
թինն աղըրղը տըր քի , շու խուսուս թասլիա
թիլլէ , բէք չօգ տէֆա , պիր մուարաղանըն
տէյիլ տէֆ ու իզալէսինի , իլա պիր գաչ պիր
պիրինտէն պիւյիւք քիւչիւք գօլլարըն տախի
արթմասընը պայիս օլմագտա տըր , նասըլ քի ,

Տնդ հանուր ժողովուրն իւք թէճէմմիւի կիւ
նիւնտէ , սասարգ մուվագգաթ մէճլիս աստե
նապետի իզգէթլիւ Վարուհակ պէյ թարա
ֆրնտան օգուհան պիր նութգ , սէօյլէտիկիմի
դի թաստիգ իթմէքտէ տիր : Նութգը մէդ
պուրտա , պէյան օլուհատուղուհա նազարէն ,
պիր պուչուգ իքի սէնէ միւտտէթտէ , Վաթ
րիքիսանէտէ իւչ պին գըթայէ եագըն մէսա
լին թէսլիյէ օլուհմուչ , վէ վագթին ու էչ
խասըն քիֆայէթ իթմէտիկինտէն իտէ , պիդ
զարուր նիչէ գուսուրլար տախի վուգուա
կէլմիշ տիր : Վվվէթ , էօյլէ օլտուղսուհա պիդ
տախի իսքեաթ օլուպ վէ շէհատէթ իտէպի
լիրիդ , զիրա մէճլիսի մէզպուր իքի սէնէ միւ
թէմատիէն տէվամ իթմիշ , վէ հէր հաֆթա
տախի թէճէմմիւ իյլէմիշ , վէ հէր տէֆատէ
տախի ագալի ալթըշար սասաթ օթուրուպ
պիր տիւզիյէ մէշղուլ պուլուհմուչտուր տէ
յու թութուլտուղու հալտէ , 100 հաֆթատա
600 սասաթ թէսլիյէյի մէսալիհէ սարֆը զիհն
ու էֆքեար օլուհմուչ օլմասը , վէ պէհէր սա
աթտա իտէ , 5 գըթա իշ կէօրիւլմիւչ պուլուհ
մասը լազըմ կէլիր , հալ պու քի տիւնեատէ
պուհատանտա ագլէ մուղայիր վէ աճընմայա շայ
եան պիր հալ օլապիլիր մի , արթըգ օլ այլար
ճա պիր տիւզիյէ սիւրիւպ , նիչէ իշլէրէ հիշ
նէօպէթ պրրագմայան մուաճճիդ իշլէրի պէր
թարաֆ իտէրիդ , վէ շուհու տախի ունութ

մայալըմ սէօյլէ մէյէ քի , էկէր Վաթրիքիաւ
 նէնինն էօյլէ պիր մուվազգաթ իտարէսի ,
 վէ շօգլարըն մէյյուսիյէթ իւղըն Սահմա
 նադրութիւնա պէքլէտիքլէրինտէն , անձադ
 բէք նաչար գալանդարըն , մէճլիսի մէղսուրէ
 միւրաճաաթ իթաիքլէրի հէնկեամընտէ , սէնէ
 տէ պին պէշ եիւղ գալէմ իշ կէլմիշ օլտու
 դու թագտիրտէ , շիմտիտէն սօղրա հէր թա
 րաֆտան հէր քէսին գօշուշաճաղը ճիհէթլէ ,
 ատէտի մէղսուրուն պիր գաթ վէ պէլքիտէ
 պիր գաշ գաթ տահա իղտիյատ պուլաճաղը
 ագլէ եագըն տըր : Վմա սու՛նա գարշըլըգ ,
 շիմտիտէն սօնրա հէր թարաֆտա նիզամըն
 տա մէճլիսլէրիմիղ պուլու՛նաճաղընտան , բէք
 շօգ մէսալիհին մահէլլ ինտէ թէսլլիյէ օլու՛նա
 ճաղը , վէ սու սէպէպէ մէպնի , Վաթրիք
 իանէնին եիւքիւնիւն , տէյիլ արթաճաղը ,
 իլլա էքսիլէճէյի ճէվապը , պաղըլար թարա
 ֆընտան պէյան օլու՛նուր իմիշ , լյի , լաքլինպիղ
 տէ ճէվապ վէրիքիղ քի , վագաա պիղ տախի
 էօյլէ պիր մուհասսէնաթը էղ ճան ու աիլ
 արզու իտէնլէրտէնիղ , ֆէգաթ , իտարէյի միլ
 լէթ նիզամընա կիրտիքճէ , շու միլլէթիմիղ
 ճէհալէթ վէ պաթըլլիյէթ թարլասընտա ,
 էնվայի մէտէնիյէթ վէ տտապ ու թէրպլիյէ
 պինալարընըն իպնա ու ինչասը էհէմմիյէթ
 տէն պուլու՛նաճաղընտան , կէրջի մէսալիհին
 սուրէթի կիթաիքճէ տէյիշիլէճէք տիր , լա

քին , գազիէնտէ էօյլէ իթիգաա խտէրիզ քի ,
հէմ սայրսը արթաճագ տրր , վէ հէմտէ տա-
հա զիյատէ նէղաքէթ ու աղըրլըգ քէսպ ի-
տէճէք տիր : Իմտի , սօրարըզ զէրրէ գատար
ագլը օլանլարա քի , Դողովլարըն վէ Խոր-
հուրդլարըն եախօտ սայիր մէճլիսլէրին հէր
տէՖա , կիւնիւնտէ վէ սաաթընտա թէճէմմիւ
իթմէլէրի , վէ հէր տէՖատա տախի ալթըշար
սաաթ օթուրապիլմէլէրի միւմքի՛ն մի տիր ,
վէ հէր սաաթտա իւսթ իւսթէ իւչէր պէշէր
վէ օնար օն պէշէր մաալահաթ թէսլլիյէ օլու-
նապիլմէսի իհթիմալտէ՛ն մի տիր , հաթթա
իհթիմալտէ՛ն օլմուշ օլտա տախի , լայրգըլա
թէսլլիյէ օլունմուշ օլապիլիրմի : Պունլարտան-
տա գաթիմազար , Իսթանպօլ միւթէպէրա-
նընըն եախօտ հալ ու վագթի ճիւղիճէ եէ-
րինտէ օլանլարընըն , ագալի ալթը այ եազըն
քէօյլէրէ շէքիլմէսիսի , վէ շու ճիհէթլէ , միլ-
լէթճէ խլտմէթլէրէ պիլ միւնասէպէ թախ-
սիա գըլընմըշ օլան եօրթու բազար վէ ճու-
մաա կիւնլէրի , շօգ տէՖա նիշէ զէվաթըն մէճ-
լիտէ կէլէմէմէսիսի , վէ հէման հէր քիպար ճէ-
նազէսիսին , տիւյիւնիւնիւն , վէ իամի կիւնիւ-
նիւն , նէչէլէրին վէ խուսուսիյլէ բուհպան
կիւրուհիսին , մէճլիտէ կէլէպիլմէսիսէ մանի
օլակէլմէսիսի , վէ տահա պունլարա մանէնտ
նիշէ սէպէպլէրին , միլլէթճէ մէճլիսլէրին թէ-
ճէմմիւինէ սէքթէ վիրմէսիսի , քիմ ինքէար
խտէպիլիր :

Անդառնալով իրենց տաղարրնոսան պիտի
տախի, հէր գանդի խրոմէթ իշին օլուր իսէ
օլուրն, ինթիխասայ օլուրնմուշ օլան զէվաթըն
պիլ նէղաքէ իսթիֆալարընէ գապուլ օլուրն
մայարագ, իպրամէր օլուրնմասը, վէ իպրամ
լէր ու ընթացէր իլէ գապուլ օլուրնմուշ պիլ
անգարիա խրոմէթտէն, թապիյաթիլէ պա
ղրարըն, հագգ ու նահագգ պիլ շէյէ կիւ
ճէնտիկի անտէ իսթիֆա իթմէյէ գալգըմա
սը, վէ շու սէպէպէ մէպնի, գարշըսընտաքի
լէրիսին տախի, աման իսթիֆա իտէրտէ Ե պը
նըղ գալըրլար գօրգու Եախօտ միւլահագապու
լա, շարնաշար տայիմա միննէթ ու միւտահէ
նէյէ մէճպուր պուլուրնմասը տըր :

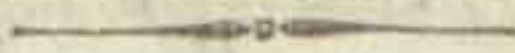
Շէյէ մէգհէպճէ վէ խուսուսիլէ նիքեա
հա տայիլ պաղը թաաիլ ու թէսիլիլէյէ միւհ
թաճ պուլուրնան խուսուսլարըն, տին ու տէվ
լէթէ վէ միլէթէ մուղայիլ օլմասըղը հալտէ,
Ե պընըղ պաթըլիլիլէթ սէպէպիստէն, Ե օյլէ
ճէ հալէթի ապիլիսիստէ պըրագըմասընը
ասլա քէօշէյի խաթըրտան իխրաճ իտէմէյիղ :

Իլլէթ աղաճը տալ ու պուտագլարընտան
պիտի տախի, բարասըղըգ սէպէպիստէն
նիլէ մուհաստէնաթ ու մէնֆաաթտան մահ
րում գալընտըգտան պաշգա, պիլ իշին իւզէ
րիսէ թէֆէքքիւրէ պաշլանըլըր պաշլանըլ
մաղ, փարաճա պիլ լիւղում կէօրիւլմէմիսիս
տիգգաթ օլուրնմասընըն, շարթը էվիլ օլարագ
պէյան օլուրնմասը տըր :

Անօյն իրիւն ու ֆազը տաճա նիչէ իլէթ
 լէրիմիդ վար իսէ տէ , միւրատըմըգ եէկեան
 եէկեան սայմագ օլմայոււպ , անձագ պաշը
 ճալարընտան պիր դաչ միտայ իպրադ իտէրէք
 օգույանլարըմըզըն տիգդաթը թամմէսինի
 տամէթ իթմէք օլտուղունտան , պիրտէ շու
 ինթիխասպ խուսուսունտա վուգուա կէլէն
 ույղունտուղուղուն զիքրին կէչէրէք , իշ պու
 Նլէթ պաճարմըգա խիթամ վիրիրիդ : Աագաս
 մէմուրին ինթիխասպաթը Վաճմանագրութիւ
 նա մուվաֆըգ օլտուգձա , տալնա պիր մա
 նեա վիրմէք իսթէմէյիդ , շիւնքի պիդ տախի
 ասը Վաճմանագրութիւն չագգընտա լազըմ
 կէլէձէք միւթալտանըն , վագթի միւնասիպէ
 թէրք օլունմասընը ճայիդ կէօրէնլէրտէնիդ ,
 ֆէգաթ շու գատարընը սէօյլէրիդ քի , հեր
 քէստէ ինթիխասպ իտէձէյի քիմէսնէնին ,
 թէքլիֆ օլունաձագ խըտմէթձէ էճլլլլէթ ու
 լիպագաթընը լայրգլլա ֆարգա գուտրէթի
 պուլունմատըգտան պաշգա , պաղըլար իսէ ,
 գուրա վէրմէյի իշ եէրինէ գօյմայըպ , ատէ
 թա պիր էյլէնձէ մագամընտա թութարագ ,
 վէ եախօտ պաշա կէլմիշ պիր անգարիատան
 գուրթուլմագ նիլլէթլէրինտէ պուլունարագ
 րասթ կէլա գալէմլէրինին ուձունա կէլէնի ,
 վէ եախօտ տօսթ վէ եա տա պիր զայրէթքէշ
 թարաֆընտան քէնտույէ թէքլիֆ ու իպրամ
 օլունմըգ եաղարըլարընտան , նիչէ քիմսէլէր ,

քէնտի մէհարէթլէրինին մուղայիրինտէ պիր
խրամէթ իշխան գուրա գազանմագտասըրըր =

Բ.

Ի Լ Ա Ն

Վ իճուտճա պիր իլէթին պիր գաչ տիւր
լիւ իլաճըրը պուլունտուղու միախլու, մա
նէլի իլէթլէրին տախի պիր գաչար տիւրլիւ
իլաճըրը պուլունմար, վէ հէր հէքիմին
այրը այրը վէ հիչ տէյիլ իտէ ֆարղլը ֆարգլը
իլաճ գուլանմար մալիւմ տուր =

Մարիֆէթ եալընըղ իլէթի պիրլէք օլմա
յուղ, լաղըմ կէլէն իլաճը տախի թէրթիպ
իթմէք օլտուղունտան, պիր տախի քէնտի
միզճէ միւնասիպ վէ միւ ֆիտ կէօրտիւ կիւ միւղ
պարը իլաճըրըն պէյանիլլէ, արթըպ պաչ
գալարըն թէրթիպ իտէճէքլէրի եախստ իթ
տիքլէրի իլաճըրտան ֆարղընը, ումու մուն
միւ թալասարնա, հավալէ իտէրիղ =

Վ ագաա պիրլիմ թէրթիպ իտէճէյիմիղ ի
լաճըրըն պիր ալ սէրթճէ վէ ֆիյաթլըճա օ
լաճաղըն ինքեար իտէմէյիղ, լաքին խասթէյի
էօլիւ մտէն գուրթարմագ գըմնընտա հէր նէ
լի զայրէթ ու ֆէտաքեարըրըն կէօղէ ալըն
մար էլլէմիյէթլինի տախի ինքեար իտէմէյիղ =

Կամսի պիղ տերից քի, միլէ թիմիզտէքի
 խրամէ թլէր իքիցէ թագսիմ օլու նմալլաղըր,
 եանի պիթ թագըմը փարասըղ, մէ տիկէր
 թագըմը փարա իլէ իճրա ի թաիլիլմէ լի տիր:
 Կամս միլէ թիմիզ Ֆուգարա խմիշ, շիմսիքի
 հալ վագթի մէ գուտրէ թի եօգ խմիշ, վա-
 գաա է օլէ տիր, լաքին նաչար իլէ մէ անկա-
 թիա սուրէ թլլէ կէ օրտիւ թիւ լէն խրամէ թտե
 տախի, արդու օլու նան սէմէրէնին հուսու լի
 իհ թիմալտէն մի տիր. Ֆուգարալըգ Ֆուգա-
 րալըղը, մէ նիզամարղը ըգ նիզամարղը ըղը տա-
 մէ թ խտէ ճէկի պիր սահիհ լիք տէյիլ մի տիր.
 պու խուսուստա պիր միաալ պէյան խտէ լիմ,
 պիր Ֆագըրըն պիր աղըր քէյֆսիղի օլաուղու
 թագտիրտէ, հէքիմ կէ թիլմէյէ մէ մաւալիճէ
 եարարըմայա հաղըր փարասը օլմաղսա, Ֆե-
 գաթ միւրաա ի թաիլի սուրէ թտէ, կէրէք
 քէֆիլ մէրէհին թարիպ իլէ, մէ կէրէք սայիր
 պիր թարիպ իլէ խթէտիկի գատար ազճէ
 պու լապիլիթ իքէն, կէրէք իհմալինտէն, կէ-
 րէք վաղիֆէսիղ իլինտէն, մէ կէրէք թամա-
 ընտան նաչի, եա է օլէ թապիսաթըն հիւքմիւ-
 նէ հավալէ, մէ եախօտ մահալէ գօճագարը-
 լարընըն է ֆաուն մէ աուարընա թէպիմ ի-
 տէրէք, պիչարէ քէյֆսիղին պաշ ուճու նտա
 պէքլէսէ, մէ քէյֆսիղտէ եա է օլսէ մէ եատա
 տահա ֆէնա հալէրէ աիւչար օլա, իլի պիր
 շէյ օլմըր մու, մէ եալմըղ պիր շախ հագ-

գրնտա է օյլէ պիր շէյ ճայիղ կէօրիւ լէ մէ աիկի
հայտէ , գօճա պիր միլէ թին սըհհէ թ ու սէ
ատէ թի հայի դըմնընտա փարասըղըղ պէ հա
նէ սիյլէ , եէ թի շիլէն եէրէ պաղըայրոյ կէ չմէք
մէ պատիսինի (սկղբ ու նք) թ ու թ մագ զիմմէ թ
ու ինտաֆ սայըլապիլըր մի : Վէ զայլէք պիր ս
տէ մին պիր գաչ թարլասը օլտատա , թօհու
մու օլմատըղըն պէ հանէ պիրլէ , մէ զպուր թար
լարտան հիչ տէյիլ իսէ պիրիսինի սաթըլ
տիկէրլէրի ու դրուհա սարֆ իլէ , մահսուլու
նու ալաճագ եէրտէ , էօյլէճէ երլարճա
թարլարըրնը իսալի պրագսա , ագըլըլըլ պա
յըլապիլըր մի :

Վիվէ թ միլէ թ իմիցին փարասը եօգ իտու
կին պիղ տաիսի բէք ալեա պիլըրիղ , լաքին
շուհու տա սիւալ իտէրիղ բի , եալընըղ Վս
թանպօլու միսալ թ ու թ սուղու մուղ թագ
տիրտէ , աճէ պա միւրտտ օլուհաս , լիւսու
մու միգտար ագճէ պուլմանըն եօլու եօգ
մուտուր , վէ միլէ թ իմիղի փարասըղ սու
րէ թ տէ իտարէ ի թ մէյէ չալըչմագ , փարա
պուլմայա չալըչմագ տան տահա կիւճ տէյիլ մի
տիր : Փարա իլէ մէ մուրլար նասպ օլուհանըն
խայր ու մուհասսէ նաթըրնը , դանն իտէրիղ բի
քիմսէ ինքեար իտէմէղ , լաքին պաղըլար թա
րաֆընտան անճագ շու ճէ վապ վէրիլմէքտէ
տիր , եանի , « Վիղ շիմտիքի հալ միլէ թի պօր
ճա կիրիֆ թար ի թ մէքսիլին պէ օյլէճէ իտարէ

իստէ լիմ տէ , պատէ հաւ վագթի կէ լիպ միլէ թ
 զէ նկինն օլտու գտա , վարսըն իսթէ տիկի թա
 ըիդի թու թսու ն ։ Վիդ պու պատթըլ է ֆքեա
 ըա գարչըլը գ օլարագ , վէ էսէ ֆ իտէ բէք սէ օյ
 լէ ըիդ քի , միլէ թ իմիդ շիմտիցէ գատար զէ ն
 կինն օլամամըչ վէ եախօտ զէ նկինն լիկինն հրֆղ
 իտէ մէ միշ տիր , վէ պու նտանն սօնրա տախի ,
 պու կիտիշ իլէ , տէյիլ զէ նկինն օլաճագ , իլլա
 կիւնտէն կիւնէ տահա զիյատէ ֆու գարա օ
 լաճագ տըր , պու էսէ ֆէ նկիդ սահի հլիցի սէ օյ
 լէ մէք վէ գանտըրմագ , վագաա պիր աղ աղըր
 տըր , լաքին շի շարէ քի , պէ օյլէ տիր , զիրա ,
 նասըլ քի եօգարտա տախի սէ օյլէ տիր , ֆու
 գարալը գ ֆու գարալըղը տավէ թ իտէր եա
 խօտ տօղու բուր , վէ միլէ թ ինն զէ նկինն օլմասը
 իսէ , պիր ստէ մինն զէ նկինն օլմասընա պէ նգէ
 տիկիննաէն , պիր ստէ մ հէր կիւն գաղանար
 զընը հէր կիւն եէյէճէք գատար գաղանձը
 պիր իշէ պաշտտըղը թագ տիրտէ , սալա զէ ն
 կինն օլամագ , մէսէ լա բէնձպէ ըլիք վէ համալ
 լըգտա , պիր ստէ մ նէ գատար շալըշսա , վէ
 նէ գատար տիրայէ թ լի օլաա , ե ինէ պիր թ իւ ճ
 ճար գատար զէ նկինն օլամագ , շիւնքի պիշա
 բէնինն հէմ սէրմայէ սի միւ սաատէ իթմէղ , վէ
 հէմ տէ իշի ։

Վիր միսալ տահա կէ թ իրէ լիմ , պու կիւն
 Նաստօլու տա տէ միր եօլ եօգ տուր , հալ պու
 քի տէ միր եօլու նտա զէ նկինն լիցէ բէք չօգ

Ֆասիտէսի վար տըր . իմոսի , էկէր Մասուլու
ասայիսի պու կիւն Ֆուգարա տըր , զէնկին
օլոււնասա էօյլէ տէմիր եօլ եաքսըն տէյի
պէքլէնիլիքսէ , հիչ պիր վագըթուսա օլ միւ
րաս հասըլ օլամայ , լաքին եա հիւքիւմէթ
թարաֆընասան վէ եախօտ սէքմայէ սահիպլէ
րի թարաֆընասան նիյէթ ու հիմմէթ օլոււն
տուղու հալտէ , բէք չաքուգ իճրայէ կէլէ
ճէյի շէմա կիպի աշիքեար տըր . էմմա , Մաս
ուլու էհայիսի շիմոսիտէն ագընը պաշընա
ալըր վէ վար գուլվէթինի պաղույա վէրիւ
տէ , պիր շիւքէթ թէշ քիլեյլէ էօյլէ պիր թէ
շէպսիւսաթէ միւպաշէրէթ իտէր վէ միւյէս
սէր օլուր իմիչ , օնու տախի գապուլ իտէ
րիլ , վէ իշթէ պիլիմ տախի միւրասպընը ան
ճագ օլ քէօշէյի անլաթմագ տըր քի , Ֆու
գարայըլ տէյէրէք օթուրմագ վէ իգպալ
գուչունա պէքլէմէք պաթըլ իյէթ աիր , զէն
կին օլմագ իշիւն , զէնկին օլմանըն եօլոււնու
թու թմագ զմնընասա , հէր նէվի զայրէթ ու
Ֆէտաքեարըլ կէօղէ ալընմալը տըր , կէրշի
միլլէթիմիլ պու կիւն Ֆուգարա տըր , լաքին
միւրաս օլոււնտուղու թագախիքսէ , զէնկին
լիյին եօլոււնա գատէմ պասըլմագ իշին , լաղըմ
կէլէճէք գատար սէքմայէ թէտարիք իտէպի
լէճէյի տէ տալա ինքեար օլոււնամագ , Վիդ
տէն ագըլըլար , միլլէթիմիլին , պիր գաչ սէ
նէլիք իտարէսի իշին պիր պիւյիւք սէքմայէ

բէյտա իթմէսինն եօլունա ախշունէ պիւ
 լիւլէր խէտէ , պիղ եալընըղ պիւր նաչարի
 թարիգ խարաղ խտէ պիլիբիղ . եանի , աճէ պա
 պա կիւնքի կիւն , Նսթանպօլտա բէպին
 պիւյիւք քիլիսէլէր թարաֆընտան , բէֆալէթ
 կէօսթէրիլսիլի թաղախտէ , կէրէք թարա
 ֆը սալթանաթը Անիկէտէն , վէ կէրէք
 թիւճճար ու սարաֆանտան միգտարի բի
 ֆայէ պիւր մէպլաղ խթիգրաղ օլունամաղ մը ,
 հիշ շիւփհէլէր խթէմէղ . զիրա , նիշէ բիլի
 սէլէրին բէնաթի խամլէրինէ , խուսուսիլէ Նս
 լամլարտան ճիւղէի պիւր ֆայիղ իլէ , խթէտիբ
 լէրի գատար ազճէ ալտըղլարը բէք չօդ աէ
 ֆա կէօրիւլիւշ աիւք , վէ հալէա տախի
 կէօրիւլմէքտէ աիւր :

Հէմտէ շիմաթի խտարէմիզին իգթիղա
 սընճա , ընդհանուր գո-րս տախի վարարը բի ,
 էհալիլէ պիւր սէմէրէ կէօսթէրիլսիլի թաղ
 ախտէ , լիւղու մուհտան զիյատէ փարա թօր
 լանըլարապ , օլունամաղ պօրճուն գօլայճա
 թէտիլյէ օլունապիլէճէյի , զաննէն տէյէպիլի
 բիղ բի , շիւքհէտէն միւսթէղնի աիւր . պիւ
 զիմ էհալիմիղ փարա վիբմէղ տէյիլ , լաքին
 շիմաթի գատար վէրաթիլլիլնէ գարշըլըպ ,
 անճազ շու շիմաթի սէֆիլ հալի կէօրաիւ
 կիւնտէն , դէրրէճէ էմնիլէթի գալմարը , վէ
 հաթթա իւմիտ բէսիբլիլնէ ախշմիւշ աիւք ,
 ախմէք աիւր բի , շու իլլէթին տէֆի իշին , միւ

լէթճէ պիր մէնֆաաթ վէ էմնիյէթ կէօսթէ-
րիլմէլի տիր . վէ պիր խուսուսուա փարա խ-
թէնիլմէք լաղըմ կէլտիկի թագտիրտէ , էփվէ-
լա նէ իշէ գուլանըլաճաղը ալէնէն պէյան
օլունմալը , վէ պատէհու խթէնիլմէլի տիր ,
ղիրա էհալի շիմտի հէր շէյի պիլիպ վէ անլա-
մագ արղուսունուա տըր :

Պիղճէ էն զիյատէ տիգֆաթ օլունաճագ
մատտէ պու փարա մատտէսի օլուղունուան
խուսուսու մէղպուր զըմնընուա ուղունճա
սէ օլէտիկիմիղ իշիւն մաղուր տիլէրիղ :

Վփվէլ էմրտէ փարա թէտարիքինէ պա-
գըլմաարղը էճիլտէն , միլէթճէ խրտմէթլէ-
րին թապիյաթիյլէ տայխմա անգարիա սուրէ-
թինտէ գալաճաղը , վէ թապիաթիյլէտէ միլ-
լէթին իշլէրինին թէրաքիւմ խտիպ , վէ ա-
ղըրլաշաճաղը պիր իշթիպահ օլուղունուան ,
պիղճէ , հիչ տէյիլ իսէ Վաթանպօլուա պլըգլը
վէ տիրայէթ ու լիյագաթլը պիր թագըմ մէ-
մուրին թայէին օլունարագ , հէր կիւն վէ
հէր սաաթ մէսալիհի միլլէթ թէսվիյէ օլուն-
ա իյի օլուր : Մէսէլա , Վաղարական ժողո-
վուն հիւքմիւ թահթընուա օլարագ շէնա նէ-
ֆէրտէն միւրէթթէպ պլըգլը պիր գօմիթէ
թայէին օլունսա , վէ հէր կիւն Վաթրիքիա-
նէտէ թէճէմմիւ իտէրէք , քեաֆֆէյի մէսա-
լիհի լայըգըլա վէ կէնիշ կէնիշ տիյնէյիպ վէ
միւղաքէրէ իթտիքտէն սօղրա , բէյիսի մէճլիս

պուլուկանն Վաթրիք է ֆէնտի հաղորթ լէրի
րէյի իւղրէ , պաղը պէճիատ իշլէրի քէնտու-
սի թէսվլյէ խախպ , վէ պաշգալարը հագդըն-
տա տախի լազըմ կէլէն մաղսլաթ ալարը հա-
ղըրլաարդտան սողրա , Վաղարքական ժողովա
թագտիմ իյլէսէ , վէ հաթթա Վաղարքական
ժողովուն կիւնիւնէ պէքլէթ ախրիլմէսի ճա-
յիղ կէօրիւ լմէյէն նիշէ միւ հիմմ մաղսլաթ ա-
լարըն , Վաթրիք է ֆէնտի հաղորթ լէրի թարա-
ֆրնտան այրը այրը հէր պիր աղայա պիրէր
սուրէթի կէօնաէրիլէրէք , բէյլէրի թահսիլ օ-
լունտուգտան սօնրա , էքսէրիյյէթի արա
ահ քեամլնիճա , իճապը իճրասընա պագըլաա ,
աճէպա իֆրաթ մէրթէպէ պիր դօլայլըդ վէ
իլիլիք օլմաղ մը :

Ը իմտիքի ուսուլիմիղճէ , պիր իշնէ դատար
միւ հիմմ , վէ պիր սաաթ տախի պէքլէթ ախրիլ-
մէսիմաէ մահղուրու նիւմայան օլմուշ օլսա
տախի , եիմէ մէճլիս կիւնիւնէ պէքլէթ ախրիլ-
մէք զըմնընտա օլան մէճպուրիլէթ շէօրէ
տուրսուն , պաղը տէֆա , պիր սէպէպէ մէպ-
նի մէճլիսի մէղպուրուն եա հիշ թէճէմիւ
խտէմէյէճէկի , վէ եախսօտ էքսէրիյյէթ պու-
լունամայաճաղը տախի ինքէար օլունամաղ :
Պունտանտա դաթիմաղար , իւշ միլիօնտան ի-
պարէթ պիր միլլէթին մէսալիհի միւ թէատ-
տիտէսի , մէկէրջի հաթթատա պիր եա իքի
կիւն , վէ օ տախի անճագ պիրէր դաշար սաաթ

պագրումագլա թէսլիցէ օլու՛նապիլմէսի միւմ
 քի՛ն մի տիր , պու՛նա ասէ՛մ մի տայանրր ,
 գու՛վլէ՛թ մի եէ՛թիշիր : Աւնո՛ւ թմայալքմ սէ-
 նէտէ նիշէ հաթթալարրն պիւթիւն պիւթիւն
 պօշա կիսէ՛ճէքլէրին : Այլքլք պիր գօմիթէ
 թայեին գըլընմասրնտա բէք չօգ գօլայլքգ ,
 մէնֆաաթ , վէ մու հասսէնաթ հասըլ օլաճաղք
 տէրքեար իսէ տէ , հէլէ պաշգա պիր մու-
 հասսէնաթը բէք տիգգաթէ շայեան տրր ,
 եանի մէգքիւր գօմիթէյէ աղա պուլու՛նան-
 լարրն տայիմա վաճիպէսին էտայէ մէճպուր
 պուլու՛նմասր տրր քի , մաաշարգ մէ մուրինտէն
 աղա պու մէճպուրիյյէթի սլէքլէյէմէյիգ ,
 շիւնքի անգարիա տրր , շիւնքի իշ կիւճ սա-
 հիպլէրի զաթլարտրրար , վէ շիւնքի նիշէլէրի
 տախի , անճագ բէնտուլէրինէ օլու՛նան բէք
 չօգ իպրամլէրէ տայանմայարագ գապուլ
 իթմիշ տիրլէր :

Այլքլք Քաղաքական ժողով տէյիլ , Աոր-
 հուրդլար , վէ Հոգաբարձու թիւնլարտա , վէ
 հաթթա պաղք եէրլէրին թաղական Աոր-
 հուրդլարրնտա տախի շու թարիգին էլղէմի-
 յէթի կէօրիւլմէքան տիր :

Պու թարիգ , եայլքլք միլլէթին մէսալի-
 հի , հէմ շարուգ վէ հէմտէ լայրգըլա թէս-
 վիցէ օլու՛նմասրնա ֆայիտէլի օլմայուս , իլա
 պաշգա պիր մէնֆաաթը տահա վար տրր քի ,
 օնու տախի պիլաիրմէք մէնֆաաթտան խալի

տէյիլ տիր : Աննի տիմէք խաթէրիզ քի , օլ
 վագըթ միլէթ իմիդտէ թապիյաթ իյլէ է հլլլէթ
 ու լիյագաթը եէրինտէ դաթլար մէյտանէ
 կէլմէյէ պաշլարլար , դիրա պու ալէմտէ , պիր
 շէյտէ թիճարէթ կէօրիւլմէտիքճէ , օլ շէյէ
 սիւլիւք իտէն օլմադ , մէսէլա , միլլէթ իմիդ
 տէն նիլէլէր Ալթոպայա կիթմիշլէր , վէ պիր
 գաշ սանաթա խըտմէթ իթմիշլէր իտէ տէ ,
 շիմտիքի հալ հէքիմիլիքտէն պաշգա , քէնտի
 էմէք ու մէսարիֆաթլարլնա գարշըլըգ պիր
 միւքէաֆաթ կէօսթէրէն սանաթ կէօրէմէտիք
 լէրինտէն , թապիյաթ իյլէ հէման հէր կիտէն
 հէքիմիլիյէ եէլթէնմէյէ մէճպուր օլմաշ , վէ
 ագըլըլըգ սայմայա պաշլամըշ տըր : Հալ պու
 քի , միլլէթ իտարէսինէ միւգթէտիր օլմագ ,
 հէր պիր սանաթ ու իլիմտէն միւշքիլ պու
 լունաուդու հալտէ , հալեա պու կիւնէ գա
 տար , միլլէթ իմիդտէն շու իլմէ հէվիլէս ու
 խըտմէթ իտէն հիշ պիր քէս կէօրիւլէմէմիշ
 տիր , վէ հէմտէ կէօրիւլէմէդ . լաքին օլ խու
 սուսաա պիր թագըմ քէսանլն փարա վէ շէ
 րէֆ գազանարղը կէօրիւլմէյէ պաշլատըլը
 թագտիրտէ , իլմի մէղպուրուն տախի թահսիլ
 վէ հիշ տէյիլ իտէ միւթապաարնա սիւլիւք ի
 տէնլէր դուհուրա կէլէճէյի թապիի տիր :

Միլլէթ իմիդտէ , միլլէթ իտարէսի տէնիւ
 լէն իլմէ մալիք հէման քիմսէմիդ պուլունմա
 արղընաան , թապիյաթ իյլէ , միւմքին մէրթէ

պէ , տիրայէթ ու զայրէթի թապիիյէսի , վէ
միլէթճէ մուհապպէթի եէրինտէ պուլունան
զէվաթը արամագտայրդ . վագաա հէր քէստէ
էլինտէն կէլտիկի գատար , հէր նէվի իլլէթի
միզէ պիրէր իլաճ թէրթիպ իթմէքտէ տիրլէր ,
լաքին , սանասթլարը ասլագ ու թապիասթ հէ-
քիսիլիյի , եանի ֆէյլէսօֆլուգճա մալիւ մասթլարը
օլմայուպ , վէ ասըլ իլլէթին սէպէպի նէ տիր ,
վէ օլ սէպէպին էօնիւ նէ իլէ ալընապիլիր , այրպ
տէյիլ եա , պիլմէասիքլէրինտէն , անճագ մու-
վագգասթ սուրէթտէ գուլանա պիլմէքտէ իսէ-
լէրտէ , չրպանըն պիրիսին գաքասթըր գաքասթ-
մաղ , էօթէտէն իւջիւ պէշի տահա պաշ կէօս-
թէրմէյէ պաշլատըրըն կէօրաիւքլէրինտէն , եա
պիւթիւն պիւթիւն մէյյուս օլուպ , պիր
թարաֆա չէքիլմէքտէ տիրլէր , վէտէ եախօս
քէնտիլէրին շաշըրարագ , իլլէթի թաշըյան
պիչարէ իլէ պէրապէր , աղլայրպ էսէֆ իթ-
մէքտէ տիրլէր :

Միլլէթիմիզտէ փարասըր սուրէթտէ , եանի
անճագ թարհ օլունաճագ մահէլլէ վէրկի-
լէրինտէն հասըլ օլաճագ մէպլագէ նաղա-
րէն մէսարիֆասթ գաքուսու աշըլմայա տիգ-
գասթ օլունաճագ իսէ , տահա սայիր գա-
րարլարտան պաշգա , մէկթէպճէ զարարըմըրըն
հիսապսըր սուրէթտէ օլաճագըն , շիմտիտէն
էսէֆ իւզրէ թէֆէքքիւր իտէրիղ . զիրա
մէքթէպճէ օլան զարար , քիրագ հիսապը տէր-

լէր պիր հիսապ վար տրբ քի , տայիմա , մէվճուտ
 պուլունան եէքիւն քէնտի միալիլիէ գարայ օլու
 նարագ արթար , մէսէլա 2 քէրրէ 2 , իտէր 4 , վէ
 4 քէրրէ 4 , իտէր 16 , վէ 16 քէրրէ 16 , իտէր
 256 , վէ սայիրլէրի տախի , օնա կէօրէ
 օլաճագ տրբ : Հէլէ պունա միապլարրմըդ
 քէք չօգ վար տրբ , շէօյլէ քի , նիչէ ֆուգա
 րա էվլատլարրմըդ , թա Ղեմարան կիւնիւն
 տէն պաշլայարագ , պիրէր եօլ եախօտ պիրէր
 համի պուլարագ , թահսիլի ուլումու ֆիւնուն
 իթմիշ օլտուգլարրնտան , պու կիւնքի կիւն
 հէմ միլէթիմիղին շէրէ ֆինի պայիս օլմագտէ
 տիրլէր , վէ հէմտէ սէատէթի հալ իւզրէ
 պուլունմագտէ տիրլէր , վէ թապիյսթիլէ էվ
 լատլարրնա վէ ագրապալարրնա տախի ուլում
 ու ֆիւնուն թահսիլ իթտիրիպ , քէնտուլէ
 րինտէն ալեա հալ ու րիւթպէլէրէ նայիլյ
 յէթլէրինէ զայրէթ իտէրլէր , հալ պու քի ,
 էկէրչի օլ զաթլար , եա քէտէր ու վալիտէլէրի
 նին ֆագրը հալլէրինէ մուվաֆրգ սուրէթ
 տէ պիրէր իշէ գօնուլմուշ , վէ եախօտ քէն
 տի հալլէրինէ պրրագըլմըշ օլաա իտիլէր , հէ
 ման չօգլարը , եա շիմտիքի , սանաթլարը էօլ
 միւշ իշճիլէրտէն , վէ եախօտ սէֆալէթ իւզ
 րէ էօմիւր կէչիրէն սաթըճըլարտան օլաճագ
 իտիլէր , նասըլ քի պինլէրճէ միապլէրին հէր
 սաաթ կէօրմէքտէյիզ : Միլէթիմիղ պիր պիւ
 յիւք սէրմայէ քէյտա իտէրէք , լայըղը ու

լու մ ու Ֆիւնուն մեքթէ պլէրի , վէ խուսու
սիյլէ պիր գաչ կէճէ լի կիւնախու զլիւ մեքթէ պլ
լէր քիւ շատիմէ տէսթրէս օլսա , վէ պիւթիւն
սիւգգաթ ու զայրէթիմի օնլարա սարֆ իթսէ ,
տճէպա սէքիլ օն սէնէյէ գատար , սօնու նաս
պարգճը գայրգճը վէ հիչճի օլաճագ , նիչէ սա
հիպ ճէվհէր չօճու գլարտան , նիչէ ալիմլէր վէ
նիչէ էհլի հիւնէր ու էհլի սանաթլար բէյտա
օլմաղլար մը . վէ միլլէթիմիլիմի իլէրու կիթմէսի
իլիմ իսէ , տիրայէթ ու լիյագաթը , վէ իգպալ
ու սէրլէթի էէրիմտէ տտէմլէր հուսու լիմէ
չարչճագտան պաշգա պիր էօլ վար մը արը .
էմմա պու կիւն փարամըղ էօղ իմիչ , մէկէր
չի պու նասան սօնրա կէօյտէն ղէմպիլ իլէ լի
րալար տիւշէճէյիմէ պիր իւմիտի գամիմիլ
վար մը արը . էվլէլ ու ախր , հէր նէ վա
գրթ օլսա , էօյլէ խայրլը թէշէպախու սաթ ղրմ
նրնասա , հէր հայտէ պօրճ իթմէյէ , վէ էախօտ
հէր նէ թարիգ իլէ օլուր իսէ օլսուն , փարա
թէտարիքիմէ մէճպուր օլաճագ տէյիլիլիլիլ
մատամ քի սօն վուրաճաղլարը գաքու տա
խի օտուր , պարի շիմախտէն վուրսագտա ,
հէմ օլ շէրէֆի , վէ հէմտէ օլ պէհալար
էէթիշմէղ սէնէլէրի , էկէր սահիհէն միլլէ
թիմիլի սէվէր իսէք , պիլ գաղանմըշ օլ
ասգ , աղլ ու ինասֆէ ըիպէթ իթմիլ օլմաղ
մըրըղ , վէ սարլ հէքիմիլիլիմ վէ ֆէյլէսօֆլու
ղուն տախի , էն պիւյիւք շարթ ու նասիհա

Թը , պիր իլէթին սէպէպինին պիր ան է վիլէ
 մահվ ու իղալէսինէ շարըշմագ տէյիլ մի տիր :
 Վ է քագըրըղընատ սէպէպի է վիլէ լի ճէ հալէթ
 օլտուղուն ինքեար խտէպիլիբիլիղ :

Վ իճուտճա իլէթլէր պագը գալարդլարը
 Թագտիրտէ , սայիր իլէթլէր տախի տավէթ
 իթաիքլէրի միսիլու , ախրագճա եախօտ ագըլճա
 իլէթլէր տախի սայիր իլէթլէրի տավէթ խտէ
 ճէքլէրինտէն , վէ միլէթիմիղտէ իսէ բարա
 սըղըրգ սէպէպինտէն հէր նէվի թէշէպպիւ սաթ
 դըմնընատա դայրէթ սիղլիք վէ ճէսարէթ սիղլիք իլ
 էթի հիւքմ իթմէքտէ օլտուղունտան , շիմ
 տիտէն շու իլէթի միւհլէքէնին է օնիւ ալըն
 մատըղը սուրէթտէ , իլէրուտէ , հէման պուն
 տան եալընըղ օն սէնէ սօղրա , միլէթիմիղին
 սէրվէթճէ հալի , պիր գաչ տէրէճէ տահա ա
 շաղըտա պուլունաճաղընտան , է հալի իւղէրինէ
 պիւթիւն պիւթիւն պիր ույուշու գլուգ շէօ
 քէրէք , տիւշարը մէյեուսիյէթ օլաճաղը շիւք
 հէտէն միւսթաղնի տիր . խուսուսիյէ , շիմ
 տիրի թէճրիւպէլէրէ էյիճէ տիգգաթ օլուն
 տուղու հալտէ , պիղտէ պիր թապիաթ տա
 հա պուլունմագտէ տիր , շէօյլէքի , հէր նա
 սըլ իսէ է հալինին կէօղիւ գօրգմուշ վէ էմ
 նիյէթ սիղլիք թաքէմիքլէրինէ գատար քէար
 իթմիշ օլտուղունտան , հէր նէ գատար պիւ
 յիւք վատլէր օլունասա վէ գանտըրըմայա շար
 շըլա , եինէքիւլի դահմէթ հէվայէ կիթմէքտէ

տիր . պու՛նու սէ օյլէ մէ միզլէ , է հալխիզտէ իլէ-
 բու կիթ մէյէ արզու վէ նիյէթ էքսիքլիլի վար
 տրր տէ մէք իսթէ մէյիպ , անձագ շու՛նու ան-
 լաթ մագ իսթէրիզ քի , նասըլ քի է վիլէլ տա-
 խի սէ օյլէ տիր , է հալխիզտէ՛ն էն գօլայ վէ
 իւ միտվար օլարագ վարա իսթէ մէնին էօլու ,
 է վիլէլա պիր սէ մէրէ կէ օսթէրմէքտիր :

Պաշլ բճա իլաճլարտան պիրիսի տախի , հիչ
 տէյիլ իսէ , պաշլ բճա մատտէլէր հագգընտա
 նիզամաթ ու գալանինիսիլին պուլունմար
 օլապիլիր , շիւնքի Վահմանադրական իտարէ ,
 ասլա նիզամարդ սուրէթտէ իճրայէ կէ լիպ վէ
 թէ մէլ թու թամագ , զիրա Վահմանադրու-
 թիւնու՛ն էսար հուգուգ ու վաճիպաթ իւ-
 ղէրինտէ տիր , էանի հէր տտէմ , հէր մէ-
 մուր , վէ հէր մէճլիա ու հէյէէթ , միլէթճէ
 քէնտի պօրճու՛նու վէ հագգընը թանրմար
 տրր : Վմաի պու սէ օյլէ տիկիսիզէ նաղարէ՛ն , էա-
 նի Վահմանադրու թիւն տէնիլէն շէյին էսար
 ահքեամընձա , հաթթա Վնդհանուր Վողո-
 վու մուզու՛ն տախի , պիր հուգուգ ու վաճի-
 պաթ գալանինի պուլունմար տրր , էօղսա մէ-
 մուլ օլունան մէյիլէ , սատագաթ , վէ մուհաս
 սէնաթ հասըլ օլամագ , մէսէլա , պիր գաջ տէ-
 ֆա տրր , մէճլիսի մէզպուր թէճէմիլիւ իլէ-
 տիրճէ , 80 գատար ղէվաթ , իշինի կիւճիւնիւ
 թէրք իլէ , էալլնըղ պիր միլէթ զայրէթի վէ
 մուհապպէթի իշիւն գօշուպ կէլմէքտէ իսէլէր-

տէ , էօթէտէ էօյլէ զաթլար վար տըրլար քի ,
 հիչ պիր տէֆա կէլմէտիքլէրինին սէպէպին
 պէյան իլէ , նէ էօղիւր տիլէմէքտէ տիրլէր , վէ
 նէ տէ իսթիֆա իթմէքտէ տիրլէր . հաթթա
 իլէրինտէ էօյլէլէրտէ վար տըրլար քի , պիզզաթ
 կէլմէտիքլէրի շէօյլէ տուրսուն , պաղէն հինի
 իգթիզատէ մէքթուպ իլէ իսթէնիլէն գու
 բալարընը տախի կէօնտէրմէմէքտէ տիրլէր =
 Պիզճէ մէքգու ման զաթլարըն կէլմէտինէ ճէպր
 օլունապիլիր տէյէմէյիզ , լաքին հիչ տէյիլ իտէ
 վաճիպէյի զխմէթլէրին տէր իսաթըր իլէ , եա
 կէլմէտիքլէրինին սէպէպին պէյան իլէ էօղիւր
 տիլէմէկէ , վէ եաթուտ էկէրչի հիչ կէլէմէյէ
 ճէքլէր իտէ , իսթիֆա իթմէյէ պօրճլու պու
 լունտուգլարընտա ինքէար իտէմէյիզ , զիրա
 շու իտուտու կէլէնիլէրին հուգուգուհա թօ
 գուհմագ օլտուգտան պաշգա , էհալինին տա
 խի հուգուգուհու պապ պթընա պմագ , վէ
 թապիաթիլէ մէսալիհի միլէթին բէվիլինէ
 սէքթէ վիրմէք տիմէք տիր :

Պէօյլէ շէյլէր իլին նիզամ ու գանուն տա
 խի վազ օլուհա , եինէ պաշլըճա պիր շէյ
 տահա էքսիլիր , եանի միւքէաֆաթ ու միւ
 ճադաթ , զիրա , պիր գանուն իլէ պէրապէր ,
 հուգուգու վաճիպաթընը թանրյանլար
 հագգլարընտա շայեան կէօրիւլէն միւքէա
 ֆաթ , վէ թանրմայանլար ալէյհինտէ տախի
 միւճազաթ իճրա օլուհմատըճա , սույու կէ

Թիրէն իլէ Թէսթիցի գրրանքն իքիսի պիր ա-
 յարտա ԹուԹուլմուշ օլաճաղընտան , սա-
 ալդ ու Ֆաղըլ վէ Ֆէտաքեար ու զայրէԹ-
 քէշլէրին պիր կիւն կիւճէնէրէք պիր Թարաֆա
 չէքիշմէլէրի կէօրիւլէճէկի շիւքհէտէն միւս
 Թէղնի վէ միւճէրրէպ պիր :

Պիղիմ Վահմանագրու Թիւնու մուղ միղ
 լէԹճէ վէ տախիլի պիր շէյ օլաուղուտան ,
 հիւքիւմէԹճէ տօղրուտան տօղրույա միւ-
 քեաֆաթ ու միւճապթ օլուճամաղ խտտէ ,
 տօլայրտան օլապիլիլի զանն խտէրիլ , շիւնքի
 միլլէԹիմիլէ տօղրուտան տօղրույա սաարդա-
 նէ վէ ճանսիրէրանէ խրամէԹ իԹմէք , Թա-
 պիսաԹիլլէ տօլայրտան միւլք ու տէվլէԹէ
 աախի խրամէԹ իԹմէք պիր , վէ խաարէյի
 միլլէԹիմիլ միւրաա իԹաիլի Թագտիրտէ ,
 շու սէօլէտիկիմիլ , տօլայրտան տէնիլէն միւ-
 քեաֆաթ ու միւճաղաթը , շայէսթէ եա-
 խօտ միւսԹաճաղգ պուլունան զէվաթ հադ-
 գրնտա , Թարաֆը հիւքիւմէԹտէն Թահսիլ
 խտպիլիլի զանն խտէրիլ :

Միւքեաֆաթ ու միւճաղաթ իքի նէվի օ-
 լապիլիլի , եանի պիրինճիաի մատաի , մէսէլա
 աթիլլէ օլուճամագ , նիշան վէ բիւԹպէ վէ-
 բիլմէք վէ մաաշ պաղլանմագ , եախօտ ճէրիմէ
 ալընմագ , աղ ու նէֆ օլուճամագ , վէ մահ-
 պէսէ իլլա գրլընմագ կիպի , վէ աիկէրի տա-
 խի մանէվի , մէսէլա շիֆահէն եախօտ Թահ-

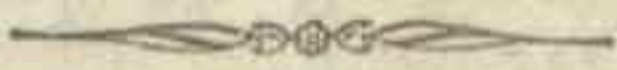

բիրեն իղհարը թէշէքքիւր վէ եախօտ սիթէմ
օլու՛նմադ , քիլիսէլէրտէ տուա իթտիրիլմէք
վէ եախօտ լանէթ օգութտուրուլմադ , վէ
նիհայէթ զաղէթալար վասէթասրլա ալէնէն
մէահ ու սէնա իթտիրիլմէք վէ եախօտ թայ
յիպ գլլարրլմադ կիպի :

Մատաի միւքեաֆաթ վէ միւճաղաթ պաշ
լըճա հիւքիւմէ թէ մախաուս օլուպ , վէ միւ
լէթճէ օլասիլէճէք միւճաղաթ ու միւքեա
ֆաթ իսէ , պաշլըճա մանէվի սուրէ թտէ օլա
պիլէճէ կիմտէն , իտարէյի միլլէթիսիդ , շու
տիւնեա սասթընըն զէմպէրէյի վէ եախօտ եայր
վէ հէր նիղամաթ ու գավանիին ճանը միտիլու
պուլունան մատտէյէ , շէշմանը տիգգաթ իլէ
նաղար պույուրաա , գաթան եանըլմադ տէյի
խտաա իտէրիդ :

Միլլէթճէ իլլէթլէրիմիլլէ իլաճ օլաճադ
տահա բէք շօդ շէյլէր վար իսէ տէ , միւթա
լամըղըն մուխթասարլըղը միւսաստէ իթմէ
յէճէ կիմտէն , վէ ինթիսապ խուսուսունաս
միւշահէտէ օլունան պաղը տիգգաթէ շայան
հայլէր արթըգ օլմուշ պիթմիշ օլտուղուն
տան , անլէրին պէյանընտան սարֆը նաղար ,
վէ շու միւթալաթըլըղը տէյիլ ալիմլէր ,
իլլա հէր քէս իշին եաղմըշ օլուպ , վէ օգու
մադ վէ օգուտուղու մուղու անլամադ զըմըն
տա տէրքեար օլան եանանըղըլըղը ըանա պիլ
ալիլիմիլլտէն , խաստէ թէն պէօյլէ ուղուն սէօյ

լէսիշխէրի , վէ պաղէն ապիսի թէքէրրիւ-
 աի իրթիքեապ իթմիշ օլտուղու մուղու ին-
 թար իլէ , պիրտղտա , միլէթճէ իլէթլէ-
 րին սէպէպինին աէֆինտէն սօնրա , սըհէթ
 ու աֆիլէթ իւղրէ պուլունա պիլմէքլիլին չա-
 րէսի իւղէրինէ պահս իտէրիզ :

ՍՐ Հ Հ Լ Թ

Վ իճու աճա սըհէթէ աէվամ վէ տիգդա-
 թքքեամիլէ իթմէք , մէսէլա ոսուգտան սը-
 ճագտան սագընմագ , գարարընաա եէմէք իէ
 մէք վէ ույու մագ , դէվգ ու սէֆա , կըլ տ-
 իշքէթ վէ շէհվէթ էյէսիլէ էօմրիւ իքրէն-
 աիրմէմէք , վէ սայիրէ վէ սայիրէ , կէրշի հէք
 ատէմին իշի աէյիլ իտէ աէ , մուղայիրինտէ
 հարէքէթ օլունտուղու թագտիրտէ , պէլա-
 սընա եագընտա տիւչար օլունմագ թէճրիւ-
 պէսի , հէման հէքքէսին պաշընա աղ չօգ կէլ
 միշ պիր շէյ օլուպ , վէ մէյաանտէ եանի մատ-
 աի օլան հայ ու հարէքէթլէրէ ազլ իրտիրէ-
 րէք իսքեաթ օլմագտա , բէք չօգ սիւհուլէթ
 պուլունտուղունտան , միւմքին մէքթէպէ ու-
 մումէն էհալի թարաֆընտան , շու իտուսուսա
 աիգդաթ ու րիայէթ օլունմագտէ տիր :

Վ յրը այրը շախս իւղէրինէ տիւշիւնիւլ-
 տիւքտէ , ազլու ախլագճա սըհէթնէ իտու-

կինն անլաթմագտա բէք չօգ կիւ ճիւղք կէօրիւ է
մէքսէ տիր , շիւնքի , պէնիի ատէ մին թապիցա
թընը միգտարի բիֆայէ անլամագ վէ անլաթ-
տարապիլմէք իշին , ֆէյլէ սօֆլու դա միւրաճա
աթ օլու նմագ էլլէ միցյէ թտէն պու լու նմագ
տէ , վէ հայ պու բի ֆէյլէ սօֆլու գ տէնիլէն
միւ պարէք իլիմ իսէ , հէման պէստէ վիցյէ
հէր բէստէն նամալիւմ պու լու նմագտէ տիր :

Ինսանն տօղու շու նտա ետադանի պիր հայլ-
տէ , վէ պիւ թիւն պիւ թիւն ճէ հայլէ թ բէն
չէ սինտէ պու լու նտու դու նտան , կէրչի սօնրա
տան սէվն ու իսէ թատան արի մէլէքլէր օլա
մագլար , լաքին պինլէր ճէ սէնէլիք թէ ճրիւ
պէլէր սէմէրէսի պու լու նան տէրպլէր սայէ
սինտէ , ատապ ու թէրպլիցէ գապուլ իտէ պի-
լիլլէր :

Ինսանիլարըն այրը այրը ախլագ ճա սըհհէ թ-
լէրի իշին մէղհէպ ու ատապճա տէրպլէրէ
լիւ դում կէօրիւ նտիւ կիւ նտէն , շու խըամէ թի
միւ պարէքի բու հպան կիւ բու հի շիմտիցէ գա
տար իճրա իտէ կէլմիշ , վէ հայլէա տախի իճրա
իթմէքսէ տիր , լաքին հէր ատէմ այրը այրը
եաշամայրպ , եէկաիկէրիլլէ տայիմա պիլլիլլէ-
տէ վէ հէմտէ միւ նաստէպէ թ իւ դրէ եաշայա
ճաղընտան , լաղըմ կէլէն շիլլէթ ճէ շիլլաղէ
վէ սըհհէ թի հայլին հըֆղ ու վիգայէսի դըմ
նընտա տախի , եմրի դապըթա վէ հիւքիւ մէ-
թինն էլլէ միցյէ թի տախի անլաշըլմըշ տիր :

Անբնի փափառածա վէ հիւքիւ մէթ ճէ պահ
սա կիրիչմէյէ ապա իհթիյաճըմըղ եօղ իտէ
տէ , եալընըղ շու գատարընը պէյան իտէրիղ
քի , պիր իտարէ թահթընտա պուլունան
պիր թագըմ ճէմիյյէթ լէրին վէ եախօտ միւ
լէթ լէրին , ախլագճա սըհհէթ լէրի հըֆղ ու
վիդպէսինտէ , օլ մէրթէպէ կիւճլիւք կէօրիւլ
միւշ աիւր քի , նէ բուհայան կիւբուհլէրինին ,
վէ նէտէ հիւքիւ մէթ լէրին հիշ պիրիսի , արղու
կըլէալիքլէրի մուհասսէնաթըլաղըմէյէ մուվաֆ
ֆաղ օլամամըշլար սըր , եանի աիմէք իաթէրիղ
քի , նէ բուհայան կիւբուհլարընըն ահրէթ ճէ
գօրգուլարը , լանէթ լէրի , վէ եագմալարը եըգ
մալարը , վէ էնվայի իշքէնճէլէր իլէ հէլար ու
խտամ իթմէլէրի , վէ նէտէ էն պարպար տէ
նիլէն հիւքիւ մէթ լէրին , գըլըճ ու գըրպաճ
լարը վէ սաթըր ու գուրշուելարը , ինտան
թապիաթընտա պուլունան ֆէնալըղըն էօ
նիւնէ գատալի պիր սէտա ճէքէմէմիշլէր աիր ,
վէ հալէա տախի ճէքէմէմէքաէ աիրլէր , ջիւն
քի մէղպուր իքի գօլ հիւքիւ մէթ թարաֆըն
տան տախի , էհալլիյէ , ֆիւլան ֆիւլան ամէլ
ու հարէքէթին ֆէնա օլտուղու վազաա իտ
պէր վէրիլմիշ աիր , լաքին մէղքիւր ֆէնալըղ
լարըն ֆարգընա վարապիլէճէքլէրի գատար ,
թահօիլի մալիւմաթ իթտիրիլմէլէրի ապա
աիւշիւնիւլմէմիշ աիր , ճէօլէքի էհալի տա
յիմա անճագ ահրէթ ճէ վէ աիւնեաճա պիր

գօրգու կէօրիւ պ , քէնտի ճիւրմ ու ճինայէ-
 թինին ճէզասընը չէքտիկի վագըթ կէրչի աէր
 խաթըր իթմիչ , ֆէգաթ արատան ճիւղի պիւր
 վագըթ կէչէր կէչմէղ , եինէ ունուտու վէր-
 միշտիւ , շիւնքի ինտան հէր նէ գասար հայ-
 վանաթըն սէրֆիրաղը իսէտէ , ճահիլ հային-
 տէ հէման պաղը հայվանտան տախի աշաղը
 պիւր ճէհաթէթտէ օրու զուտան , դըրդ տէ-
 ֆա պաշընը ճամա վուրուպտա կէրի չէքիլէն ,
 վէ դըրդ տէֆա տախի , օրատան կէչէմէյէճէ-
 կին ախ շիւնէ մէտիկինտէն , եինէ թէճրիւ պէ-
 յէ շրգըչան նիլէ շաշըրն գուշար , վէ պիւր
 շօգ տէֆա տայագ եէտիքտէն սօնրա , եինէ
 ունուտարագ էվիլէլքի գապահաթընը ունու-
 տան նիլէ սայիւ հայվանըար միախու , պայա-
 ղը խաղգտա տախի ունու թմագ թապիաթը ,
 վէ ետիտա քէնտի հըրա ու հէվիլէսինէ գուլ-
 վէ եէտիւ օլարագ , պիլա իխթիյար մարինա-
 վարի հէր պիւր ճինայէթի իշլէմէք զաաֆը
 պուլուտու զուտան , պինլէրճէ սէնէ , շու-
 ճինա , քէնտի խըղգաթինէ պիւր հագաթէթ
 տայըմայա շայէթէ պուլուտան պիւր հաթէթի
 տէհէթամիղտէ պագը գալմըշ արը :

Պու սէօլէտիքիլէրիմիղին տահիհիլի էհ-
 լի մալիւմաթա մալիւմ տուր , ֆէգաթ տիւն-
 եա թարիսինէ աշինա օլմայանըարընտա թէ-
 աճճիւ պ վէ շիւքհէ իլէմէյէ հագգըարը օլ-
 տու զուտան , էրան մէյտանտէ պիւր միալ

օլմագ իւղրէ , մէզհէպճէ թէասիւս հագ-
գընաս Իսրանեա իլէ Վօմանըն հալինի կէօու-
թէրաիքտէն պաշգա , հիւքիւմէթճէ շիտտէթ
հագգընտա տաիսի , Չին , Ղարօն վէ Հինտիւ
թան թարաֆլարընտա պուլունան հիւքմտար-
լար հիւքիւմէթինտէ , հալեա պու կիւնէ գա-
տար , պիղլէրճէ էնքիւջիւք պիք ճէղայա միւռ-
թահագգ ատտ օլունան նիչէ թագսիրաթլար
էիւղիւնտէն տէօրիւլէն գանդար շէօլէ տուր-
սուն , հաթթա Վճէմիսթանտէ տաիսի , բէք
ջօգ էմրի շիտտէթ պուլունմագտէ իքէն ,
էինէ էհալի պէյնինտէ կէօրիւլէն արարղլարըն
վէ սահիպ ճիւրաթլարըն սայրսը , պիղտէ
ղուհուրա կէլէնկէրէ նիտպէթլէ , բէք ջօգ
ղկատէ պուլունատուղուն պէյան իաէրիղ :

Անու թմայալըմ շունու տաիսի սէօլէմէ-
յէքի , պու Ֆէնայըղլար էայընըղ էհալինին
ճահիղ օլմասընտան նէշէթ իթմէյիպ , իլլա
վէ այնի տէրէճէտէ , բուհպան վէ հիւքմտա-
րան կիւրուհլէրի ճէհալէթինտէն տաիսի :

Իմաի պու սէօլէտիքլէրիմիղտէն նէշէթ
իտէրքի , էհալինին ախրագճա էաիսու մա-
նէվի սըհհէթինի հըֆղ ու վիդայէ զըմնընտա ,
բուհպան կիւրուհունտան վէ զտալիթան ու
հիւքմտարանտան պաշգա , վէ հէմտէ իւսթիւն
սուրէթտէ , պիք գուվիլէթ իգթիղա իթմէք-
տէ օլուս , ումումէն էհալինին օլ գուվիլէթին
ալթընտա պուլունմասը , վէ բուհպան ու

զատիլ թան դու վիճակ ինն իսկ , անձագ շու
ու մու մու ե օլտան շրդ անդարըն , թէ կտիպ ու
թէ րպիկ սինէ աիգ գաթ ու խրամէ թ կը
մէսի լաղըմ կէ լմէքսէ տիր :

Վ լիմ ու քեամիլ հիւքիւ մէ թ լէր շու դու վ
վէ թի բիւր էսէրին էլգէ միցէ թին ֆարգ ու
ֆէհմ իլէ , միւրաճատթ ի թ մէյէ միւսարա
աթ ի թ միչէր , վէ բէր շօգ մէն ֆաթթըն տա
խի կէ օրմիւ շէր , կէ օրմէքսէ տիրլէր , վէ իլա
նիհայէ տախի կէ օրէճէք տիրլէր :

Շ ու դու վիճակ ի աղիմէ վէ մու գատտէ սէ
նին , անձագ ու լում ու ֆիւնուն օրոու զուն ,
զանն իտէրիդ քի , ֆէրաի վահիա ինքեար ի
տէ մէդ :

Վ վիճակ , աղբլ ու քեամիլ հիւքմտարլար
անձագ էհայիլէր իննն ճէհայէ թ զէն ճիրլէր ի
նի գրրարագ , պիչարէ էհայիլի գան տէ օք
մէքսէն , վէ հայիլան կիպի եաշամագտան իտէ
լաա իլէ , հէմ պայիսի սէստէ թ լէր թ շապիլ
միչէր , վէ հէմտէ քէնաի գալպ ու զամիրլէ
րինի լահաթ ի թ տիրէ պիլտիքլէր շէ օլէ տուր
սուն , պիր թագըմ պէհայիմ միաիլու նա
տանլար հիւքմտարը օլաճագ եէրտէ , մէտէ
նիյյէ թ ու ինտանիյյէ թ իլէ բէրլէրտէ ա
տէմիլէր հիւքմտարը օլմագ իդպալ ու շէրէ
ֆինէ նայիլ օլմու շար արը : Վ լ թ լրգ պու պապ
տէ սայիր Վ լ թ ուղա միլէ թ ու աէ վիճակ լէր թ
իւ զէրինէ աթ ֆը նիկէահ ի թ մէյէ հաճէ թ օլ

մատուցանաան , պիղզաթ մեմայիքի մահրու-
սէի Հահանէտէ ազալի 30 սէնէտէն պէրու-
թահսիլի մայիւմաթը շակիրտան վէ ումում
նիլէթի խայրիլէսիլէ , քիւշատիմէ սայ ու հիմ-
մէթ պույրուլան միւթէատտիտ մէքթէպլէր
վէ տէրսիսանէլէր , վէ սարթ օլուէնան հիսապ-
սըղ վարալար վէ ազլ ու վագթլար , հագը-
գաթի հալի , գաթ պէ գաթ թաստիգ իթ-
մէքան տիրլէր տէյէսիլիլիղ :

Քիւշիւք պիր քէօյտէ տօղմուշ վէ պէօ-
յիւմիւշ ստէմ , քէնտի հուտուտուտան
տիշարը չըգարագ պաշգա եէրլէր կէօրմէտիք-
ճէ , կէօրմէյէ տախի չօգլուգ արղուքէշ օլա-
մագ , լաքին ճիւղիճէ եօլճուլուգ իթմիշ վէ
կէօղիւ աչըլմըշ ստէմ , քիւրէյի արղըմըղըն
հէր թէրաֆընը , էլիմտէն կէլտիլի թագտիր-
տէ կէղիպ տօլաշմագ արղուսիմտէ պուլուն
տուգտան պաշգա , պաղէն հատտի իթիտալի
թէճալուղ իլէ , խէյալաթ տէրեասընա տա-
լարագ , այ , կիւնէշ , վէ երլտըղարա գատար
չըգարագ , կէղիպ կէօրմէք արղուսիմտէ տախի
պուլուտուր :

Վագատա ինսանըն հէր պիր արղուսու էօլ-
ջիւսիւղ տիւր , վէ հէմտէ արթարգճա ար-
թար , լաքին ուլում ու մայիւմաթ , եանի
պիլմէք արղուսու , հիշ պիրիսիմէ գրպա օ-
լուէնամագ , ջիւնքի , իլմին տախի էօլէիւ վէ
հուտուտու էօգ սուր :

Նորքմըզ պիլակէք ապրարք , մէմալիքիմիդ
 տէ իլմին գրակէթի կիւն պէ կիւն պիլինմէք
 տէ տիր , մէ թահսիլի իլմէ բէք չօզ սուհու
 լէթ մէրէն լիսանը ֆրանտէվի , հէր կիւն մէ
 հէր սասթ քէօշէ մէ պուճագլարլարլա գա
 տար եայրլարագ , պիւյիւք քիւչիւք , ֆագրք
 գէնկին , մէ քեամիլ ու ճահիլ , պիլա թէաս
 սիւպ մէ հասէտ ճիւմլէմիլին էլիմտէն թու
 թուպ , հէր իլմ ու սանաթ ըն բուհարընա կէօ
 թիւրմէքտէ տիր :

Հէր միլլէթին ախրագճա սըհհէթի իչին ,
 միւմքին մէրթէպէ էնվարը ուլում իլէ թէն
 վիր (լուսաւորութիւն) գրլընմասը էլղէմիյ
 յէթտէն իսէ տէ , միլլէթլէր պիլիք իտարէ
 թահթընտա պուլունուպ , մէ հէր իտարէ
 տախի պիր սուրէթտէ օլմաորդընտան , իլմ
 ու մալիւմաթը մէ եախօտ էֆքեարճա սէր
 պէսթիլէթի տախի , իտարէսինին թարղ ու
 տէրէճէսինէ մուվաֆրդ օլմարընա տիգգաթ
 օլունմագ էհէմմիլ յէթտէն տիր , եանի տիմէք
 իսթէրիլ քի , տէարօթճա պիր հիւքիւմէթ
 թահթընտա պուլունան պիր էհալինին ու
 լում ու մալիւմաթը էկէր պիր տէրէճէտէ
 իսէ , թապիլաթիլէ սէրպէսթիլէթլէ մէէլուֆ
 պիր հիւքիւմէթ գիլի իտարէսինտէ պուլու
 նան պիր միլլէթինքի , լիւղումի միգտար տէ
 րէճէտէ զկատէ օլմարը տր :

Ե իմտիլէ գատար սէօլէտիլլէրիմիդտէն

ասըլ միւրաս , ազըպէթքեար միւթալասամը
ղըն միլինի միլէթիմիղ սըհէթի մանէվիսի
իւզէրինէ չէվիրմէքտէն խպարէթ օլտուզու
մալիւմ տուր :

Անտէնիյյէթտէ իլէրուլէմիշ միլէթլէրին
խտարէլէրի , պիղիմքինտէն բէք չօք գօլայ տլը
տէյէպիլիբիղ , շիւնքի , էօյլէ միլէթլէրին ախ
լագլարընը , քէնտի հաքիմ ու ֆէյլէսօֆլարը
պիլնգէրճէ տէֆալէր թէշրիհ ու թէֆթիշ ի
տէրէք , էն քիւշիւք էսրարլարընա տախի վա
գըֆ օլմուշ տուրլար , հալ պուքի , պիղճէ օ
գումագ վէ եաղմագ , վէ խուսուսիյլէ քէն
տի թապիաթ ու ահվալըմըղը պիլ իիւլասա
իթմէք , հէման ֆիքրիմիղտէն տախի կէջմիշ օլ
մատըղընտան , ալէսսէվիյէ կիտիշիմիղ « Վէօ
րիւն թաշը , վէքէօրիւն գուշու . » տարպը մէ
սէլինէ մուվաֆըղ պուլունմագտէ տիլ :

Հէր նէ հալ իսէ , գաքայալըմ օլ եար
րագլարը տա , շիւնքի իլի պիլը շէյ կէօրէմէյէ
ճէյիղ , շու շիմտիքի ահվալը հաղըրէմիղ իւ
զէրինէ պիլ կէօղ կէղտիրէլիմ :

Շիմտի միլէթիմիղ , Վալթանաթը սէնիյէ
տէ պիլ Վահմանագրութիւնա մալիք պու
լունմագտէ տիլ , տէմէք տիլ քի միլէթճէ ,
եանի տէյիղ հիւքիւմէթճէ , իլա տախիլէն
քիլիսէ , մէքթէպ , խասթախանէ վէ սայիրէ
ճէ խտարէմիղ Վահմանագրահան տըր :

Վահմանագրութիւնուն թիւրքճէ աշըղ

մանասը հուտուտ ետխօտ էօլը իւ գօյմագ տիւ
մէք տիր , լաքին պու մանեատան էհալիճէ
հէման հիչ պիր շէյ անլաշըլամայաճաղընատան ,
հէր քէսին իսթէտիլի կիպի մանեա վէրէճէ կի
աշիքեար տրր :

Սահմանադրու թիւնլարըն տախի տէրէճէ
սի պու լու՛նտուղու հալտէ , պիպիսքինին էսա
ար իտէ , էն ղիյատէ միլէթճէ էֆքեար սէր
պէսթիլէթինէ մուվաֆրդ պու լու՛նան էսաս
լարտան պիրիսի տիր :

Սահմանադրու թիւնտան միւրատ , պաշը
ճա իքի շէյ անլամայըյըղ , եանի պիրինճիսի ,
հէր քէս քէնտի միլէթճէ պօրճու՛նու թանը
մագ , վէ իքինճիսի տախի , հէր քէս միլէթ
ճէ հագգընը թանըմագ , մէսէլա պիր մէմլէ
քէթէ պիր առաջնորդ լաղըմ , տէմէք տիր քի
մէրդու մառաջնորդու՛ն քէնտի իտարէսի թահ
թընտա պու լու՛նան հէր առէմտէն այրը այրը
իթաասթ ու ըիայէթ պէքլէմէյէ հագգը օլա
ճագ տրր , լաքին գարշըլըղ տախի , հէր ա
տէմին իայր ու մէնֆաասթընա չալըճմայա
պօրճու օլաճագ տրր , վէ պու՛նտան տա նէ
շէթ իտէր քի , միլէթին հէր պիր մէմուրու
նու՛ն , Վասթրիքտէն թա յամգոչա վարընճայա
գատար , էհալիտէն հէր պիրիսինտէն , այրը այ
րը հագգը օլուպ , վէ քէղալիք գարշըլըղտա
հէր պիրիսինէ , պօրճու օլմասը լաղըմ կէլէճէք
տիր :

Հայպու քի , թարաֆէյնտէն հէր առեմ
քէնտու քէնտույէ , հուգուգ ու վաճիպա
թընա , եախօտ հազգընա վէ պօրճու՛նա իս
թէախիկի կիտի պիր գարապ վէբիպ վէ հու
տուտ կէօսթէրէմէյէ ճէկի՛նտէն , պիր միլլէ
թին եախօտ պիր էհալինին վաղթ ու հալի
նէ կէօրէ գալէմէ ալընարգտան սօնրա , ու
մում թարաֆընտան գապուլ օլու՛նմուշ օլան
պիր հուգուգ ու վաճիպաթ նիղամնամէսի ի
ճապ իթմէքտէ , վէ իշթէ օլ գանու՛նտամէյէ
տախի Վահմանարուի իամի վէբիյմէքտէ տիր :

Պիրապ տահա աչըգ սէօյլէյէ իմ , էվվէլլէ
բի միլլէթճէ իտարէմիգ , բասթ կէլա պիր եա
պիր գաշ առեմին էլինտէ օլուպ , իգպալ ու
խապարըմըգ տախի անլէրին քէյֆինէ , տիրա
յէթինէ վէ զիմմէթինէ թապի պուլու՛նմագ
տէ իտի , լաքին շիմտիտէն սօնրա , քէնտի ի
տարէմիգ քէամիլլէն պիղղաթ քէնտի էլիմիղտէ
օլաճագ տըր , շիւնքի հէր պիր մէմուրա , մէ
մուրիյյէթի , քէնտի գուրամըգ իլէ պիղղաթ
քէնտիմիգ վիրմէքտէյիգ , տիմէքաիր քի , հէր
մէմուր քէնտի մէմուրիյյէթիէի էհալլէ
պօրճու , վէ էհալի տախի ալաճագլը պու
լու՛նաճագ տըր , վէ իշթէ պու՛նտանտա աշիքեար
անլաշըլըր քի , էհալի հէր սասթ քէնտի
նասպ իթախիկի մէմուրինին միլլէթճէ հէր
պիր հարաքեաթ ու ամէլլեաթընը , պիլիպ ան
լամալը տըր :

Վազարս , մէ մուրինի միլլէթի էհայի ին
 թիխասայ իթմիշ օլտուզճա , հէր ճիհէթլէ
 էմնիլէթ իթմէսի լաղլամ արք կիլայի դիւխւմ օ
 լունասպիլիւր , լաքին մէդքիւր դիւխւմ հադ
 գանիլլէթէ մուղայիլ օլտուղուն բէք դօլայ
 լըդլա իսպանթ իտէպիլիլիլիլ : Վիլլէթ մէ մուրի
 նի էհայի ինթիխասայ իթմիշտիլ , վէ էլլայէթ
 տէ էմնիլէթի տախի օլմայլ արք , հալ պու
 ղի հէր էմնիլէթին տախի պիլ հուտուտու
 պուլունմայլ արք , դիւրա հէր մէ մուր ինսան
 արք , հէր ինսանտա հրքս վար արք , դարադ
 վար արք , վէ թամա վար արք , վէ հասրլ հէր
 տակմ պիլլմէլլէ բէք էանրլմագտէն , վէ էախօտ
 պիլլէ բէք իտէթա ու թադսիլլաթլ իթթիլլէապ
 իթմէքտէն իսպի տէլիլ տիլ , վէ օլամագ . մէ
 սէլա պիլ թիւճճար բէնտի սանտրլլինլ պիլ
 էմնիլէթլի տակմէ թէպիլմ իտէպիլիլ , լաքին
 իտէթախիլի վադթ հիսասպ սօրմագլըդ . վէ Ֆիլ
 ու հարէքէթ ինէ տիլդդաթ իթմէքլիլ հու
 գուգունտան տախի վադ կէչէմէդ . հադը
 գաթէն պիլ սանտրլլէար սատրդ օլապիլիլ ,
 լաքին պէնիլի տակմ օլտուզճա , սէհլ ու իտէ
 թա վէ իթթիլլէապտան , մութլադ սուրէթտէ
 արի պուլունաճաղլն իտտաա իտէմէդ . մէ
 կէրլի պիլ վադթ սատագաթ իւղրէ իսրումէթ
 իթտիլլէն սօնրա , էա թէնպէլլիլլէ , էա իհ
 մալէ վուրմայլ , վէ էախօտ սէֆիհլիլ ու
 տիլդդաթ օրլլըղա տիւշմէսի տախի , հէր կիւն

վէ հէր սաաթ իհթիմալտէն , վէ տայխան ու-
յանրգ վէ էմրի պասիրէթ իւզրէ պուլուն-
մագ տախի , քէնաթի էֆէնախինին պորճու-
տէյիլ մի տիր = Նշթէ թըպգըսըսը միլլէթ-
ճէ մէմուրինին հալի տախի , կէրչի պիր խոր-
հուրդ պիր արալըգ քէնաթի խըտմէթինի սա-
տագաթ իւզրէ իճրա խտէր , լաքին սօնրա-
տան թագսիրաթտա պուլունապիլիր , քէզա-
լիք Վաղաքահան ժողով , պիր վագթ Վահմա-
նադրու թիւնուն ահքեամընտան ապրա շաշ-
մագսըղըն տէվամ խտէպիլիր , լաքին սօնրա-
տան տէսթօթլուզա սաբմասը տախի քէք չօգ
իհթիմալտէն օլուպ , վէ հէմտէ միւճէրրէ յ
տիր , քէզալիք , Վաթրիք վէ հաքէզա Վնդհա-
նուր ժողով , վէ սայիրէ վէ սայիրէ :

Շիմախէ գատար տէրքէար օլան աթիզ
խտարէմիզճէ , միլլէթճէ պիր ազըր մէսու-
լիյէթ օլամագ խտի , ջիւնքի հիչ պիր մէմու-
րու թայյին խտէն միլլէթ տէյիլ խտի , լաքին
շիմախտէն սօնրա , հէր պիր մէսուլիյէթ միլ-
լէթին իւզէրինտէ օլաճագ տըր , տիմէք տիր
քի , թապիաթիլէ միլլէթտէ քէնաթի մէմու-
րինի իւզէրինէ տէօրթ կէօղ իլէ պագաճագ
տըր , եախօտ պագմալը տըր :

Մէգաթ , նէ միլլէթտէ հէր աստմ , պու-
լունատուզու մահէլտէքի մէմուրինին հէր
թագսիրաթընը կէօրիւպ անլայապիլիր , նէ
պիր պիրինէ ճէվապ վիլմէյէ պօրճլու , եանի

մէսու լ պու լու նան մէ ճ լիս լէր , պիր պիր լէր ին ին
 ամէ լ ու հարէ քէ թ լէր ի հագ գ ընտա գ օլայ լը գ լա
 մա լիւ մա թ ը սահ ի հէ ալ ապ ի լի լի լէր , նէ թ աշրա
 լար ըն հա լէր իննէ մէր քէ ղ լէր , վէ նէ տէ մէր
 քէ ղ լէր ին հա լէր իննէ թ աշրա լար վա գ թ ինտէ
 վէ լայ լը գ լը լա վա գ ը Ֆ օլ ապ ի լի լի լէր , շիւ ն քի
 քիս տէ քէ նա ի թ ա գ ս իր ա թ ը ն ըր պ աշ գ ա ս ը ն ա
 պ ի լ ա իր մէ ք ի ս թ է մէ գ , թ ա ա գ ի ի տ իր , շիւ ն քի
 հա լէ ա ի ս ա թ ըր ս ա յ ը ա թ ա թ ա Ֆ ի լ ի ղ լ ի ք ի թ մէ
 յէ ա ղ ը շ մ ը շ պ իր հա լա տէ պ ու լ ու ն ա ու ղ ու մ ու ղ
 տան , ֆ ու գ ա ղ ա լ ա ղ , ղ է ն կ ի ն վէ ն ու ֆ ու ղ ղ ու օ
 լան մէ մ ու ը ղ ա ղ ը ն , վէ ս օ ֆ ու լ ա ղ տ ա ի ի , ը ու հ
 պ ա ն ղ ա ղ ը ն թ ա գ ս իր ա թ ը լ ա ղ ը ն ըր ս է թ ը ի ս է ճ է ք
 լէր ի ղ ի յ ա տ է ս ի յ լէ ա գ լէ մ ա գ ը ու ն տ ու ը , վէ
 շիւ ն ք ի է հ ա լ ի մ ի ղ ա լ է ս ա տ վ ի յ է ն ա տ ա ն օ ղ ու ա ,
 վէ է հ ա լ ի ն ի ն շ ու ն ա տ ա ն ղ ը ղ ը ն ը ն ի ս է , մէ մ ու ը ը ի
 ն ի ն տ է ս ք օ թ լ ու ղ ա ս ա ղ մ ա ս ը ն ա ճ է ս ա ղ է թ վէ
 ը ի ա ղ վէ պ ի ն ա է ն ա լ է յ հ , Վ ա հ մ ա ն ա գ ը ու թ իւ ն ու ն
 թ է ք ը ա ղ է ն թ է հ լ ի ք է յ է տ իւ շ մ է ս ի ն է պ իր վէ
 ս ի լ է վէ ը է ճ է յ ի , ի հ թ ի մ ա լ ի ն ի ս ա ղ ի ճ ի ն տ է տ է
 յ ի լ տ իր :

Վ ի ղ է թ ի մ ի ղ ի ն ի ս ա ղ է ս ի Վ ա հ մ ա ն ա գ ը ա
 կ ա ն օ ղ ա ու ղ ճ ա , շ ու մ ա լ իւ մ ա թ ճ ա մ իւ լ հ ա գ ա թ
 ու մ իւ ն ա ս է պ է թ ի ն է լ ղ է մ ի յ է թ ի ն ի ն տ է ը ք է ա ղ
 պ ու լ ու ն ա ու ղ ու մ ի ս ի ղ ու , մ է գ ք իւ ը ը մ իւ լ հ ա գ ա թ
 ու մ իւ ն ա ս է պ է թ տ է օ ղ մ ա տ ը ղ ճ ա , Վ ա հ մ ա ն ա
 գ ը ու թ իւ ն ու ն լ ա յ ը գ ը ղ ա ի ճ ը ա օ ղ ու ն ա մ ա յ ա ճ ա
 ղ ը , վէ պ ի ն ա է ն ա լ է յ հ ս ը հ հ է թ ի մ ի լ է թ ի ն պ օ

զուլաճաղը տախի աշխփեար տըր :

Պուհուհն պիր չարէսինի պուլմագ իչին ,
թէհի եէրուէ ագլ ու Ֆիքր եօրմագ իսթէ-
մէզ , զաթէն հէր մէվսիմին քէնտի մահսու-
լուհու վէրտիլի միտիլու , աորըմըզ տախի
քէնտի մահսուլուհու վէրմիչ օլտու զուհտան ,
քիւրէյի արղըն էհլի մէտէնիյեէթ գըամընը
թէնվիր վէ իհեա իտէն քիթապար , բիսալէյի
տէվրիյէլէր , վէ խուսուսիյէ զագէթալէր , շու-
խըամէթի միւհիմմէյի քեամիլէն իճրա իթ-
մէքտէ տիրլէր :

Իմտի , մատամ քի Վահմանագրական իտա-
րէնին ասըլ թէմէլի միլլէթճէ հուգուգ ու
վաճիպաթը թանըմագ վէ պիլմէք տիր , մա-
տամ քի պիլմէք պիլտիրմէքլէ օլապիլիր , վէ
մատամ քի պիլտիրմէնին տախի էն գօլայ վէ
պիրիճիք չարէսի քիթապար վէ զագէթալար
տըրլար , տիմէք տիր քի , միլլէթ իտարէսինճէ
սըհհէթի մաթլու պէմիղին հրֆղ ու վիգպէ-
սինին պիրիճիք չարէսի տախի , քիթապար վէ
խուսուսիյէ զագէթալար տըրլար :

Միւթալաթըմըզ զէնճիրինին սօն հալ-
գասը , կէլիպ կէլիպ տէ զագէթատա իլիշտի-
յինտէն , ճիւղիճէ տախի զագէթա իւղէրինէ
պահս իթմէյի միւհասիպ կէօրիւրիւղ :

Թարիիլէրէ տիգգաթ իտէնլէր պիլլիրլէր քի ,
հէր եէնի իճատ օլուհան շէյէ , էհալի թարա-
ֆրեստան մանեալար վէրիլիպ , վէ բէք շօղ մու-

մանաաթլար օլունմուշ տուր , հաթթա , պու
կիւնքի կիւն ալէմի իհեա խոխալ , պէնիի ասեմին
գաարրնը թէրֆի դըմագտա օլան , վաբ օրլարրն ,
տէմիր եօլլարրն , թէլէ դրաֆլարրն վէ կազա
րրն իհտաս վէ իճրալարը ալէյհէրինտէ տախի ,
հատտէն ղիյատէ մու մանաաթլար , վէ մու ղիրը
տիրլէր , մահղուրլարը վար արը տէնիլէրէք ,
թէշէքքիլէր օլունմուշ տուր , վէ հագըգաթէն
տախի մահղուր ու մաղարրաթլարը կէօրիւլ
միւշ տիւր , մէսէլա , վաբ օրլարրն իշլէմէօիլլէ
նիշէ կէմիրլէր մու աթթալ գալմըշլար , նիշէ
գարասա քեային վէ թիճարէ թ մէրքէ ղի պու
լունան նիշէ մէմէքէթլէր էվիլէլքի իթիպար
լարրնտան տիւշմիւշլէր , վէ նիշէ գաթըմը
լար պօշտա գալմըշլար արը . վէ քէգալիք տէ
միր եօլլարրն իհտասըլա , նիշէ խըրըղար թար
ու մար օլմուշլար , նիշէ քիրաճըլար թիճա
րէթլէրինտէն մահրում գըլընմըշլար , վէ նիշէ
խանլար խարապ գալմըշլար արը . վէ պինա
պէրին թէլէկրաֆլարրն իճատըլա , նիշէ մատ
րապաղար էսկի քեարլարրնը ղայալ իթմիշլէր ,
նիշէ տօլանարըմըլըգլար մահվ օլմուշլար ,
վէ նիշէ ասըլար տայիրէյի իթաաթա տուխուլ
իթմէյէ մէճպուր օլմուշլար արը . վէ նիհայէթ
կազըն իճատըլա տախի , նիշէ միւֆսիտ ու
ղատտարլար վէ եօլքէսիճիլէրին , վէ նիշէ ֆի
թիլճի վէ գանտիլճիլէրին իշլէրի պիթմիշ տիր ,
վէ սայիրէ վէ սայիրէ , վագաա պունլարրն

հէր պիրերլերի , պիրեր թագում քէսան հագ-
գընտա մահողուր ու մազարրաթ սայրլա պի-
լիրլեր , լաքին մէզ քիւր իճատլար եիւղիւն-
տէն , ու մում հագգընտա հուսուլէ կէլմիշ
վէ կէլմէքտէ օլան մէնֆաաթ ու մուհաստե-
նաթըն եանընտա , էօյլէ զարարլարըն ճէսա-
մէթի , հէման պիր գօճա տաղ եանընտա , պիր
քիւշիւճէք թէքէ տախի գասար եօգ տուր
տէյէպիլիրիզ :

Ը իրքէթի պէշէրլիցէյի (մարդկային ընկե-
րու թիւն) իհեա իտիպ , վէ մէտէնիցէթի իլե-
րու կէօթիւրէն էն պիւյիւք իհտասաթտան
պիրիսի տախի , զաղէթալարըն թապ ու նէշրի
օլմուշ , վէ սայիր իհտասաթտան ղիյատէ ճիւ-
հէրս թարաֆընտան ատավէթ ու խուսու-
մէթ կէօրմիւշ տիւր :

Ղաղէթալարըն վէ եախօտ տահա սահիհի
քիթապէթ սէրպէսթիցէթինին ֆայիտէսի հէր
շէյտէն ղիյատէ օլտուղու թագտիրտէ , հէր
շէյտէն ղիյատէ , իքի եիւղ սէնէտէն պէրու
թաղէիզ օլուհմուշ վէ հալեա տախի պաղը
եէրլէրտէ ճիւղ իւ քիւլլի թաղէիզ օլուն
մագտէ իտէ տէ , զաղէթալարըն պաշլըճա
մէնֆաաթը ու մում հագգընտա օլտուղուն
տան , զանն իտէրսին քի , պիր հիքմէթի բէպ
պանիցէյէ մէպնի , հէր շէյտէնտէ ղիյատէ իլե-
րու կիտիպ , վէ հէր սընըֆ տիւշմէնէ զալե-
պէ իթմէքտէ պուլուհմուշ տուր :

Գաւթի՛ն տէ՛յե պիլիբրիզ քի, զազէ թալար սա-
 յէսինտէ Ա՛մէրիգա վէ Ա՛լիբոպա է հայլիսի եէնի
 պիր բուհ, եէնի պիր զայրէթ, վէ եէնի պիր
 ճէսարէթ գաղանակը տրը: Պիզաէ զազէթա
 օգույան նասիր պուլունմագտա օլուպ, վէ
 մուղայիրի օլարագ, տիւնեանըն մէզքիւր գը-
 թալարընտա իսէ, զազէթա օգումայան նա-
 տիր պուլունմագտէ տիր, էվիլէթ օրալարտա
 լօգանթա գաբուճուլարը, կէրէք գարը վէ
 կէրէք էրքէք, միւսաֆիրլէրաէն էվիլէլ, վէ
 խրամէթքեարդար տախի, էֆէնասիլէրինտէն
 էվիլէլ, զազէթալարը կէօղտէն կէշիրմէքտէ
 տիրլէր, պրագարմ արթըգ պիր թարաֆա
 համմարըն, սիւրբիւնթիւճիւճիւլէրին, վէ ա-
 ըսպաճըլարըն, պիղիմ Ա՛նճնանուէր ընկե-
 բու թիւնուն չըրագլարը միսիլու, գարար-
 ըրմլար իւղէրլէրինտէ սասթլարճա զազէթա-
 լար միւթալաա իթտիքլէրինի:

Աիլէթիսիզճէ քիթապէթ սէրպէսթիյե-
 թի իւղէրինէ սէօյլէմէղտէն էվիլէլ, ճիւղե-
 ճէ քիթապէթին ումումէն մէնֆաաթը իւ-
 ղէրինէ սէօյլէյէլիմ:

Ինսան օլտուղումուղ թագտիրտէ, պաշ-
 գա հայլանլար միսիլու, թապիաթտան վէ-
 րիլէն պիր տույղունուն բէհպէրլիկի իլէ եա-
 շայամայաճաղըմըղ մալիւմ օլտուգտան պաշ-
 գա, թէրպիլէլի միլէթլէր սըրասընտա, շիր-
 քէթի պէշէրիլէյէ տախիլ, վէ շէհրի պիր հալ-

տէ պուլու՛նտուղու մուղ է՛ծիլտէ՛ն , եապանի
 թայիֆէլէր միտիլու , օրմանկարտա վէ կէօլէր
 տէնիզլէր քէնարլարընտա ալլար իլէ , եապա
 նիլէր հալինտէ եաշայամայաճաղըմըլ տախի
 մալիւմ աուր :

Հայվանլար իլէ եապանիլէր , վէ եապա
 նիլէր իլէ շէհրիլէր վէ եախօտ է հլի մէտէնիյ
 յէթլէր պէյնիտէ պուլու՛նան պաշլըճա ֆարգ ,
 գաշճա , կէօղճէ , պօյճա , բէնկճէ վէ վիճու տ
 ու գուվիլէթճէտէ օլմայուպ , իլլա հայվան
 լարըն եապանիլէրտէն , վէ եապանիլէրին տա
 խի սահիպ թէրպիլէլէրտէն , աղ պիլմէլէրին
 տէ տիր : Սահիպ մալիւմաթ օլմանըն , եանի
 չօգ պիլմէնին քէրամէթինի քիմսէ ինքեար ի
 տէմէղ , շէօլէ քի , հէր թէրպիլէլի միլէթ
 տէ հաքիմլէր , դապիթլէր վէ հաթթա բու
 հանի բէյիպլէր թայյինի իշին , տայիմա ալիմ
 ու քեամիլ զաթլար արանըմադ աուէթի գա
 տիմէտէն օլտուգտան պաշգա , էն պայաղը
 վէ եապանի թայիֆէլէրտէ տախի , պաշգա
 լարընա նիսպէթլէ , էն դիյատէ սահիպ լիյա
 գաթ օլանլար իլէրու կէչմէքտէ տիրլէր :

Աէրշի ճահիլլէրտէ տախի պու ֆարգ ու
 ֆէհմ աույղուսու պուլու՛նտուղու ինքեար
 գապուլ իթմէղ սահիհիլիլէրտէն պիլիսի իտէ
 տէ , աուի վագթաա մէղքիւր տույղույա մա
 քինամարի իթաաթ իթմէքտէ , ֆէգաթ էք
 սէր տէֆա հրու ու հատեալէրի զալէպէ լի

լէ տիկինստէն , քէնատիլէրինստէն զկյատէ պիլէն
 լէրէ , վազթ ու մահէլ ինէ կէօրէ տիւրիւ
 պէհանէլէր պուլարագ , տինտիղլէր , ճահիլ
 լէր , խաֆիֆլէր վէ սայիրէ վէ սայիրէ չաղըր
 մագտէ , վէ հաթթա տահա նիլէ թահգիրա
 միղ քէլամլէր իլէ , իզհարը խուսու մէթէ
 տախի չըգըմագտէ տիրլէր :

Վօյլէ ճէհալէթ վէ գապալըգ լագըրտը
 լարընը պէր թարաֆ իտէլիմ տէ , քէնատի
 պահարմըգա պագալըմ :

Տիւնեատա պիլէճէք բէք չօգ շէյ վար տըր
 վէ պիլմէք տէ իքի սուրէթլէ օլապիլիւր , եա
 նի պիրինճիսի կէօրէրէք վէ իշիպէրէք , վէ ի
 քինճիսի տախի օգույարագ :

Վիթապ պամագ իճասը մէյտանէ կէլին
 ճէյէ գատար , հէր սանաթ ու հիւնէր պի
 րէր սըրը մագամընտա թու թու լտուղու նտան
 թապիաթիլլէ էհալի ու մու մէն ճէհալէթ կիր
 տապընտա գալըր իմիշ , վէ թապիաթիլլէ ճէ
 հալէթ տէ այըպ սայըլամագ իմիշ , հալ պու
 քի շիմաի օնուն մուղայիրի պիր հալտէ պու
 լունտուղու մուղտան , մուհագգապ օլարագ
 ճէհալէթ այըպ սայըլամագտա տըր :

Վվլէլի հէր միլլէթ եախօտ հէր տէվլէթ
 այըր այըր եաշամագտա , վէ միւլհագաթ բէք
 միւշքիլ պիր հալտէ պուլունտուղունտան ,
 պիր մեմալիքին էհալիսինին , տիկէր պիր մեմա
 լիք էհալիսի բօլիթիգասը , ախգ ու իթասը

վէ օայիրէսի հագգընտա քէսպի մալիւմաթ
իթմէյէ նէ իհթիյաճը վար իմիշ, վէ նէտէ
էօյէ պիր միւմքինսիղ շէյի խաթըրնտան կէ-
շիրիր իմիշ, հալ սու քի շիմտի, պաշգա պիր
տիւնեատա եաշամագտա օրու զու մու զտան,
միւմքին մերթէպէ, հէր պիրէրլէրիմիղ, հէր
կիւն վէ հէր սաաթ, հիշ տէյիլ իսէ, պիւ-
յիւք մէմալիքլէրտէ, վէ խուսուսիյէ միւնա-
սէպէ թիմիղ պու լունան մահէլէրտէ կէշմիշ,
կէշմէքտէ օլան, վէ կէշէճէք պու լունան հալ-
լէրէ վագըթ օլմայա մէճպուր պու լունամագ-
տէյիղ:

Ալիլէթիմիղին պաշգա մահէլէրտէ պու-
լունանլարրնր պէր թարաթ իտէլիմտէ, եալը-
նըղ Վսթանպօլ Հայլարը իւղէրինէ սէօյլէ-
յէլիմ: Աիւն վէ սաաթ կէշտիքճէ, Վսթան-
պօլ Հայլարրնրն տախի, քէար ու քիսպ վէ
թէայ յիւշ հագգընտա թէշէքքիլէրի շօղալ-
մագտա տըր, վէ վագաա հագգըրը տախի
վար տըր, լաքին եալընըղ թէշէքքիտէն նէ
հասը օլուր, սէպէպին եախօտ իլլէթին ա-
րայրպ, վէ տէրմանրն պու լմայա սալա շարըշ
տըղլարը կէօրիւլմէքտէ տէյիլ տիր: Ահաիր
պու ֆէնա կիտիշէ սէպէպ, եինէ էվլէլքի
ատէմլէր տէյիլ միյիղ պիղ, Ալլահտան պիր զա-
ղամպ մը վար տըր իւղէրիմիղտէ, հաշան, զի-
րա զէնկին վէ բահաթ օլան միլլէթլէրին մէղ
հէպճէ ֆագլիլէթլէրի պիղտէն զիյատէ տիր

տէյէմէյիզ , ջիւնքի , նէ բէրհիդ թու թար-
լար պիզտէն զիյատէ , նէ քիլիսէյէ կիտէրլէր
պիզտէն զիյատէ , վէ նէ աէ սատազ ա վէրիբ-
լէր պիզտէն զիյատէ . իմաի նէ տիր սէպէպ ,
պիլմէք , Եսնի հիւնէր ու սանաթ , ախզ ու
իթա վէ զիրասաթ , վէ բօլիթիզա վէ մէտէ-
նիյ յէ թ զրմնրնտա տէրքէար օլա՛ն էքսիքլիյի-
միզ : Արէնքլէրին Վաթանպօլա տօլմալարը
հազգրնտա չօգլար լիսանրնպան նիչէ պէտ
տուպար իշիթմիշիզ տիր , չօգ իյի , լաքին նէ
Ֆախտէ հասըլ օլուք օնտան , վազ թի հալին
ագլնիթլար , սիւրաթ իւզսէ պիդի ալըպ տէրին
կիրտասպարան կէ օթիւրմէքտէ տիր , պիզ պու
հալի պիլմէլի , վէ օնա կէ օրէ չարէսինէ գօ-
շու շմալըքգ : Վվլէթ Արէնքլէր կէլէլի նիչէ
սանաթլարլմէզ վէ ախզ ու իթալարըմըզ
պաթմըշ արըլար , լաքին Արէնքլէր կէլիլիտէ
Հազգ թէալա հազրէթլէրի ագլ ու Ֆիրա-
սէթիմիդի պաշըմըդտան ալմըշ տէյիլ տիր ,
միւրատ իթտիկիմիդ թագտիրտէ , պիզ տա
խի Արէնքլէրին կէ զինտիկի ճատտէտէ կէ զի-
նէ պիլիբիդ : Վմմա , իլք թէպէտտիւլաթ
վազ թիստէ պէհէմէհալ պիրազ զարար վէ
զահմէթ ջէքիլիբ իմիշ , մանի տէյիլ տիր , Ֆէ-
գաթ էլլիթիբ իտի քի անինտէ վազ թի հալին
կիաիշինէ ույմայա չալըշմըշ օլայտրգ : Հայ-
տէ օթուզ սէնէտէն պէրու , Արէնքլէրին
պիլտիկիինի պիլմէք իսթէմէտիք , օնլարըն կիթ-

տիկի եօլարտան կէջմէլի տախի թըֆրա սայ-
 աբգ , վէ շիմտի տէ կէօղ եաշլարըմըղը սիլ-
 մէք իջին մէնտիլէր արամագտայրդ , պարի
 հիչ տէյիլ իսէ , շիմտիտէն սօնրա ագըմըղը
 պաշըմըղա թօրլամայը տէյիլ միյիղ , մէքթէպ-
 լէր , մէքթէպլէր վէ թէքրար մէքթէպլէր քիւ-
 շամինէ , բնկերու թիւնլար թէշքիլինէ , վէ ա-
 վանէր թէշվիդինէ շարըշմայը տէյիլմիյիղ : Վմտի
 սօրարըղ շիմտի շու միլէ թիմիզին հալի հագ-
 դրնտա աճրնրպ թէշէքքի իտէնլէրէ , նէ տիր
 պիզիմ Արէնքլէրտէն Ֆարդըմըղ , հէր խու-
 սուստա անլէրտէն անճագ աղ պիլտիկիմիղ ,
 եանի ճէհալէ թ ու պաթըլ իյյէթիմիղ տէյիլ
 մի տիր :

Վիվէթ Արէնքլէր վէ Նունանլար պիղ-
 տէն զէնկին օլուրլար , վէ պիզլէր կիւն պէ
 կիւն Ֆագըր տիւշէրէք , անլէրէ խըտմէ թքեար
 օլուրուղ , նիջին , շիւնքի օնլար պիզտէն զի-
 յատէ պիլիլլէր , շիւնքի օնլար պիզտէն զի-
 յատէ օգուրլար շիւնքի օնլար սէրպէսթճէ իս-
 թէտիքլէրի քիթապը վէ ղաղէթայը օգուր-
 լար , հէր պիրինտէն պիրէր մալիւմաթ ալըր-
 լար , վէ էօյլէ օգույանլարը տինսիղ տիր , մէզ-
 հէպսիղ տիր , վէ . . . տիր տէյի , պիզիմ գա-
 տար Ֆապ ու ղէմմ իթմէղլէր , շիւնքի օն-
 լար էվլատլարընա մէքթէպլէրտէ թահսիլե
 մալիւմաթ իթտիրիլլէր , շիւնքի օնլար , ա-
 տապ ու թէրպլիլէ , վէ իլմի իտարէ քիթապ-

լարրնա բիայէ թ խտէրլէր , վէ պիգիւմ կիպի
 խարաֆ ի թ մէ յիպ , գաղանարգ լարրնը հըֆզ
 ի թ մէ նին եօլու նու էօյրէ նիրլէր : Ա յնի տե
 րէ ճէ տէ զէ նկին լիքտէ պու լու նան պիր Տը
 րէ նը վէ եախօտ պիր Ա յու նան , վէ պիրտէ Հայ
 գօնաղընտան իշէրի կիրէ լիւմ տէ , պիր իյիճէ
 տիրգ գաթ ու միւ թ ալաա իստէ լիւմ , է վիվէ լիւ
 լէրտէ կէօրիւ ըիւ զ պիր սատէ լիւք , պիր իսա
 րէ , անճագ պիր գաշ խըտմէ թ քեար , ֆէ գաթ
 պիր քիւ թիւ պիսանէ , պիր չօգ քի թ ապլար վէ
 զաղէ թ ալար , գարր էրքէք , վէ իխ թ իյար չօ
 ճուգ , վապ թ ինէ կէօրէ օգ ու յու պ միւ թ ա
 լաա վէ միւ ճատէ լէ ի թ մէ քտէ տիրլէր , հալ
 պու քի Հայ գօնաղընտա , ա թ լար արապա
 լար , աշճըլար , այվաղլար , պէ պէ մէ լէր վէ
 սայիրէ լէր , տայիմա սայրտա զիյատէ , լաքին
 մու զայիրի օլարագ , անճագ սիւս իշին պիր
 քիւ թիւ պիսանէ եա վար եա եօգ , հէ լէ ի
 ճինտէ պու լու նան քի թ ապլար տախի ալէստէ
 վիյէ պիհու տէ շէյլէր , ըիաալէ վէ զաղէ թ ա
 գար ու տան իշէրի կիրմէյէ պէ լիքտէ եասագ :
 Պու պահալարրն սօնու կէ լմէ զ , վէ խու
 սու սիյլէ ըիաալէ միզին քիւ ճիւ ք լիւ յիւ , տահա
 զիյատէ սէօյլէ մէյէ միւ սատտէ ի թ մէ զ իստէ
 տէ , թէ քէ ըրիւ ըէն սէօյլէ ըրիզ քի , միլէ թ ճէ
 էն պէօրիւ ք նօգ սանըմիզ , օգ ու մագ պասըն
 տա տէրքեար օլան պիգ պիտըղըմըզ պու լու ն
 մագ տէ տիր , եա Տըրէ նըլէր իլէ պէրապէք

եաշատրգճա , անկէր կիսի ինսան օլանա պօրճ
 օլանը էօյրէնմէլիսիղ , եանի կիճէ կիւնտիւղ
 օգույուպ քէսպի մայիւ մաթ իթմէլիսիղ , վէ
 եատա եապանիլիսի իրթիքեապ իանրէք , պը
 բագըպ եապանի մահէլէրէ չէքիլմէլիսիղ , էմ
 մա պու կիւն քէնտի քէյֆիմիղ իւղրէ իրթի
 քեապ իթմէղ իմիշիղ , պէյիա եօգ , չօգ տէ
 յիլ , հէման պունտան եիկիրմի սէնէ սօնրա ,
 մէճպուր օլաճաղըմիղա հիչ շիւպհէլէր իա
 թէմէղ : Հէր իշտէ մուվապէնէ վէ իմթիղաճ
 բաղըմ աըր , ալիմ միլէթլէր իլէ ճահիլ միւ
 լէթլէր սալա պիր մէվգըտէ պուլունամաղլար ,
 վէ ճէհալէթ իլէ քէմալէթ դէրրէճէ իմթիղաճ
 իտէմէղ :

Իհթիմալ աըր պաղըլար , միլէթիմիղալ
 օգու մագ աըգուսու օլմատըղընա սէպէպ ,
 լայրըլը քիթապլար վէ դաղէթալար պուլուն
 մատըղըն պէյան իտէճէք աիրլէր , լաքին պիղ
 տէ ճէվապ վէրիլիղ քի , հէր գանղի շէյ օ
 լուր իտէ օլուն , նէ գատար չօգ սաթըլըր ի
 սէ , օլ գատար տահա զիյատէ իսիսի դուհու
 բա կէլիր . հալ պու քի , հիչ սաթըլմայան
 շէյ , հէր նէ գատար իսի օլուր իտէ օլուն ,
 մահվ օլուպ կիտէր :

Պրագալըմ պաղըլ վանըլար սայէսինտէ դու
 հուրա կէլէն քիթապլարը , օթուղ գըրգ սէ
 նէտէն պէրու , գամնղի սահիպ քիթապէթ
 բահաթ պիր էօմիւր կէլիլմիշ , վէ գամնղի

գալէմ սահիպի միլէթտէն տէշ փարա գա-
 զանմըշ տըր , գաննղի շիրքէթ ֆախտէլի քի-
 թապլար թէրճիւմէ իթաիրմիշ տէ սէրմայէ-
 սինի չըգարմըշ , վէ գաննղի Աեկէնաս իթաի-
 կի ֆէտաքեարլըղա միւքեաֆաթ օլարապ ճիւգ
 իւ քիւլի քիթապէթբէրվէրվէք կէօրմիւշ
 տիւր . քէզալէք գաննղի միլէթտէ էվվէլ է-
 միրտէ Պագօնլար , Տէգարթլար , Աօղլար վէ
 Գօնտիյյաղլար , Աամարթինլէր վէ Հիւկօլար
 չըգմըշ տըր , վէ գաննղի մէմլէքէթտէ պիրտէն
 պիրէ ՂՂնսթօրասիօ Տոնէտլար , վէ լէ Աեֆիասիօն-
 լար , լէ Սեհնիֆլէր վէ ՂՂստէ Ի-ր ՂՂբիտ Ի-
 Ֆէնլէր , վէ Ար Գը Սանսէ , վէ Ար Գը Սեղօնէլէր ,
 Աեֆիսթօնլար վէ Աիլերասլուլար թապ ու նէշը
 օլունտուղու կէօրիւլմիւշ տիւր : Հէր թար-
 լա քէնտի մահսուլունու վէրիւր , միլէթիմիղ
 պէօլիւք միւէլիֆլէր , վէ եիւքսէք թէէլի
 ֆաթլար կէօրմէք իչլին , շիմալքի հալ պու-
 լունանլարա թապիմ ու բիայէթ պիրլէ , թէր-
 դիպ ու թէշվիգ իթմէլի տիր , եօխաս , պու-
 լունան գատարրնա տախի լայրգ օլմաարղըն
 ալէնէն անլաթտըրմըշ օլուր : Տահա պիղիմ
 միւէլիֆլէրիմիղ , հէր միլէթին զալըմ վէ
 գապա վագըթլարրնտա կէօրիւլտիւկիւ մի-
 սիլու , պէօլիւքլէրտէն վէ քիւշիւքլէրտէն ,
 զաթէն իթաիքլէրի զարարտան պաշգա , պիր-
 տէ հագարէթլէր իշիթմէքտէ տիրլէր :

Նիլէլէր քիթապէթէ շէօլէ պիր հագարէթ

իլէ պագըպ , վէ պիհուտէ պիր շէյ եերինէ
գօմագտա արըլար , վէ վագաա պու պիր է-
սէֆ իսէճէք հալ տիր . լաքին պապըլար պու
գատարա տախի գանաաթ իթմէյէրէք , չօդ
օգու մագաան անխիղիք չըպար կիպի միտէ
պու լանտըրըճը իֆթիրալար իլէ , հէր քէսի
օգու մագաան սօու թմագտէ օլու գ լարրետան
թան ու սիթէմէ տախի շայէսթէ պու լուն
մագտէ տիրլէր : Աշգընլար , պիր տէֆա տիւ-
շիւնմէլի տիրլէր քի , ճահիլ օլան մը Ալլահ
աղիմիւ շանրն աղամէ թիսի տահա իյի անլա-
յապիլիր , եօխաա քեամիլ օլան մը . պու-
նուն գրտարըլ իտտաա իթմէք , աաթթա պէ-
յազա սիյահ տիմէք կիպի տիր : Պիր տէֆա
տախի շուսու տիւ շիւնմէլի տիրլէր քի , տա-
հա պիղտէ պիր քիթապ վար իսէ , Ալլապա
լիանլարընճա , պիրիմիղէ գարչըլըգ պիր մի-
լիոն , վէ պիղտէ պիր տէրէճէ քէնաի իթի-
գատլարընա մուղայիր քիթապ վար իսէ , ան-
լէրտէ միլիոնլարճա տէրէճէ մուղայիր քի-
թապլար պու լունտուղու հալտէ , մէկէրչի
Ալլապա էհալիաի տիսիղ մի օլմագտէ տիր ,
մէկէրչի պիղ օնլարտան տա մը ագըլը պու-
լունմագտէյիղ : Պիրտէ ֆարղ իտէ լիմ քի պա-
ղըլար իւղէրինտէ մէղհէպճէ պաղը ֆարղլար
միւ շահէտէ օլուսուր իմիչ , պուստան նէհա
սըլ օլուր , աճէպա էն ճահիլ վէ հիչ օգու-
մագ էաղմագ սիլմէյէնլէրիմիղտէն նիլէլէրի ,

միւտակթի էօմրլէրինատ, պիր գաչ մէզէսը
 տէյիշթիրմէքտէ, վէ պու սուրէթլէ տինտիդ
 լիք կկրտապընա տիւշմէքտէ տէյիլ միտիրլէր :
 Պուհտան տա գաթի նազար, միլէթիմիդտէ
 շխմտի ՚սթանպօլտա, ազ չօգ օգուտու զուհու
 անլայա պիլէնլէրին, եիւ զտէ հէման սէքսէնի,
 Նիքօպա լիտանլարընա աշինա պուլունարադ,
 էն գիյատէ ֆապ օլունմուշ, վէ լանէթլէր
 օգուհմուշ օլան քիթապլարը օգումագտէ,
 վէ պու ճիւմլէ տախի, ճիւմլէմիդին ըիայէ
 թի քեամիլէսինէ մագհար պույրուլմագտէ
 տէյիլ մի տիրլէր :

Խայր խայր, տինտարլար վէ սօֆուլար
 տախի, էկէր գօրգաճագլար խէ, ապա ազ
 չօգ իլմին գըյմէթին պիլէն վէ էնլարը ու
 լում իլէ միւնէվիլէր պուլունանլարտան գօրգ
 մայրալ, իլա ճահիլլէրտէն վէ ճէհալէթտէն
 գօրգմատրլար, զիրա ալիմլէր վագաա Սօլ
 թէրին, յ. յ. Մուսօնուհ, վէ Նրնէսթ Մը
 նանըն քիթապլարընը օգուրլար, լաքին պու
 հուն իլէ պէրապէր, Պօսիւէ, Պէնէլօն, Վամ
 նէ, Վմէ Վարթէն, Վպէ (Օմէր Վօրէթ վէ
 Հանրի Վասէր¹ վէ սայիր միւէլլիֆլէրին տախի

¹ Քրանարդ բարասլարընտան Նրնէսթ Մընան խամիտէ
 պիր ֆէյլէսօֆ, բարասլարը թէրք իլէտիքտէն պաշգա, պու
 սէնէ ըս Վի Գը ժէլի- խամիտէ քրիտատուն Ալահլըզընա
 գարը պիր քիթապ չօգարարը, վէ Նիքօպատա խայրիճէ
 կիւրիւլթիւլլի մուճիպ օլտուզու նիշէլլէրէ մալիւմ, վէ զանն

Թէ էլ ի ֆաթ ըստ ընդ օգու ըլլար : Խոսյր , ալիսկէր .
 տէն վէ ալիսկէրսէն գօրգ մալը տէյիլ տիրլէր ,
 զիրա գապամա ալիք մէշուր մէսել վարարը
 քի , քէնտիլէր քէք ալեա ալիլիլլէր , Ճակիլ
 գօսիլիսան , ինտիլլ արիլլէն , ասեա ինտիլլ : Աէ պու
 սէ օյլէ տիկիլիլիլլին սա՛նիլիլիլլինի իսէ , շու սօն
 ալիք գաչ սէնէնին միլլէ թճէ ույլու նսուլ
 լու գլարը քեամիլլէն թաստիգ իթմէքսէ տէ-
 յիլմի տիրլէր , գա՛նդի տտէմ օլարատէ կի-
 տիպտէ մէզէ պիսի տէյիլտիրմիլլ տիր . հալ
 պու քի ճէհալէթ վէ մէյ յուսիլլէթ սէպէ-
 պիստէն . հէր կիւն մէզէ պ տէյիլտիրմէյէ շու
 գըշանլարը մէկէրչի կէօրմէքսէ տէյիլմիլլիլլ :

Եւրօպա շու շիմտիքի միւճիլլէ նէ վիկտէն
 հալիսէ , անճագ գալէմ սայէսիստէ մու վաֆ-
 ֆագ օլապիլլմիլլ տիր , եագալըմ քիթապլարը ,
 գըրալըմ գալէմէրի , վէ պաղլայալըմ տիրլէրի ,
 ալիքսէ օն սէնէյէ վարմաղտան , ճէհալէթ
 օրայա տախի հիւքմ իթմէյէ պաշլար : Աէլ
 հասըլ , շիմտիքի մէտէնիլլէթին բուհու , վէ
 տիլագը շիքէթի պէշէրիլլէնին սըհէթիլլինի
 մուճիլլ , անճագ քիթապ օլմագտա ալը տէր

Իտէրիլլ քի : Տրանսօրգճա պիլլէնլէրսէն նիշէլլէր տախի մէզ քիւր
 քիթապը օգու մուշտուրլար : Եւրօպատա մէզ քիւր քիթապա
 գարչք քէք շօգ քիթապլար շոգճըլ օրուպ , շու սօնրաքի իքի
 իսիլլէր իսէ , մէզ քիւր քիթապլարն միւէլլ իֆլէրիստէն տիրլէր
 վէ հաթթա շանրի Վասէրին թէէլիլլի , լէլլանթիլլ «ընն ընն»
 իսիլլտէ օլարագ , իքի այ զարֆընտա Խ տէֆա պարլըլլ
 ալը :

իսէք , զէրրէճէ խիլաֆ սէօյլէմիշ օլմայրդ :

Աւմուճէն գալէմ սէրպէսթիյէթի իւղէ-
րինէ պու գատարճրգ սէօյլէտիքան սօնրա ,
պիրազտա միլլէթիմիզտէ թապ ու նէշր օ-
լունմագտէ օլան ըիւալէլէր վէ դաղէթալար
իւղէրինէ պահս իտէլիմ :

Մայէյի Շահանէտէ , թա էվլէլտէն պէրու
միլլէթիմիզ տախիլի մէսալիհինին իտարէսի
զըմնընտա , նիշէ իմթիյազաթա մազհար պու-
լունմագտէ տիր , տէմէք տիր քի , ումուճէն
էհալիմիզ իւղէրինէ , իշիմիզտէն պապըլարը
ամիր մագամընտա պուլունմագտէ տիրլէր :
Շու իտարէ շիմտիյէ գատար պիր սուրէթի
միւսթագիլէտէ կիալի պուլունմուշ , եանի
ամիր պուլունանլէր , սալա էհալինին ըէյինի
թահսիլ իթմէքսիզլին , քէնտի քէյֆլէրինէ ի-
տարէ իտէրէք , իսթէտիքլէրի ատէմի գալ-
արըրալ , իսթէ մէտիքլէրինի ինտիրմիշլէր , իս-
թէտիքլէրի ատէմի Վաթրիք իտիպ , իսթէ-
մէտիքլէրինի ազլ իթտիրմիշլէր , վէլհասըլ , քի-
լիսէլէրի , մանասթըրլարը վէ մէքթէպլէրի ,
քէնտի միւրատլարը իւղէ թահթը հիւքիւ-
մէթլէրինտէ թութմուշար իսէ տէ , վագ-
թի հալին իգթիլասընճա , եիկիրմի պէշ սէ-
նէտէն պէրու , շու սուրէթ թէպտիլ օլու-
նուպ , ճիւղ իւքիւլի էհալինին հուգու-
գու տախի թանըլմայա պաշլատըրգտան պաշ-
գա , իշթէ պու սէնէ իսէ , պա իրատէյի

հազրէթի Փատիշահի, պիւթիւն պիւթիւն
Սահմանադրական պիր հէյէթ քէսպ իթմէ-
յէ մուվաֆֆազ օլմուշ տուր :

Սահմանադրական խտարէնին նէ օլտու-
ղուն, էվլէլէ միգտարի քիֆայէ պէյան իյ-
լէմիշ օլտուղումուղտան, շիմտի տախի ան-
ճազ շունու պէյան իթմէք իսթէրիզ քի,
Սահմանադրական խտարէնին սըհհէթի, ան-
ճազ գալէմ սէրպէսթիյէթի իլէ միւմքին օլա-
պիլիպ, պաշգա տիւրլիւ միւմքին օլամազ :

Կալէմ սէրպէսթիյէթի տիմէքլէ, ֆիքրի-
միզ հուտուտուղ պիր սէրպէսթիյէթ լազըմ
արը տիմէք օլմայուպ, իլլա պիր նիզամ թահ-
թընտա սէրպէսթիյէթ տիմէքտէն իպարէթ
տիր, վէ լազըմ կէլէն նիզամաթ տախի, զա-
թէն թարաֆը հիւքիւմէթտէն տիւշիւնիւլ
միւշ վէ վազ օլունմուշ տուր, նասըլ քի
քեաֆֆէյի զաղէթաճըլարըն մալիւմու տուր,
եօխասա նիզամ վէ հուտուտ օլմայան իշտէ
սէրպէսթիյէթ օլամազ, վազասա պու լազըմ-
տըլարըմըզ պաղըլարա աճայիպ կիպի կէօրիւ-
նիւր իսէ տէ, նէ չարէ քի, հազըգաթը հալ-
էօլէ տիր, եանի տիմէք իսթէրիզ քի, նէ-
րէտէ վէ գանդի շէյտէ քի նիզամ ու գա-
նուն վար տըր, օլ շէյտէ սէրպէսթիյէթ վար
տըր, վէ մուզայիրի օլարազ, նէրէտէ վէ
գանդի շէյտէ քի նիզամ ու գանուն եօզ
տուր, օրատա վէ օլ շէյտէ աղա սէրպէս-
թիյէթ օլամազ :

Շու տիգգաթէ շայեան սերպէսթիյէթ
մէպատիսինի թափսիլէն պահս ու իյզահ
իթմէյէ եէրիմիզ միւսաասէ իթմէզ իսէտէ ,
բէք միւհիմմ պիր շէյ օլտուզուհտան , հիչ
տէյիլ իսէ գապաճա պիր միսալ պէյանիյլէ
ճիւզիճէ մալիւմաթ վէրմէյի միւնասիպ կէօ
րիւրիւզ : Ահսէլա , սերպէսթիյէթ իյի շէյ
տիր զիւյիւմիւյլէ , շաշգըն հիւքմտարըն պիրի
սի , « Հէրքէս , պիլա նիզամ ու գանուհ իս
թէտիկինի եարմայա պուհտան սօնրա մէզուհ
տուր » տէյէրէք պիր տէլլալ շաղըրթարրաա ,
նիճէ օլուր օլմէմէքէթին հալի , թապիյաթիյ
լէ զիւյիւրալէր զէնկիմիլէրին մալինի վէրրզընը
գարըշմայա ջրգըշըրլար , վէ նիհայէթ կիւճիւ
եէթէն կիւճիւ եէթէնէ օլուր , վէ թապիա
թիյլէտէ ճիւզիճէ էվիլէլ գուվիլէթլու գօրա
րադ պիր թագըմ շէյլէր գարմըշ օլանլարըն
էլէրինտէն տախի , պիր գաշ զայիֆլէր պիր
օլարադ պուլուհանը գարարլար , անլէրտէն
տախի պաշգալարը գարարլար , վէ հիչ պիր
վադթտա գարըշմանըն սօնու կէլմէտիքտէն
պաշգա , ագըպէթքէար պիր պիրինի գըրմա
յա գալգըշաճագլարը տախի աշիքէար տրր .
տիմէք տիր քի , սերպէսթիյէթ տէր իքէն ,
հէրքէս պիր պիրինէ էսիր օլուպ , վէ զայզ
ու զաղասլընա գուրպան կիթմէյէ մէճպուր
օլուր . հալ պու քի սերպէսթիյէթտէն ան
ճագ մագսէտ , հէրքէսին բահաթըղը վէ մէն

Ֆառաթը արք : Թըրպզըսը զուհուրա կէլիւր ,
նիղամ թահթընտա օլմայան գալէմ սերպէս .
Թիլէթի վագթիւնտէ տախի , մէսէլա զաղէ .
Թաճընըն պիրիսի գալգար զարաղընա պիրի-
սինին նամուս ու իթիպարընա թագունուր ,
տիկէրի տախի անընթինէ թօգանըր , զաղէ թա-
ճը պաղըրըր չաղըրըր , խաամի զաղէ թասընը
եագար երթար , վէ նիհայէթ քէյֆիլէթ
գարույա տայանարագ , սահիպ ճիւնհա միւս .
Թահագգ օլտուղու ճէղայը շէքէր , վէ պուն-
տանտա նէշէթ խտէր թարաֆէյնին զարարը ,
պիթէր սերպէս թիլէթ , վէ հիւքմ խտէր տէս-
բօթլուգ :

Ը իմտիլէ գատար սէօլէտիքլէրիմիզտէն
աշիքէար անլաշըլմագ տա արք քի , միլէթիմի-
զին իտարէսի Վահմանագրուկան օլտուգճա ,
զաղէ թալարըն էլղէմիլլէթի մու թլագ սու-
րէթտէ տիր , զիրա Վահմանագրու թիւն պիր
թէն տիր կիպի գրյաա օլունտուղու թագ-
տիրտէ , ճանը անճագ զաղէ թալար օլապիլիւ-
լէր : Վահմանագրու թիւնտան ասըլ մագսէտ
էվլէլքի կիպի պիր թագըմ մէմուրինին հէր
պիր եարարգլարընըն կիլլ խտէ գալմայըպ , իւ-
լա էհալինին անլայըպ պիլմէսինտէն իպարէթ
տիր : Ը ու խուսուստա խտէ , զաղէ թալարտան
պաշգա պիր վասէթա սլուլունամայաճաղըն-
տան , մէգքիւր խըտմէթի անճագ օնլար իճ-
րա իթմէլի տիրլէր :

Ավվէթ , զաղէթալար է հալի թարաֆըն
տան վէքեալէթ խտէրէք , հէր շէյի անլամալը
պիլմէլի , վէ է հալիյէ տախի անլաալալ պիլ
տիրտիքտէն պաշգա , քէնտի միւ թալաալարը
նը տախի պրըճա պէյան իթմէլի տիրլէր :
Ղաղէթալարտա է օյլէ պիր մանէվի գուվվէթ
վար տըք քի , միլլէթ խարիթասընը քիւշատ
խտէր , վէ գաքիտան վէ տիւմէնճի տախի օ
նա կէօրէ տէրիւհտէ իթտիքլէրի թէքնէյի
մէնգիլի մագսէտէ իյսալ իթմէյէ գատըր օլուր
լար , վէ հէմտէ մէզպուր գուվվէթ իլէ , է հա
լիյէ , եա սահիլի սէլամէթէ , վէ եատա միւհ
լիք կիրտաալարա տօղու կիթմէքտէ օլտուգ
լարն խապէր վէրէրէք , գաքիտանճա վէ եա
խօտ տիւմէնճիճէ իճապ իտէճէք թէպէտաիւ
լաթէ թէշիլիգ խտէրլէր : Ա էլհատըր Վահմա
նագրահան խտարէնին ճանը զաղէթա տըք ,
զաղէթալարըն սայրսը վէ լիյագաթը նէ գա
տար արթար իտէ , խտարէյի միլլէթ տախի
օլ գատար քէսպի գուվվէթ իտիւալ , վէ է
հալի տախի է մին ու բահաթ օլուր , գալտը
րալմ զաղէթալարը , անինտէ է օլիւր Վահ
մանագրու թիւն : Ն թիւսալ տըք պապըլար ,
պիլիմ սօնրաքի հիւքիւմիւ վիւ աճայիալ կէ օ
րէրէք , թէաճճիւալ իտէճէքտիրլէր , լաքին ,
է օյլէ օլտուղուն պիլ խապաթէ գատըր խտէք
տէ , հէմ եիւքսէք պահալարա կիրիշմէք պու
րիսալէմիգճէ էլվէրմէյէճէ կիւտէն , վէ հէմ

տէ իլէրու տէ այրըճա սէօյլէյէճէք օլաու դու-
մու դտան , պուրաճըգտա եալընըղ շու գա-
տարընը սէօյլէրիղ քի , էօյլէ դաթլար դանի
օլմադ իչիւն , հիչ տէյիլ իսէ պիրաղ Ափրօպա
թարիիսլէրինի , վէ խուսու սիյլէ 1847 սէնէ սին-
տէն պաշայան թարիիսլէրի օգու մալը տըրլար ,
վէ իշթէ օլ վադ թ կէ օրիւ ըլէր վէ անլարլար քի ,
եալընըղ Աերմանիատա պուլունան պիւյիւք
քիւչիւք 38 ատէտ տէվլէթ ու հիւքիւմէ թին
հէման քեաֆֆէսի , Վահմանագրու թիւն խու-
տաասըլա ալթիւսթ օլմուշար , վէ Վահմա-
նագրու թիւնտան էվլէլ իսէ , անճագ գալէմ
սէրպէսթիյէ թինին թահսիլի իչին , պաղըրըղ
չաղըրըղ , վէ հէր նէվի դայրէթ ու ֆէտա-
քեարըղը իհաա իթմիշ տիրլէր :

Պիղ տէրիղ քի Վահմանագրական խտարէ
վադ թինտէ , դաղէթալար էհալի իչին նէ գա-
տար իգթիլալը վէ ֆայիտէլի իսէլէր , մե-
մուրինի միլլէթ հագգընտա տախի , այնի տե-
րէճէտէ միւգթաղի վէ միւֆիտ տիրլէր , զե-
րա , էհալի տայիմա քէնտի խէյալաթընա թա-
պի օլարադ , մեմուրին թարաֆընտան միլ-
լէթճէ բէք չօգ միւմքինլի միւմքինսիղ իյիլէթ-
լէր պէքլէր , հալ պու քի , նիչէ խուսուսլար-
տա դուհուրա կէլէճէք վէ եախօտ մէվճուտ
պուլունան մէվանիյի տիւշիւնիւպ պիլէմէղ ,
վէ մեմուլ իթտիկինի կէօրէմէտիքճէ քէնտի
քէնտիյէ թէշէքքիյէ պաշար , վէ հէր պիլը հա-

վատիսի թէ վաթուրտան արմայա մէճպուր օւ
լուր . թէ վաթուրէն իշխաիլէն հավատիսին
եիւղտէ տօգսանը իսէ եա խիլաֆտան իպա
րէթ պուլու՛նուր , վէ եա տա սէ հիլիաթտան ,
է հալի պու՛նու՛ն ֆարգընա վարամատրղընտան ,
հէր իշխիթտիկինէ քէյ ֆինճէ մանեալար վէրմէյէ
գալգըլըր , վէ մէմուրին պու՛նլարը իշխիթտիք
ճէ , զայրէթտէն քէսիլիւր վէ պէլքիտէ մէյ
եուս օլուր , վէ նէ թիճէսիտէ ֆէնալըգտա գա
րար գըլար . ֆէգաթ մուղայիլի օլարագ , զա
ղէթալար սայէսինտէ է հալի հէր պիւր շէյէ
վագըֆ օլտուգճա , հէմ գալպի բահաթ օլուր
վէ հէմտէ ալէնէն օգուտուղու՛նտան , զիյա
տէ պիւր շէյ իւղէրինէ ույար ույմագ մանեա
լար վէրմէյէ ճէսարէթ իտէմէղ : Աէ պու՛ն
տան տա գաթինաղար , պու ալէմտէ ինաա
նըն զայրէթինի արթըրըր անճագ իքի շէյ վար
տըր . պիւրիսի քեար , վէ տիկէրի շէրէֆ . իմ
տի միլէթ անգարիասընը շէքէն շու՛նճա մէ
մուրինին , է հալի թարաֆընտան իպրագը
թէ շէքքիւր պիւրլէ , վէ հագգլարընտա մէտհ
ու սէնալէր օգույարագ , թէրղիսլ ու թէշ
վիգլէրինի մուճիսլ օլաճագ , մէկէրչի զաղէ
թալարտան պաշգա պիւր միւնասիսլ վասէթա
օլապիլիւր մի . էմմա , պաղը մէմուրին քէնտի
խըտմէթինճէ խիյանէթ ու սույի հարէքէթի
իլթիքեասլ իթտիկինտէն , զաղէթալար տէ
րու՛նինտէ ալէմէ ֆաշ օլու՛նուրլար իմիշ , ար

Թըգ պու՛նա պիր շէյ տէյէմէյիզ . շիւնքի , կէ-
 րէք բուհանի վէ կէրէք ճիամանի հիւքմէրին
 իգթիզասրնճա տախի , խայրխասըար հագգ-
 լարրնտա մէտհ ու սէնա եախօտ միւքեաֆաթ
 նէ գատար էլզէմիյյէթ ու հագգանիյյէթ .
 տէն իսէ , պէտխասըար ալէյհէրինտէ տախի
 ֆասլ ու զէմմ եախօտ միւճազաթ տախի , օլ
 գատար էլզէմիյյէթ ու հագգանիյյէթ տէն
 տիր . եօզսա նէ տիւնեատա վէ նէ տէ ահ-
 րէթտէ , ատալէթ տէնիլէն շէյին էսէրի գա-
 լամատըգտան պաշգա , շիրազէյի շիրքէթի պէ-
 շէրիյյէ , վէ մուվազէնէյի մէտէնիյյէթ միւմ
 քին օլամազ :

Ղազէթալար հագգընտա Ղւրօպատա
 պու կիւնքի կիւն կէօրիւլէն սէրպէսթիյէթ
 ու իմթիյազաթա , էօյլէ մէմալիքի մահրու-
 սէյի Սէարիֆվայէտէ նայիլ օլու՛նուլտուզու
 միսիլու , գօլայճա մուվաֆֆազ օլու՛նամա-
 յրպ , իլա օլ եօլտա բէք չօգ վէ պէլքիտէ
 միլիօնլարճա գանլար տէօրիւլմիւշ տիւր .
 շէօյլէ քի Նկիլթէրրատա 1625տէն 1688է
 գատար , վէ Արանսատա տախի 1700տէն 1789ա
 գատար , զազէթա մէսէլէսի բէք պէօյիւք կիւ-
 րիւլթիւլէրի մուճիպ օլտուգտան պաշգա ,
 հաթթա , 1830 սէնէսինտէ պիւթիւն պիւ-
 թիւն Արանսանրն ալթ իւսթ օլմատրնը տա-
 խի պայիս օլմուշ տուր :

Պու կիւնքի կիւն մաթպուլաթ սէրպէս

Թիցեթի զըմնընտա տիւնն այլ պիտ պէջիւք
 խպրեթ վեբսէքոտէ օլան Ննկիլթէրրատա ,
 պոււնտան 220 սէնէ գատար ագտէմ , օլ պատպ-
 տէ օլ գատար մու մանտաթ կէ օսթէրիլմիշ տիր
 քի , պիրինճի Շարդ գրալըն մագթինտէ , քեաֆ-
 Ֆէյի Ննկիլիգ մեմալիքինտէ եիկիրմի տտէտ-
 տէն զիյատէ պամմախանէ պու լու նմամար ,
 վէ պէհէր պամմախանէտէ տախի , էքիշէր
 քիշտէն զիյատէ իշճի իշէթտիրիլմէմէսի ,
 վէ բուխասթարգ հիշ պիր շէյ պատարրըմամա-
 սը , պէջիւք ճէզալար պէյանիյէ եասագ օ-
 լու նմուշ , վէ էհալի Թարաֆրնտան տախի
 մէզքիւք սէրպէսթիցեթին հըֆղ ու վիգա-
 յէսի իշին , բէք չօդ զայրեթ վէ թէաննիւտ
 խպրաղ խտնպէր էքսիք օլմատըզընտան , հաթ-
 Թա Ղօհն Վիլպօրն խմինտէ պիր հիճիլքեար
 ԹուԹու լարագ , պէշ էիւղ գըրպաճ վու բուլ-
 տու գտան պաշգա , էլլէրի վէ այագլարը դէն-
 ճիրպէնտ օլարագ , էպէտի սուրեթտէ քիւրէյէ
 աթըմարնա շէրան հիւքմ օլու նմուշ տուր ,
 հալ պուքի շիմախի , Վօնտրատա Թապ ու նէշը
 օլու նմագտա օլան Փու նչ նամ բիտալէ , գրալ-
 լարը իմքէրաթարլարը վէ սայիրլէրի , հէր հաֆ-
 Թա հիճիլ ու իսթիհգա իթմէքտէ , վէ հէր
 պիրիսիմի պիրէր հէյէթ ու գըյաֆէթէ սօգա-
 ըագ , պիւթիւն ալէմէ Թէշհիր իթմէքտէ
 տիր , նասըլ քի տահա կէշէն հաֆթա կէլէն
 Փու նչտա , Վուսիա իմքէրաթօրու պիր այը

սուրէ թիւստէ այսպէս առ ըստ ըստ լարագ ,
 պաշտնա տախտի պիր թաճ վաղ օլունմուշ ի
 տուկի կէ օրիւ լմիւշ տիւր : Փարիզին Շարի-
 վարիտի տախտի , Փունչտան բէք աշաղը գալը
 շէյ տէյիլ տիր :

Փունչ զաղէ թասընը միսալ կէ թիրմէքտէն
 միւրաարմը , պուրատա տախտի \ ճնարա գա-
 տար գալէ մ սէրպէս թիցէ թի լաղըմ տըր տիւ-
 մէք օլմայուպ , անձագ , նէ հալտէն նէ հալէ
 կէ լմիշ օլտուղուն անլաթմագտան իպարէ թ
 տիր , եօխաա պիղիմ հալիմիղէ նաղարէն ,
 գալէ մ սէրպէս թիցէ թի հագգընաա թարաֆը
 Վալթանաթը Վէնիյյէտէն իհոան պույրուլ-
 մուշ օլան միւսաաաաթ , հատտէն զիյատէ
 թէ շէքքիւր օլունաձագ պիր մէրթէպէտէ
 տիր :

Շէր նէ գատար իլէրուտէ մաթպուլաթ
 սէրպէս թիցէ թի իւղէրինէ թաֆսիլէն սէյ-
 լէյէճէք իտէքտէ , շիմախտէն շու գատարընը
 տախտի պէյան իտէրիլ քի , տահա միլլէ թիմիզ-
 տէ պիր զաղէ թանըն պօրձու նէ օլտուղու պի-
 լինմիշ օլմաարըրնտան , կիւնակիւն մանեալար
 վէրիլմէքտէ , վէ ալէ լսուսուս զաղէ թալար-
 տա պաղը կրօնաւորլարըն ֆաալ ու զէմմ օ-
 լունմալարը , նիչէլէրին կիւճիւնէ կէ լմէքտէ
 տիր : Հայ պու քի զաղէ թալարըն պօրձու
 անձագ ումումուն մէնֆաաթընը իլթիղամ
 իթմէք օլուպ , վէ շախաա իֆթիրա իթմէք օլ-

մատրղը թագափրակէ , կէրչի պաղէն զաղէ թա-
լար տախի շու հաւառաու թէ ճափու զ իթ-
միչլէր իսէլէրուէ , հէլէ մուզայիր սէօյլէյէն-
լէրին էքսէրիսինին զիւիւմիւ պաթըլ արր :
Մէսէլա պիր տաէմ քէնտի էվիւաէ սէրհօշ
օլուր վէ չաղըրը պաղըրը իմիշ , պու՛նու
սէրհօշու՛ն իամի իլէ զաղէթայա եաղմայա
քիմսէնին նիզամճա հագգը եօգ տուր , շիւն
քի քէք ումու՛մ իչին զարարը եախօտ ֆայի-
տէլի պիր շէյ տէյիլ տիր , օնու մահէլլինէ
թէշէքքի իթմէք քէնտի տաէմլէրինէ վէ մա-
հէլլէսինէ բաճի պիր քէյֆիլէթ տիր , սայիր
գուսուրլար տախի պու՛նա քէղա , լաքին Ա-
ռաջնարգու՛ն պիրիսի մէզհէպէ եախօտ առա-
պա մուզայիր պիր հարէքէթտէ պուլու՛ն
մուշ , վէ եախօտ պիր մէմուր պիր քիլիսէնին
պիր մանասթըրըն վէ եախօտ պիր խասթա-
խանէնին վարասընը չալմըշ , վէ եախօտ է-
մանէթէ խիյանէթ եօլու՛նտա պիր ճիւնայէթ
տէ պուլու՛նմուշ , օնու ալէնէն եաղըպ է հալիյէ
խասպէր վիրմէք , պիզէ պիր զաղէթտճընըն
պօրճու տուր , էմմա օլ սահիպ ճիւնհանըն
նամուսու՛նա թօգանըր իմիշ , չօգ իյի , ֆէ-
գաթ սօրարըղ պիրաղ ագըլ պաշընտա օլուպ
վէ հիասպ պիլէն զաթլարա քի , նամուսու-
նու թանըմայարագ , վէ քէնտի վաճիպէյի
զիմմէթինի սյագ ալթընա ալարագ , պիր է-
հալիյէ վէ եախօտ պիր միլլէթէ խիյանէթ ի-

տէն առէ մի՛ն մի նամուսու՛նու վիգայէ իթմէք
պօրձ տուր , եօխաս պիր է հալինին վէ
եախոտ պիր միլլէթին ըրզ ու նամուս վէ
մէն ֆառթընը մը արամագ պօրձ տուր , շու
եօլաս պիր գապա միաալ վէրէլիմ , մէսէլա ,
մահէլէ պագալընըն պիրիսի . եէվմիյէ կիտիպ
ախզ ու իթա իտէն ֆուգարայա հէմ էքսիք
վէրսէ , հէմ պէհալը վէ հէմտէ ֆէնա մալ
աաթսա , վէ ֆուգարա իսէ , աալա ֆարգըն
տա օլամայարագ էօյլէճէ ալտանմագ իւզրէ
իքէն , խայրխաս զաթըն պիրիսի մէյտանէ կէ
լէրէք , մէրգու մ պագալըն հէր պիր խիյանէ
թինի մահէլէլիյէ եէկեան եէկեան խապէր
վէրսէ , վէ պու արատէ եա պիթթէսատիւֆ
վէ եատա մահէլէլինին թէշէքքիսի իւզրէ
պագալըն Նքլիքիանէյէ կէօնտէրիլմէսի ճայիզ
կէօրիւլսէ , օլ վագթ շու պագալըն խային
լիքլէրինի խապէր վէրէն խայրխաս զաթէ
հագարէթ իտէրէք , պագալը մը աճըմագ
ճայիզ տիր , եօխաս մէրգու մ խայրխաս զա
թէ թէշէքքիւրլէր մի իթմէք ճայիզ տիր :
Իշթէ պիգիմ միլլէթճէ իշլէրտէ խիյանէթ ի
տէնլէր տախի , պիայնիհի էօյլէ պիր պագալ
մագամընտա խայինլէր սայըլաճագլարընտան ,
գալպինտէ զէրրէճէ միլլէթ , մէզհէպ վէ
հագգանիյյէթ զայրէթի վէ տույզուսու օ
լանլար , տէյիլ քի , էօյլէ խայինլէրի աճըմա
լը վէ թարաֆիլիլիք իթմէլի տիրլէր , իլա

էօյլէ պիր խիցանէ թի վէ խայինի ալէնէն խա-
պէր վէրէն զաղէ թալար հազգընտա պինկը
ճէ թէ շէք.քիւրլէր ի թմէ ի տիրլէր :

Վ ազաա միլլէ թիմիղան պիր գաչ սէնէ-
տէն պէրու , պիր տիւղիյէ բուհպան կիւ-
բուհինտէն նիշէլէրի ֆաալ ու դէմի օլուն-
մուշ տուրլար , վէ հէր շէյտէն տէ զիցատէ
պու խուսուս չօղլարըն եա թէ աճճիւ պինի ,
վէ եա տա թէ հապիլիւրիինի մուճիպ օլմուշ
տուր : Վ աքին պուհուա տախի նէ թէ աճճիւ պ
լաղըմ տըր , վէ նէ տէ թէ հապիլիւր . շիւնքի ,
նասըլ քի սէօյլէ տիր , զաղէ թալարըն պօրճու-
ու մու մուն մէն ֆաաթընը իլ թիղամ ի թմէք ,
վէ թապիաթիյլէ ու մու մա զարարըլ օլանը
խապէր վէրմէք տիր . հալ պու քի , շիմտիյէ
գատար , պահթը սիյահըմըգտան , բուհանի
վէ ճիամանի մէսալիհիմիղին իտարէ սի գարըլըգ
օլարագ , պաշլըճա բուհպանլար էլինտէ
պու լուհուու զուհուան , վէ շու եօլտա իտա-
րէտէ իսէ , թապիաթը մասլահաթ գաթան
թագսիրաթ էքսիք օլամայաճաղընտան , վէ
պուհուան տա գաթինաղար , շիմտիյէ գատար ,
հէր քէսին եաքտըղը եանընտա գալմասըն-
տան ճէտարէ թ ալարագ , էքսէր բուհպանլա-
րըմըղ քէնտի մէմուրիյյէ թլէրինճէ տիգ-
գաթսըղ պու լուհուու գլարընտան , թապիա-
թիյլէ տախի , մէրգու ման թարաֆընտան բէք
չօղ ույղուհուու զու գլար զուհուրա կէլիշ , վէ

զազէ թալարըն տա քէնտի վաճիպէյի զիմէ թ-
 լէրինի է տա ի թմէ սինէ , պիր պիւյիւ ք սէպէ պիւ-
 յէ թ վէրսիչ տիր : Վեանքի , ե աղբլանդարըն
 ջօգլարը խիլաֆ օլսայարըարտա , զազէ թալար
 քիւչիւք տիւ շսէյտիլէր . Ֆէգաթ , շի ֆայիտէ
 քի , եիւղտէ տօգսան տօգու զ զազէ թալարըն
 ե աղարդլարը հազրդաթի հալտէն պուլուե
 մուչ աուր , է մմա , եիւղտէ պիր եախօտ պիր
 գաչ միւպարաղա եախօտ սէհվիյաթ տախի
 պուլուեմմուչ իմիչ , օլ գատարը տախի օլմա-
 մապ իհթիմալտէն տէյիլ տիր , զիրա զազէ-
 թաճըլար տախի սայիլլէր կի գի ինտան արըլար :

Հէր միլէ թտէ զազէ թա մէ սէլէսի էն
 պիւյիւք մէ սէլէլէրաէն պիրիտի օլտուղու մի-
 սիլու , պիր գաչ սէնէտէն , պէրու պիզան
 տախի պիր մէ սէլէ օլարագ , խայլիճէ է հէ մմի-
 յէ թ քէսպ ի թմիչ , վէ հաթ թա պուեմտան
 իքի սէնէ ագտեմ , պաղը զազէ թալար ալէյ-
 հինտէ տալաճըլար քէյտա օլարագ , իմղա-
 լար թօբլատըլլարը , վէ Վնգ հանուր ժողովա
 թագաիմ իտէրէք , մէղքիւր զազէ թալարըն
 գաբատըլմարընը իսթիտա իլէալիլլէրի կէօ-
 ըիւլմիւչ տիւր :

Օլ վազ թին Վնգ հանուր ժողովու շու
 մէ սէլէնին հալլու թէսվիլէսինի իլթիլամ
 պիրլէ , միլէ թճէ պիր նիզամ վազ օլուեմար
 զըմնընտա պիր բէյ պէյան իլէմիչ իտէ տէ ,
 օնտան սօնրա միլէ թճէ էսէ ֆէնկիլ պօրալար

իւսթէ կէլտիկինաէն, պիր տախի 'նէ' ինդ,
հանուր ժողով թէճէ մմիւ իտէպիլմիշ, վէ
նէ տէ օլ քէյֆիլէթէ պիր էհէ մմիլէթ վէ-
րիլէպիլմիշ տիր :

Պու տէ ֆաքի¹ 23 նու մէրօլու յամանսի
նամ ըխալէտէ, օլ վազ ըթլարտա պիր Յանձ
նաժողով մարիֆէ թիլլէ գալէ մէ ալընան պիր
նիղամնամէ կէ օրիւ ըմիւշ տիր :

Վիլվէլքի Վահմանագրու թիւն վազ թին-
տէ գալէ մէ ալընմըշ օլան պիր նիղամնամէ նին
շիմտիքի Վահմանագրու թիւն իլէ հիշ պիր
միւ նասէպէ թի էօգ իտէ տէ, իասսէթէն
Վարչու թիւն թարաֆընտան օլու նան միւ-
սասաաէ իւ ղէ ըինէ, 'Վիւանատու նան ալընա-
նարագ ալէ թ թաճիլ իլան իլէ պէրասպէր, իւ-
ղէ ըինէ տախի ու ղու նձա պիր պահս էաղըլ-
մըշ օլմասընտա, պաղը նիլլէ թի մախսուսէ է-
սէրի հիսս օլու նմագ տէ օլտու ղու նտան, օլ
պապսէ պաղը մէրթէպէ միւ թալասթը ձա-
յիլ կէ օրիւ ըիւղ :

( ) Ը վազ թ քի Վահմանագրու թիւնու միւ-
լէթ քէնտու քէնտույէ էաբմըշ, վէ թարաֆը
Վալթանասթը Վէնիլլէտէն թաստիգ օլու ն-
մասընը իսթիտա վէ նիլլագ իլլէ մէքսիղին իճ-
րայէ տախի . պաշլամըշ իտի, ֆէգաթ էօլլէ

---

1 Իշպու ըխալէմիղ պու նտան իքի հաֆթա գատար էվ-
վէլ գալէ մէ ալընմըշ օլտու ղու նտան, պաղը իֆատէլլէրի օլ
կիւնէլլի ղէքը իթաիլմէքտէ տիր :

պիտ Թէմէլսիդ պինանընն աղ վագթաանն երգ
գրլաճաղընն , վէ անճագ պիտ ֆուրթունայա
պէքլէմէքտէ օլտուղունն , իլէրույի էյիճէ
կէօրէպիլէն պաղը սահիպ ֆէթանէթ զաթ
լար ֆէհմ ու քէշֆ իտէպիլմէքտէ իտիյտէ
լէրտէ , պաղը միւլաճաղալարա մէպնի , սիւ
քիւթ պիլլէ նէթիճէսինէ միւնթաղըր պու
լունմագատէ իտիլէր :

Ը ու Թէմէլսիդ պինանընն էօմրիւ պիտ
պուչուգ սէնէ գատար սիւրտիւքտէն սօնրա ,
կէլտիլէր պօրալար , երգըլար պինա վէ ան
լատը միլլէթիմիդ էմրի պասիրէթ զըմնընտա
տէրքէար օլան քէնաթի նօգտանիյյէթինի , գա
ղատան նասիհասթ ալտը , վէ դօշտու Վաթ
թանասթը սէնիյյէնին աղուչի ինայէթպախ
չա վէ միւրատը տտալէթէֆղասընա , վէ հա
գըգաթէն տախի էլթաֆը սէնիյյէյէ , եանի
պա իրատէյի Ը ահանէ պիտ գըթա Վահմա
նագրութիւնա մաղհար պույրուլտու :

Միլլէթիմիդ հէր ճիհէթտէ ճահիլ պու
լունտուղու թագտիրտէ , բօլիթիգա պա
պընտա տահա զիյատէ ճէհալէթի տէրքէար
օլմաղին , օլ խուսուստա նասըլ քի եանըլար
իտէ , զաղէթալար հագգընտա նիղամ գօյմայա
չըգըմասընտա տախի , զանն իտէրիգ քի ,
այնի սուրէթտէ եանըլմըշ իտի , վէ իհէթի
մալ տիր , Ննգհանուր ժողովտա մատտէյի
մէղպուր հագգընտա միւղաքէրէ աչըլարգ

տա , հէմ եանըմագտէ օլտուղուն քէնախի
 տախի անլայաճագ տը , վէ հէմ տէ օլ վա-
 գըթքի զաղէթալար էօյլէ պիր նիզամաթը
 ապա գապուլ իտէմէյէճէքլէր իտի , շիւնքի
 հի-ի-մէի իչինտէ հի-ի-մէի , վէ Տէվլէ-
 թին նիզամը իւղէրինէ միլլէթճէ նիզամ օլա-
 մագ իտի : Օ իրա , միւէլլիֆլէրի միլլէթիմիդ
 տէն պուլունան զաղէթալար տախի , մէմա-
 լիքի մահրուսէտէ թապ ու նէչը օլունագտէ
 օլան , վէ միւէլլիֆլէրի միւխթէլիֆ միլլէթ-
 տէն վէ մէզհէպտէն պուլունան սայիր զաղէ-
 թալար իլէ պէրապէր , Հիւքիւմէթ թարա-
 ֆրնտան վագ օլունամուշ օլան այնի դավանին
 թահթընտա պուլունտուգլարընտան , վէ
 խասսէթէն միլլէթէ խըտմէթ իթմէք իչին ,
 այլլգըլը իրգմէի-ի-րլար օլմաարգլարընտան ,
 հիւքիւմէթ գանու՛նու՛նտան պաշգա , հիչ պիր
 գանու՛նա իթաաթ իթմէյէ մէճպուր աէյիլ-
 լէր իտի :

Պու ճիւմլէ , օլ վագըթտա կիւղէրան իթ-
 մէքտէ օլան հալլէրին իգթիղասընճա , զաղէ-
 թալարա գանու՛ն գօնուլմագ զըմնընտա աչը-
 լան մէսէլէնին թահթընտա , միլլէթճէ ինճէ
 պիր բօլիթիգա պուլունտուղունտան , պիդ
 դանն իտէրիգ քի , մէզքիւր գանու՛նու՛ն ահ-
 քեամընտա , զաղէթալարըն հուգուգու՛նա
 թօգանըր , վէ Հիւքիւմէթին գանու՛նու՛ն
 մուղայիրինտէ պիր շէյ օլմայուպ , իլլա , Հիւ-

քիւմէթին գանու՛նու տահա պիր աչըզ վէ էթ-
րաֆը սուրէթտէ գալէմէ ալընարագ , գըզըն
գաֆալարը թէսկին իթտիրտէն պաշգա , պիր
տահա պիր պիլմէզ , անձագ պիր զարագ ու
նէֆանիյ յէթտէն նաշի , զաղէթալար ալէյ-
հինտէ կէզէնկէրին , պիր սուրէթլէ աղըզա-
րընը գաբաթմագ նիյէթի մէմտտ հէսինտէն
խպարէթ իտի . նասը քի մէզքիւր գանու-
նուն պիր իքի պէնտինտէն մաատարընն ,
քեամիլէն Հիւքիւմէթին գալանին ու նիզա-
մընա մուվաֆըզ պուլունմասը , սէօլէտիկի-
միզի թաստիգ իթմէքտէ տիր :

Ղաղէթաճըզը պիր սէրպէսթ էսնաֆըզ
օլտուգձա , վէ զաղէթաճըլար իշին , պաշգա
էսնաֆըրընքինտէն հէման տահա զիյատէ
միւնթագամ սուրէթտէ , Հիւքիւմէթ թա-
րաֆընտան վագ օլունմուշ պիր նիզամաթ , վէ
հաթթա ճէզա գանու ննամէսինձէ , մուզայիր
հարէքէթտէ պուլունանլար իշին , ճէզալար
տախի պուլունտուգձա , վէ Վաթրիգխանէ-
նին , հիչ պիր էսնաֆա գարըշմայա սէրահիյ յէ-
թի օլտարընա , պիզըլաթ քէնտիտի տախի շէ-
հատէթ իթտիրձէ , վէ պուլարտան տա գա-
թինալար . Վահմանագրու թիւն իշինտէ շու-
մաատէյէ տայիր տէյիլ պիր պէնա . հաթթա
պիր լուզէթ տախի պուլունմարըը մէյտան-
տէ օլտուգձա , էօլէ պիր շէյի , պիզձէ թէ-
ֆէքքիւր տախի իթմէք , հուգուգու միլլէ-

Թի՛ն խարիճի՛նտէ օլտուգտան պաշգա , Թաս-
 հի՛ն վէ գապուլ օլու՛նմուշ պի՛ր շէյ օլմատը-
 դընտան , մէ գ.բիւ.բ գանու՛ն իւղէ բի՛նէ մանեա
 վի՛րմէք տախի , պիղճէ պի՛հուտէ խէ տէ , օլ
 պապտէ եալընըղ իւշ մատտէ իւղէ բի՛նէ միւ
 Թալաամըղը պէյան խտէ բիղ :

Պիրի՛նձիւ : Մէ սէլա մէ գ.բիւ.բ գանու՛նու՛ն Ե
 ընձը պէ՛նտի շու մանչտէ պուլու՛նմուշ աուր :

Ե. Պիր առէմ միլէ.թճէ պի՛ր մէ մուրից յէթտէ տախի
 պուլու՛նմուշ օլտա , եի՛նէ մաթ գուաթըն օլ առէմի՛ն հազ-
 գընտա մուպահատէ եազըղ վէ Ֆաալ իթմիցէ հազգը եօզ
 աուր :

Վ ազաա պի՛ր առէ մի՛ն պի՛ր Թագ սիրաթըն
 տան ու մու մա պի՛ր զարար խապէ թ իթմէք.
 տէ օլմատըղճա , օլ առէ մի՛ն Թագ սիրաթը
 եազըղըղ , վէ քէնախաի՛նէ հազարէ թ օլու՛ն
 մաղ , շիւ.բիւ.մէ թ նիզամը ահ.քեամընճա մէ մ
 նուաթտան սըր , բըբի՛ն , բաթ բիղխանէ մէ ճ.
 լիսի աղասընտան պի՛րիսի՛նի՛ն , մէ ազալահ ,
 ալէ թ թէ վալի սէրհօշ օլու պտա սօզ ազ լարտա
 բէ զալէ թ լէ կէ զաիկի , վէ եախօա պու՛նա է մ
 սալ պի՛ր հարէքէ թի նա հէ միարէտէ պու-
 լու՛նտուղու Թագ սիրտէ , ու մու մու՛ն մէ ն
 Ֆաաթը , վէ եախօա միլլէ.թի՛ն նամուսու
 խաթըրը իշի՛ն , է օլլէ պի՛ր առէ մի զաղէ թ ալա-
 բըն է հալիցէ , վէ պի՛նտէ՛ն ալէյհ Վաթ բիղ-
 խանէյէ խապէք վի՛րմէսի , հազգանիցէ թ է
 մուղալի՛ր մի աի՛ր , մէ կէ բըն պի՛ր նամուսու՛նու
 Թանըմայան առէ մի՛ն խաթըրը իշի՛ն , ու մու մու՛ն

նամուսունու բայիմալ իթմէք, ազլ ու ինսա,
նկէթ իգթիղասընտամն մը տըր :

Իքինճի : Աէղբիւր գանուհունն ահքեա
մընճա, Վղգային վարչութիւնտանն անկաթ
(սէրպէսթ) օլարագ, միլլէթին խասսէթէն
ղաղէթալար իչին պիր Վօմիթէսի պուլունա
ճագ, վէղաղէթաճըլարը մուհաքէմէ իթտիք
տէն պաշգա, ճէղալարընը տախի թէրթիպ
խտէճէք իսիր :

Պիղճէ պու խէյալաթ աշըրը մէրթէօլէ
թէաճճիւպէ շայան տըր. գիրա, զաղէթա
ճըլարը միլլէթ Տէվլէթին գանուհունտանն
պաշգա պիր գանուհն թահթընա դօյմագ իս
թէտիքտէն պաշգա, զաթէն քէնտինճէ գա
նուհն ու նիղամը պուլունամայանն զաթլարը տա
խի, իւղէրլէրինէ հաքիմ նասպ իթմէյէ չըդը
մագ տիմէք տիր. պու իտէ տիւնեատէ ապա
օլուր պիր շէյ տէյիլ տիր : Պիր տագըղա իչին
պէօլէ պիր շէյի միւմքին տիր տէյու Ֆարդ
իթտիքտէն սօնրա, սիւալ իտէրիղ քի, աճէ
պա օլ գօմիթէ պիր հագգսրդ շէրիաթ քէստէ
խաթ, զէվալըր զաղէթաճը նէրէյէ կիտէճէք
տի. վէ գամնղի նիղամ ահքեամընճա քէնտի
հաքիմլէրինինն ալէյհինտէ թէշէքքի իտէճէք
տի : Վաղաքալիամն ժողովա մը, օնուհն տախի
քէնտինճէ պիր նիղամը եախօտ գանուհուն
եօգ իաթ. Վնգհանուր ժողովա մը, օնուհն
տախի պիր գանուհու եօգ իաթ, եանի զաղէ

Թաճըլար կիպի միլեթձէ պիր գանուն թահ...
 Թընտա տէյիլ խտի : Հայտէ աէյէ լիմքի գօմիթէ
 հագգարդ պիր շէրիաթ քէստի , պիր զաղէ-
 Թաճը տա անտէն եւա Վաղաքահան վէ եւա
 տա Վնգհանուր ժողովա թէշէքքի իթտի ,
 վէ հագգը օլտուղու տախի թէպէյեիւն ի-
 տէրէք , գօմիթէնին հագգարդըրնա իլամ
 օլունտու , աճէպա օլ գօմիթէնին ճէզասը նէ
 օլաճագ տը , վէ գանի նիղամաթ հիւքսիւն
 ճէ իճրա օլունաճագ տը : Պունլար էօյլէ իչ
 իչէ ինճէ մէսէլէլէր տիրլէր քի , պիղճէ ճիւ-
 րաթ խտէն հագգընտա , թէաճճիւպ իթմէք-
 տէն պաշգա հիչ պիր շէյ ճայիղ կէօրէմէյիղ :

Մէջիւնճիւսիւ տախի շու տուր քի , մէգ-
 քիւր գանուն մուճիպինճէ , զաղէթաճըլար
 հագգընտա , Տէվլէթին նիղամաթըրնն զայ-
 բիսի օլարագ , պիր գաչ աիւրլիւ ճէզարար
 թէրթիպ օլունմուշ տուր . հալ պու քի ,
 պիղ գամիէն զանն խտէրիղ քի , զաղէթա-
 ճըլըգ բաբայըգ տիմէք օլմատըղընտան , զա-
 ղէթալար իչին Հիւքիւմէթտէն պաշգա , Ֆէր-
 տի վահիաին ճէզա թէրթիպ իթմէյէ , ղէրրէ-
 ճէ սէլահիյյէթի օլամագ :

Հէր նէ գատար մէգքիւր գանունտա
 թէաճճիւպէ շայեան քէօշէլէր վար խտ տէ ,
 շունու տախի ունու թմայըղ սէօյլէմէյէ քի ,
 մէգքիւր գանուն Վնգհանուր ժողովա կէլիպ
 միւղաքէրէ օլունտու գտան սօնրա , մէճիւճէ

գապուլինէ գարար վէրիլսէ իտի տախի, պա-
ղը մէրթէպէ թատիլ ու թէսվիյէ օլունաճա-
ղը իհթիմալի գավիտէն իտի : Օ իրա օլ հէն
կեամտէ կէրէք Նտենասպեա սէատէ թլու Սէր-
վիչէն է ֆէնտի թարաֆրնտան, կարծեաց աղա-
պոսիւն հագգընտա մէտհէ շայեան, վէ մէ-
տէնիյյէ թէ մուվաֆրգ սուրէ թատէ զուհու-
րա կէլէն հիմայէթ, վէ պէյան օլունան մէ-
պատի, վէ կէրէք մէղքիւր գանուճա պիր
մուգատտէ մէ օլմագ իւզրէ, գալէ մէ ալընմըշ
օլան տէրին վէ տիգգաթ ու սէնայէ լայրգ պիր
միւթալաա, նասրլքի յամանակտա թաֆսի-
լէն նէշր օլունամուշ տուր, քէնտի գըյասըմըղը
թաստիգ իյլէ մէքտէ տիր :

Եամանակտա պուճարըն աճէլէ թէն թապ
ու նէշր օլունմասը, պիզճէ հագըգաթէն
թէաճճիւպէ շայեան տըր, չիւնքի շէնա հաֆ-
թա ագտէմ, եանի Հսկտեմբեր 19 տա, Սա-
սիսին 610 ունճու նիւսիսէսինտէ, Վաղաքա-
կան ժողով թարաֆրնտան զաղէ թալար իչին
զաթէն հաղըր պուլունան պիր գանուճու
թէֆթիշ իթմէք իւզրէ, պիր Օրէնսդրական
մասնաժողով թէշքիլ օլունամուշ օլտուղու,
վէ աղալարընն տախի քիմլէրտէն միւրէթ-
թէպ պուլունաուղու թապ ու նէշր օլուն-
մուշ օլմաղին, հէմ Ննդհանուր ժողով աղա-
լարընտան պաղըլարընն, վէ հէմտէ է հալիտէն
նիչէլէրին, թէհայյիւր ու մէրադընը մուճիպ

օլմագանէ իսի : Պիրտէ պու արատէ զաղէ
 թաճըլարըն Քաթրիքիտանէյէ ճէլպիյլէ , մէզ
 քիւր գանուէն վաղ օլունու՛նճայա գատար ,
 տէօրթ մատտէ հագգընտա իթատթ իտէ
 ճէբլէրինէ տայիր իմզա իսթէնմիշ (իլէրուտէ
 նէ իտու կին կէօրէճէիզ) վէ մու հարրիլէրուէն
 4 քիշի իմզա վէրմիշ , վէ 2 քիշի իտէ վէրմէ
 միշ իսի : Պու հէնկեամտէ մէզքիւր ( )րէ
 նըսգրական ժողովուէն քեամիլէն իսթիֆա
 իթմիշ օլտուղու իշխաիլիպ , վէ շու քէյֆիլէթ
 հագգընտա , Քաղաքական ժողով թարա
 ֆընտան Վասիտէրէսմի պիր մայիւ մատթ պէք
 լէնիլմէքտէ իքէն , կիւնիւնտէն էվիլէլ Ճամա
 նակ մէյտանէ չըգարագ , Վասիտէ պէքլէնի
 լէնիլէրի ¹ , պիթթաֆսիլ , վէ հատթատուրէթի

¹ Պու պատանէ Ճամանակըն զայրէթքէշ միւէլիֆինտէն
 քէնտի թարաֆըմըգտան թէշէքքիւր իտէրիզ , շէնքի պու
 տէֆա տաիի Վասիտէ կէօրիւլմէսի մէմուրտան պուլուտան
 պաղը պահար , Ճամանակտա կէօրիւլմիւշ տիւր . վաղատ
 պիզէր միլէթիմիլտէ պուլուտան հէր վարագատա Նզգային
 վուգուֆիյյէթլէր կէօրմէյի հէմ արղու իտէնիլէրուէն վէ հէմ
 տէ մէմուէն օլանգարտանիզ , լաքին շիմտիլէ գատար , կէքէք
 Վասիտ միլէթճէնիմ րէսմ , տիր կիպի պիր դագէթա մայամլնտա
 թութուլմագան օլտուղունտան , վէ կէքէք ալէստէվիլէ Նզգային
 վէ հատթատ միլէթճէ րէսմի պահար սնտէ օղունմայա ալը
 շըլըշ պուլուտուղունտան , պու կիւնիլէրտէ սնտէն պիտանէ Ճա
 մանակտա օղունտուղու մուղ իշին , թէաճճիւ պ իթաիլիլիլիլէ
 պէրապէր , շու շիւքհէյէ տաիսի զահիպ օլուրուղ քի . ես
 Ճամանակըն բիպէթլիւ միւէլիֆի զիյտտէ զայրէթքէշ պու
 լունմագան տիր , վէ ետտա Վասիտին բիպէթլու մուհարրի
 թի , պու կիւնիլէրտէ Նզգային պահարա շօգլուգ լիւղում
 կէօրիւպ վէ էհէմիլյյէթ վիլմէմէքտէ տիր :

դահիրէտէ ասլա բէսմի օլմայոււլ , Ֆէգաթ
դըմնէն բէսմի տիր կիպի պիր շիւքնէյէ մու-
ճիպ օլապիլիր սուբէթտէ , հէմ հէր պիր շէ-
յի խապէր վէրտի , վէ հէմտէ , դաղէթալա-
րա մութլագա պիր ( )րէնք գօնուլմանըն
իւղէրինէ , սահիֆէլէրինի էքիշէր էքիշէր քիւ-
շատ իլէտի :

Ղաղէթա մէսէլէսի պու արատա էհալի
պէյնինտէ օլ մէրթէպէ էհէմմիյէթ քէսպ
իթտի քի , տէօրթ թարաֆտա կիւնակիւն
մանեալար վէրիլմէյէ պաշատը , նասըլ քի ,
պիղղաթ Քաղաքական ժողով տախի , շու ույ-
ղունսուղուղուն Ֆարգընտա օլարագ , օլ
պապտէ մուգայյէտ պուլունան Ղտենագրու-
թիւնունու , կէչէն ճիւմա իրթէսի , եանի
նոյեմբեր 16 տա չըգարըլան 614 նիւմէրօլու
Մասիտէ , թապ ու նէշը իթտիրմէյի միւնա-
սիպ վէ էհէմմիյէթտէն կէօրմիւշ խտի :

Մէղքիւր ատենագրութիւն հագգընտա
պաղը միւթալաամըղ վար իսէտէ , էվվէլա
Ճամանակըն օլ պապտէ տէքքեար օլան պիր
դաչ բէք պիւյիւք զիւիւմլէրինին ճէվապընը
վէրմէյէ միւսարաթ խտէրիղ :

Ճամանակըն միւէլլիֆի տօսթ ու մուղտուր
սէվէրիղ , լաքին միլլէթլամիղին մէնֆաթընը
քէնտիսինտէն զիյատէ սէվտիկիմիղտէն , վէ
պու ալէմտէ միլլէթլամիղ իչիւն , մաթպոււաթ
սէրպէսթիյէթիւտէն պաշգա , հիչ պիր պիւ-

յիւք էյիլիք օլամայաճաղըն բանա պիլախիկի-
միզ իլէ պէրապէր , քէնտիտիննն տախի միւ-
լէթ զայրէթի շէքմէք արդու վէ նիլէթինտէ
պուլունտուղուն տախի պիլախիկիմիզտէն , ֆա-
սիտ զիւ իւ մլէրիննի թասհին իթմէյէ չայըշմայը ,
քէնտիմիզէ ճիհէթ պէ ճիհէթ պիլ ֆէրի-
զէյի զիմմէթ ստա իտէրիւ :

Ճամանակըն միւէլլիֆի , եանի Պ . Փա-
վազեան , վագաա զաղէթալար իչին պիլ Օ-
րէնք լաղըմ արը տէյէրէք , պիլ ուղուն պահա
եաղմըշ արը , լաքին մէզքիւր պահստա հիչ
պիլ մէպատի , եանի սկզբունք օլմայուպ ,
անճագ հալէրէ վէ վուգուաթլարա էհէմ-
միլէթ վէրիլմիշ տիլ , մէսէլա , էճղաճըլըզ
սանաթընըն , շիրքէթի պէշէրիլէ հագգըն-
տա ֆայիտէլի եախստ զարարը օլտուղուն
իսպաթ իտէճէք եէրտէ , էճղաճըլարտան
պաղըսընըն եանլըշ , պաղըսընըն պայաթ , պա-
ղըսընըն նօգսան էճղա գուլանտըղընտան , վէ
պաղը էճղաճըլարըն տախի մուալիճէյի կէ-
ճիքախրտիկինտէն , միւշթէրիլէ պէտ մուամէ-
լէ իթտիկինտէն , վէ տահա պունլարա էմ-
սալ թագսիրաթլարընտան պահա իլէ , պայա-
ղըճա ասըլ էճղաճըլըզ տէնիլէն միւպարէք
վէ միւֆիտ սանաթ ալէյհինտէ հագարէթ
իտէր կիպի , զաղէթաճըլար թարաֆընտան տա
սահին զայրը տահին , զուհուրա կէլմիշ եա-
խտ կէլէճէք օլան պիլ թագըմ թագսիրաթ-

լարա է հէ մմիյէ թ վէրէրէք , ասըլ զաղէ թաճը-
լըզըն միւ պարէք վէ միւ ֆիտ է սասընա թօզուն
մայօր գըյասիյլէ թօզունմուշ տուր :

Պիղ պու պապտէ Պ . Փափաղեանըն քէն
տի աղզը , թագրիրինտէն ալարագ , հագըգա-
թէն զաղէ թաճըլըզ մէսէլէ սինին նէ պիւյիւք
մէսէլէ տիր , միգտարի քիֆայէ պիլմէտիկին
գապուլ իթտիկիմիղտէն , այրայրայաճագ եէր-
տէ , զիյատէ սիյլէ աճընրորդ :

Պ . Փափաղեանըն էն պիւյիւք եանըլը
շուրատա տըր քի , քէնտի պահսընա թէմէլ ,
մու թլագա զաղէ թաճըլար իչիւն պիր ( )րէն
լազըմ տըր լագըրտըսընը իթմիշ տիր , վէ
պունտան իտէ , կիւյա զաղէ թալար իչին , մէ-
մայիքի Վահրուսէտէ հիչ պիր ( )րէնք եօզ-
տուր կիպի անլաշըյապիլմէքտէ տիր , Հալ
պու քի , պու զիւիւմ պիւյիւք պիր իտէ թա
տըր , զիրա զաղէ թալար իչին մէմայիքի Վահ-
րուսէտէ քէք ալեա օրէնք պուլունտուգտան
պաշգա , Ղէզա Կանուենամէսինճէ լազըմ
կէլէն ճէզալար տախի վար տըր , վէ հաթթա
պիղզաթ քէնտիսի տախի , այնի օրէնքին թահ-
թընտա պուլունմագտէ տիր :

Պ . Փափաղեան Տէվլէթճէ օրէնք պու-
լունտուղուն ինքեար իտէմէզ իտէ տէ , ին-
թիմալ տըր , պուլունան օրէնք քիֆայէ թ իթ-
մէյօր տէյէրէք , միլլէթճէ տախի տիկէր պիր
օրէնք գօնուլմասընը արղու իթմէքտէ տիր ,

հալ պու քի, պու տախի պիւյիւք պիր խէթա
 տրր, դիրա, դաղէթալար հագգընտա էկէրչի
 պիր տիգգաթ լաղըմ իսէ, օ տախի, անճագ
 Հիւքիւմէթ թարաֆընտան օլունմայը տրր,
 վէ հէմտէ օլունմագտէ տիր, վէ էն պիւ
 յիւք աէ վիէթ լէրին տախի, շէչմանը տիգգա
 թընը, հէր շէյտէն զկատէ դաղէթալարըն
 տալէթ իթմէքտէ օլմար, սէ օլէտիկիմիզի
 քեամիլէն թատիգ իթմէքտէ տիր, իմտի,
 մատամ քի Հիւքիւմէթ գալանինի մէվղուայը
 քեաֆի աատ իթմէքտէ տիր, վէ մատամ քի
 Վաթրիգխանէնին միլէթճէտէն, եանի քիւ
 լիսէ վէ մէքթէպճէտէն պաշգա հիչ պիր մէ
 սուլիլէթի, վէ բօլիթիգամա ղէրրէճէ պիր
 վաճիպաթը եօգ տուր, թապիաթիլէ բօլի
 թիգայա տայիր, վէ անճագ հիւքիւմէթին
 թէպալիլէթի թահթընտա պուլունան պիր
 էանաֆիւղէրինէ տախի, քէնտի թարաֆըն
 տան այրըճա պիր գանուն վաղ իթմէլէ ասլա
 հագգ ու սէլահիլէթի օլմամայը, վէ պու քէօ
 շէ քէք նաղիքճէ պիր քէօշէ օլտուղունտան,
 հաթթա էօլէ պիր թէշէպպիւսաթա գալ
 գըշմագտան տախի, պիղճէ սարֆը նաղար իլ
 լէմէլի տիր : Վմմա դաղէթալար եիւ զիւնտէն
 պաղըլարա ֆէնալըգ կէլմէքտէ իմիշ, օնա
 Վաթրիգխանէ գաթան մէսուլ տէյիլ տիր,
 տահա դաղէթաճըլըգ կիպի, միլէթտէն չօգ
 լարընըն դարարընը մուճիպ օլուճու բէք չօգ

ասնաթ լար վար տրտար , լարին էօյէ շէյէր
 անձադ . Հիւքիւ մէթին պիլէճէյի շէյէր տիւ-
 լէր . մէսէլա մէյխանէլէրտէ նիչէ Արմէնիլէր
 սէրճօշ օլույօրլար տէյի , Արմէնի մէյխանէլէ-
 բիսէ , թէաթրօ օլու նլարրնտա նիչէ կէնձլէր
 պաշտան չըդրյօրլար , ետխօտ պաղը ույղու ն-
 սուղ խուսու սլարտա թէչիլիգ օլու նույօրլար
 տէյի , Արմէնի թէաթրօլարրնա , վէ պաղը
 խասթէլէրի լիլի խտէ մէյօրլար ետխօտ էօլտիւ-
 բիւյօրլար տէյէրէք , Արմէնի հէքիմլէրիսէ , վէ
 սայիրլէրէ վէ սայիրլէրէ հիւքիւ մէթին Օրէն-
 բիստէն պաշգա պիլ օրէնք գօյմայա , Քա-
 դարահան Վոզուլու ն դէրրէճէ սէլահիլէթի
 օլամադ , վէ հէմտէ օլմամալը տըր , տէր խտէք ,
 եանըլմայըղ դանն խտէրիղ :

Գ . Փափաղեանըն եաղըչընա նաղարէն ,
 կիւյա դաղէթարար , նիչէ տէ ֆալար , նիչէ շախ-
 լարրն , վէ խուսուսիլէ բուհապանլարրն նա-
 մուսլարրնա թօգու նմուշլար խիշ , վէ պու-
 խտէրէվայի հագդ , վէ միլէթիմիլիսն շանըն-
 տան տէյիլ խիշ : Զօգ լիլի , ֆարղ խտէլիմքի
 դաղէթաճրլար պաղը քէրրէ , ետխօտ չօդ տէ-
 ֆա էօյէ պահար եաղմըշ օլու նլար , պու ն-
 տան նէ չըդար , էկէր եաղտըղլարը սահիհ
 խտէ , վէ էկէրչի ումու մու ն մէնֆաաթրնը
 մուճիպ օլաճադ սուրէթտէ խտէ , միլէթճէ
 թէչէքքիւր իթմէլիլիղ . եօգ էկէրչի եաղը-
 նըղ դարաղանէ , իֆթիրա , վէ նիղամա մու-

դայիւր իսէ, ոչ զաթլար Հիւ բիւ մէ թէ շիքե ա-
 յէ թ ի թ մէ լի տիրլէր, է մմա քէ նախիլէ լի տող-
 բուտան տողբույա նամու սլարընը տալա ի թ-
 մէյէ հաղըր ետխօտ միւ գ թ է ախր տէ, իլ իմիշ-
 լէր, թարաֆլարընտան եա պիլիսինի, վէ
 ետխօտ Վաթրիքխանէյի բէք ալեա վէքիլ
 թայե ին իտէ պիլիլիլէր .

Պ. Փափաղեան զաղէ թալարըն եալընը
 զարարը թարաֆընը կէօրիւպ, վէ ի թ թ իրա-
 յէ ուղրայանդար իւ դէրինէ գալէ մինի օյնաթ-
 միշ տըր, լայքին պիլ զանն իտէրիլ քի, ճիւ-
 դիճէ իլմի բագամա ըխայէ թ պիլլէ, զաղէ-
 թալարտա ֆատ օլու նանլարըն հէ ման եիւ գ-
 ալ տօգսան տօգու զու նուն գապահաթլը, վէ
 միլլէ թէ զարարը օլաու գլարընա տիգգաթ
 ի թ միշ օլա իտի, ոչ վագը թ ինսաֆ կէօղլէ-
 ըի աշըրարագ, զաղէ թալարըն եաղտը գլարընը,
 պիլ գու թու պու զտայա թէ շալիհ իլէ, իշին-
 ալ պու լու նան պաղը շէօր շէօփիւ, մաղու բ
 պույու բաճաղը իհ թ իմալուէն իտի .

Վմմա պաղը զաթլար տալա վէ թէ շէք քի
 տախի ի թ մէք իս թ է մէ գլէր, ետխօտ իլ թ ի-
 քեապ ի թ մէ գլէր իմիշ, վէ պալի քէ նախիլ էօ-
 յու նլարընա, նէ պիլղիմ իշին, վէ նէ տէ Պ.
 Պափաղեան իշին հիշ պիլ քէ հեալըգ գալ-
 մատըգտան պաշգա, Վղգային վարչու թիւն ի-
 շին տախի հիշ պիլ մէսու լիյէ թ գալամաղ :

Պ. Փափաղեանըն պիլ թէ աճճիւ պէ շայան

է քրեարը տախի , զազէթաճըլարըն . Ազգային
Վարչութիւնա մէսուլ (պատասխանատու)
պուլունմասընը իտտաա իթմէսի տիր :

Պիզ զանն իտէրիզ քի , Պ . Փափազեան
մէզքիւր պահարնը գալէմէ ալտըզը վագթ ,
Նաթրիքիսանէնին հուգուգուեուն տէրէճէ-
սիլէ , հէր շախս սրբասընտա , զազէթաճըլա-
րըն տախի , մալիք պուլունտուգլարը տէվ-
լէթճէ եախօտ բօլիթիգ աճա սէրպէսթիլէթին
տէրէճէսինտէն զկյատէ , անճագ քէնախի ալ-
գու վէ նիլէթինի տիւշիւնմիւշ , վէ գարրու-
մըշ օլմալը տրը , զիրա , ազաճըգ թէմքին
իւզրէ տիւշիւնմիւշ օլաա իտի , թապիաթիլ-
լէ , վէ հիշ տէյիլ իտէ , շու գատարընը տէրք
իտէպիլիւր իտի քի , զազէթաճըլար , քէնախի
տաթտըգլարը եազըլը քեազըտըլարըն բուխ-
սաթ թէզքէրէլէրինի , տէյիլ Նաթրիքիսա-
նէտէն , իլա , եա Պապը Ալիտէն , վէ եատա
Նէզարէթի ճէլիլէյի մէարիթի ումումիլէ-
տէն ալմըշ տըրըար , վէ պունտան տա նէշէթ
իտէր քի , զազէթաճըլար անճագ քէնախի ա-
միրլէրինէ մէսուլ օլուպ , ապա պաշգա մէ-
սուլիլէթ թահթընտա տէյիլ աիլլէր , զիրա ,
“ ոչ ոք իտրէ երիոք քէրանց ծառայել ”

Պ . Փափազեանըն պիրտէ տրամաբանու-
թիւնճա իտէթասընը թասհիհ իթմէք իսթէ-
րիզ : Աէրգում պիր տրալըգ Ալբօսպաա հէր
լուսաւ սրեալ միլլէթտէ տախի զազէթալար

իշին օրէնք պուլունտուղուն սէօյլէտիքան ,
վէ պուլունտուղա , հէր հալտէ էօյլէ պիր օրէն-
քին էլլէ միյ յէթինի անլաթարրարգտան սօն-
րա , պիր արալըգ տախի , միլլէթիմիլին շիմ-
տիքի հալլէրինտէն թէշէքքի , վէ պատէհու ,
մատամքի պիլլէր միւէլլիֆիլիքտէ աճընաճագ
պիր հալտէյիլ , էլլայէթտէ պիլլիմ իշին պիր
օրէնք պուլունամալը տըր , « էօգ , էկէրշի Աէր-
վիշէն , Ալաննեան , Օտեան , Աուսիննեան ,
Ախաքեան վէ սայիր բանիբուն , խահահան
վէ աղգագէտ զաթլար կիպի միւէլլիֆիլլիմիլ
պուլունտա խի , օլվագթ , Տպագբահան օրէնք
լաղըմ տէյիլ խի , տէր խիք , « տէր : Ամախ սօ-
րարը Ա . Փափաղեանա քի , օրէնք տէնիլէն շէյ
զաղէթալար իշին մի լաղըմ տըր , էօխսա զա-
ղէթաճըլար իշին մի , էկէր զաղէթալար իշին
խէ , միւէլլիֆի քիմ օլուր խէ օլուն , նէ
վաղիֆէ , էօգ էկէրշի զաղէթաճըլար իշին խէ ,
զաղէթալար օրէնքսիլ գալտըգճա , զաղէթա-
ճըլարա վէրիլէն օրէնքտէն նէ մէնֆաթ հա-
սըլ օլուր . վէ պուլունտան տա գաթի նաղար ,
Պ . Փափաղեան էա Ալրօպանըն լուսաւորեալ
միլլէթլէրինին քեաֆֆէսինտէ տախի , տպա-
գբահան օրէնք պուլունամալընը պօշ պիր շէյ
տիր կիպի , ճէրհ իթմէլիտիր , վէ էատա Ալ-
րօպաստա տախի , թըպգը պիլլիմ կիպի , Աէր-
վիշէն , Ալաննեան , Օտեան , Աուսիննեան վէ
Ախաքեան պարտա միւէլլիֆիլէր պուլունտա-

մատարդըն իգրար իթմէլի տիր . պիղ վէ պի-
ղէ հէմ, ֆքեար օլանլար , տէյէպիլիլիղ քի ,
կէօսթէրտիլի զաթլար , Ալրօսպատա քէնտի-
լէրիտէն քէք չօգ էհլիլէթ ու լիյապաթը
էէրիտէ զապէթաճըլար պուլուննաուղուն ա-
լէնէն իգրար իտէրլէր : Խայր , Պ . Փատիազ
էան տօսթու մուղուն պու զիւլումիւ քէք
էանլըչ տըր , միւէլլիֆլէր հէր նէրէտէ , վէ
հէր նէ մէրթէպէ աահապը տիրայէթ ու ֆէ-
թանէթտէն օլուրլար իտէ օլունլար , էիլնէ զա-
զէթալար իլին , հէմ օրէնք պուլունմալը
տըր , վէ հէմտէ նասրլ քի մէմալիքի մահրու-
սէյի Շահանէտէ , վէ էօյլէտէ հէր էէրտէ
վար տըր . զիւրա շիրքէթի պէշէրիլյէնիլն շի-
րազէսի միլի անճագ էֆքեար սէրպէսթիլէթի
միհվէրի իւզէրիտէ տէօնմէքտէ , վէ էֆքեար
սէրպէսթիլէթիտէն մազսէա իտէ , հուգուգ
ու վաճիպաթ պուլունմազտէ օլաուղու թագ-
տիրտէ , օլ իսուսուստա զազէթալար պիլը
վասէթայի ալիմ օլմազտէ տիրլէր . հալ պու-
քի օրէնք օլմատըգճա սէրպէսթիլէթ օլամաղ ,
վէ սէրպէսթիլէթ օլմատըգճա հուգուգ ու
վաճիպաթ թանըլամաղ , վէ թանըլըպ իճրա
օլունամայաճագ պիլը շէյէ տէ , միւմքիլն տէ-
յիլ տիր , օրէնքսիղ զազէթալար պիլը վասէ-
թա օլամալար : Միզիմ տախի պալեամտէ
զիքրլէրի կէշէն զաթլար հազգընտա , լիայէ-
թի քէամիլէմիղ օլոուղույլա պէրապլէր , նի-

չէ ճիհէթ լէրճէ էհլէթ ու լիպագաթ լարրնը
 թանրրը, լարին զաղէթ աճրլըգ պահարնա
 կէլինտիրտէ, Պ. Փափագէան գատար իլէրու
 տօղրու գօշամատրգտան պաշգա, պիրաղ տա
 տիւ շիւնմէյէ պաշլարրը, գիրա զաղէթ աճրլըգ
 տախի պրլճա պիր սանաթ օլուպ, վէ պիր
 մէհարէթ է միւ հթաճ պուլունտու գտան պաշ
 գա, մատամ քի օնլար տախի սայիր միւէլ
 լիֆլէր կիպի ինտան տըրլար, էլպէթ տէ թա
 պիաթ լարրնաա, աաարը իտտաա, զարաղ,
 հիտտէթ, նէ ֆսանկէթ վէ սայիրէ վէ սայի
 բէ, աղ չօգ պուլունճագ տըր, էմմա աա
 հապը տիրայէթ ու լիպագաթտան իմիլլէր,
 չօգ իյի, ֆէգաթ զաղէթ աճր օլտուգ լարը
 հալտէ, մէկէրչի պիրէր մէլէթ օլապիլլըլէրմի,
 մէկէրչի, հէր թարաֆրն վէ հէր աաէմիս մի
 դաճրնա ույղաւն, վէ գաթան քիմսէյի ինճիթ
 մէյէճէթ պահարը կաղա պիլլըլէր մի, էօյլէ
 պիր շէյ միւմքի՞ն մի տիր, վէ հիչ պիր կէր
 աէ էմապի կէօրիւլէպիլլմի՞չ մի տիր, վէ էօյ
 լէ պիր շէյ կէօրիւլէ պիլլտէ տախի, օնու օ
 գաւյան էհալկէ էօլմիւչ, կախօտ ույու մուչ
 սրֆաթրնտան պաշգա պիր սրֆաթ վէրէ
 պիլլըլմիլիգ, վէ մէրգու ման զաթլար պու
 կիւն վէ պու սաաթտա, հէր մէսէլէ հաղ
 գրնտա սյնի բէյտէ վէ թէքմիլ իմթիղաճտա
 պուլունապիլլըլէր մի, հաթտա, Պ. Փափագ
 կանրն օրէնքսիղ օլապագ զաղէթ աճրլըգա շա

յէսթէ՝ կէօրտիւկիւ զաթլարտան պիրիտի ,
 Եանի Սիսաբեան Նաչատուր աղա , պիր ա-
 րալըդ Օսաղիոցաձոր իամինատ ֆարիատէ պիր
 զաղէթա թարդ ու նէշր իթտիրմէյէ չըգըշմըշ ,
 վէ պուրատա իսէ իսայլիճէ միւ շթէրիլէր հազըր-
 լանմըշ իքէն , Աշրուսաղէմ իւղէրինէ Եազար-
 զը պիր պահսըն , նիշէլէրէ բէք ֆէնա կէօ-
 րիւնտիւքտէն գաթի նազար , առէթա հիտ-
 տէ թլէրինի տախի թահրիք իթտիկի , վէ զան-
 նէն օլ սէպէպէ մէպնի , կէրի տախի գալարըր
 կէօրիւլմիւշ տէյիլ մի տիր :

Պ. Փափաղեան , գալէմինին ուճու սրճագ
 վագթինատ , Հայաստանըն սէֆիլիքլէրինի ,
 վէ նիշէլէրին սէֆիլիքլէրինի նագլ ու պէյան
 իլէ , գալէմճէ , Եախօտ զաղէթաճա քէնտի
 վաճիպէյի զիամէթինի իֆա իտէր իսէ տէ ,
 քէնտիտի տախի ֆէհմինատ օլամագ : Այանի
 տիմէք իսթէրիղ քի , զաղէթալար հէր քէսի
 պօղույօրլար տէյի թէշէքքի իթտիկի սըրա-
 տա , թապիի պիր տույղուտան թահրիք օ-
 լունարագ , միլլէթիմիղտէ պուլունան հէր
 սընըֆ էշխատը , պիրէր թագսիրաթ Եիւղիւն-
 տէն պօղար զէմմ իտէր , վէ հաթթա օլ գա-
 տարա գատար չըգըշըր քի , նէղաքէթ ու ին-
 տաֆ տէրէճէսինի տախի թէճափուղ պիրլէ
 պաղըլարըն Հոսմէական Հայլարըն Ս. Յօ-
 հան Սոկեբերան քիլիսէսի իպնա ու ինչատը
 զըմնընատա պինլէրճէ զուրուշ բիշքէշ իհատա

ի թմէ սինի տախի , կիւյա պիր խէ թատէ պու-
լունմուշլար արը կիպի ֆասլ ու զէմմ իտէր ,
վէ տէրունի տիլտէն տախի ահլար շէքէր :

Պիղճէ պիղ պիր տոսթու մուղուեն օլ մէր-
թէպէ ազգասիրաւ թիւն հուտու տունու թէ-
ճավուզ պիրպէ , տայիրէյի թէասսիւպէ կիր-
տիկին , տալա ճայիղ կէ օրմէ տիկիմիղտէն , է-
սէֆ իտէրիղ :

Պ . Փախաղէանըն մէղքիւր պահարներն հէ-
ման հէր պիր լուղէթինէ պիրէր թապագա
տօլուսու ճէվապ էլղէմիյէթտէն իսէ տէ ,
էէրիմիղին միւստատէսի օլմատրղընտան , պիր
գաչ պաթըլ զիւիւմէրի հագգընտա տախի ,
պիր գաչ լագըրար իթտիքտէն սօնրա , պահ-
ար ախէրէ միւսպաշէրէթ իտէրիղ :

Մէրգում միլլէթիմիղին սէֆիղ հալի դըմ-
նընտա , գիպո-թի-նա իհթիյաճ կէ օրմէյիպ , ան-
ճագ իաղաղո-թի-նա , ճո-հասպէթէ վէ միւթան գը-
թո-նէո-թի-նա իհթիյաճ կէ օրիւր : Պու հիւքմ-
տէ տախի պիր սկըբուէք կէ օրէմէյիղ պիղ ,
զիրա գուրուճա իաղաղու թիւն վէ մու հասպ-
պէթ տիմէքտէն պիր շէյ անլայամայըլ , պիղ-
ճէ օնլար պիր միլլէթէ լաղըմ կէ լէն սկըբուէք
աղաճընըն մէյվէլէրի աիրլէր , հալ պու քի
աղաճը աիքմէղտէն էվվէլ , մէյվէսինէ նասըլ
իւմիավար օլապիլիլիղ , հէր իլիլիլին թէմէլի
գիպո-թի-նա վէ ուսմո-նէ տէյիլ միտիր , մէկէրշի
աղիտու թիւնտա օլան իաղաղու թիւնպա վէ

մուհապպէթէ կիւ վէնիսպ իթիպար իթմէք ,
 քէնտի կէօլկէսինի թու թմայա չալըչան ա-
 տէմլէր կիպի , պօշա չալըչմագտան պաշգա
 պիր շէյ մի տիր . վագաա պու սէր վէ խաղա-
 շ-ի-ն լու դէթլէրինի պիր չօգ ատէմլէր , վէ
 խուսուսիյլէ բու հպան կիւ բու հլարը բասթ կէլ-
 տիրլէրի եէրտէ վաղ իթմէքտէ տիրլէր , լա-
 քին պիր տէֆա շուսու տիւ շիւնմէլիյի քի ,
 հիչ արգարու թիւն պաշ սէտիրէ օթուրմա-
 արգճա , մուհապպէթ տէնիլէն շէյ դաբու-
 տան իշէրի կիրէպիլիբ մի , վէ հիչ ճշմարտու-
 թիւն պաշ կէօսթէրմէտիքճէ , խաղաղու թիւն
 մէյտանէ կէլէպիլիբ մի : \ կէր խաղաղու թիւն
 տիմէքլէ , էքսէրիա քէօյ քէհեալարրինն եաբ-
 արգլարը սուլն տէնիլէն շէյի անլայաճագ ի-
 սէք , վայ պիպիմ պաշըմրղա , եօգ էկէրշի հէր
 քէսին քէնտի հագգընա բաղի օլմասընը ան-
 լայաճագ իսէք , պուսու տախի տգիտու թիւն
 հալինտէ արամագ կիպի պաթըլըլըգ օլամալ :

Պ . Փապիաղեան , միլլէթիմիղ իշին շիմտի-
 քի հալ իլմճէ պիր էլլէմիյյէթ կէօրմէտիքտէն
 պաշգա , ինսանը հայվանտան , վէ եապանիյի
 թէրպիյէլիտէն Ֆարգ իթտիրէն նիյմէթին
 անճագ ուլում ու ֆիւնուեն օլաուղուեն տա-
 խի ունուտարագ , իլմի թահգիր տախի իտէր ,
 շէօյլէ քի « Աս իմ Մասիա կըսեմ , որ գիտու-
 թիւն , եայլն չեմ գիտեր . . . . .

. . . . .

Աղգը գիտութեան կարօտ չէ, ...
. . . . .

Իմ սիրելի ընթերցողներս ինձմէ գիտութեանց
անուններ կամ անանց անհամ թարգմանու
թիւնները չըսպասեն և անէր :

Պիղ Պ. Փափաղեանն տօսթու մուղ օլտու
ղու հալտէ, գալէ մինտէն պէօյլէ պիր աճա
յիպ քէլամ չըգմըջ օլտուղու իշին, հէր նէ
գատար էսէֆ խտէր իտէքտէ, քէնտիսի կիպի
պիր Աւսու մնական խտրհուրդ ազատը գալէ մին
տէն չըգմըջ օլտուղուն աիւ շիւնտիւքճէ, սասա
ղկատէ վէ բէք չօգ զկատէ հէմ էսէֆ խտէ
րիզ, վէ հէմտէ թէաճճիւղ : Աէ մէրգու մ
էմրի թէաստիւպտէ (մուլէն անդու թիւն) պի
րազ տասա իլէրու գօշարապ, պէն քէնտիսի
ատէթա պիր ատէմ հիւքմիւնտէ թութտու
ղու մ հալտէ, հէր պիր շէյին սէրպէսթճէ, վէ
պիլա հուտու ա եաղըլըպ օգու նմասրնը, հէմ
արղու խտէրիմ, վէ հէմտէ սէվէրիմ, լաքին
զըտար օլարապ, քէնտիսի պիր ազգասէր կի
պի թութտուղում, եանի ազգասէրլիյէ բի
պէթ իթտիկիմ թագաիրտէ, գալէմ սէրպէս
թիյէ թինիս գրտարմասրնը, վէ վագթ ու հա
լէ ույու լարապ եաղըլմասրնը բէսէնա խտէրիմ
տէր : Աէրգու մուն պու էֆքեարրնտան շու
նէթիճէ հասըլ օլուր քի, ազգասէրլիք պիր
թարաֆա գօնու լարապ աիւ շիւնիւ լաիւյիւ
հալտէ, գալէմ սէրպէսթիյէ թի բէք իսի պիր

շէյ խմիշ, քէգաթ ազգասէրլիք պէրապէր աւ
լնաորդը հալտէ, իցի պիր շէյ տէյիլ խմիշ, տիւ
մէք տիր քի, շիրքէ թի պէշէրիցէյէ լազում օւ
լան պիր շէյ, ազգասէրլիցէ լազում տէյիլ խմիշ,
պիղ Վ. Փափաղեանն քէնտի տույղու վէ
հիւքմիւնէ պիր շէյ տէյէ մէյիղ, լաքին ազգաւ
սէրլիք տիմէքլէ, նէ անլաաորդընտա լայրգ ըլա
պիլմէ տիրքճէ, օլ պապտէ պիր մանեա վիրմէյի
ճայիղ կէօրմէղ իտէքտէ, եալընըղ շու գատաւ
քընը սիւալ իտէրիղ քի, վաղթ ու հալէ ույ
մագ տիմէքլէ, նէ տիմէք իսթէմէքտէ տիր =

Պիղճէ վաղթ ու հալէ ույմագ իքի տիւր
լիւ օլապիլիր, պիրինճիսի, պուլունտուղու
մուղ միլէթին եախօտ է հալինին ումումի
կիտիշինէ, վէ իքինճի, ումումէն տիւնեանըն
կիտիշինէ ույմագ. հալ պու քի պուրատա
տախի նաղիք պիր քէօշէ վար սըր. եանի տիւ
մէք իսթէրիղ քի, ումումուն կիտիշի պաղէն
իցիցէ տօղու օլապիլաիկի կիպի, պաղէն
տախի քէնալըղա տօղու օլապիլիր = Վ. Փա
փաղեան պուրասընը գարալը կէշմիշ տիր.
եախօա թէ քէքքիւր տախի իթմէմիշ տիր.
իմտի սօրարըղ շիմտի քի, աճէպա քէնտի նա
սիհաթընը տիցնէմէք իսթէտիկիմիղ հալտէ,
ումումուն կիտիշի հէր նէ թարաֆա օլաա,
օլ թարաֆա կիթմէլիմիցիղ, մէսէլա վաղթ ու
հալ էօլէ կէթիքտէ քի, հէր քէս մէղհէպինի
տէյիլթիլմէյէ չըգըշաա, վաղթ ու հալ էօլէ

կէթիրսէ քի, հէր քէս Սահմանադրութիւն
նու պողմայա չըգըշսա, վէ նիհայէթ վագթ
ու հալ էօյլէ կէթիրսէ քի, մէրգու մուն քէն
տիսինին շիմտիտէն քէք չօդ թէշէք. քիլէր
իթտիկի միտիլու, հէր քէս սէֆիհլիյէ վէ
կըշ ու իշրէթէ տիւշէրէք, քիլիսէ, մէկթէս
վէ ֆուգարայը պիւթիւն պիւթիւն ունութ
սա, մէկէրչի զաղէթալար տախի օլ էօլա կի
տէրէք, օնլարը թէշվիգ իթմէլի մի տիրլէր
մէաղ Ա. լաս էօյլէ պիր շէյ ճայիզ օլմուշ օլ
սա, էվվէլա Պ. Փափաղեանըն մէղքիւր
պահսընը կէրի ալարագ, զրտտընը էաղմասը
լազըմ կէլմէղմի, շիւնքի կէօսթէրտիկի թագսի
րաթ սահիպլէրինին քէաֆֆէսիտէ քէնտի
ալէյհինտէ պիր զաղասս հիաս իթմէքտէ տիր
լէր, վէ պու տա թապիի տիր, վէ իշթէ պու
րատա մէրգու մուն խաղաղութիւն տէտիկի
ֆաղիլէթ տախի պիթէր, Պիղճէ վագթ ու
հալէ ույմագ տէմէք էօյլէ օլմայրայ, իլլա ու
մու մուն մէնֆաաթը օլ վագըթտա հէր նէ
խտէ, օլ շէյի իլէրու կէօթիւրմէյէ չալըշմագ
տէմէք տիր, վէ պու տախի նասըլ քի սէօյ
լէտիք, իքի տիւրլիւ տիւր, պիրիտի միլէթին
այրըճա մէնֆաաթընը տիւշիւնմէք, վէ իքին
ճիտի տախի քէաֆֆի. ի թէրպիլիյէլի միլէթ
լէրին ու մու մէն իսթիֆատէ իթտիքլէրի մէն
ֆաաթլարը կէօրիւս կէօղէթմէքլէ օլսպիլիլը
Վէ թապիսթիլիլէ ու մու մուն մէնֆաաթընը

խապէր վերմէքտէ պաղըլարա թօգանըս , վէ
 պաղը կիւրուհըարա դարար տօղաճաղընտան
 թապիաթիլէտէ օնըս դաղէթալար ալէյհիւ
 տէ դաղասլանմայա պաշարըս , վէ դաղէ-
 թալարըն իտէ վաճիպէյի դիմիէթի վէ տէյնի
 մուգատտէսի էհալինին մէնթաաթընը իլթի-
 դամ իթմէք օլտուղունտան , արթըգ էօյլէ
 աիւշմէնլէրէ եա կէօյիս վէրիս տայանմալը ,
 վէ շէրան վէ նիղամէն հազգանիյէթի իլա
 նիհայէ թէսահուս իթմէլի աիլլէր , վէ տէ
 եօխտա , գալէմ մէյտանընտան սիլթ թարաթա
 շէքիլմէլի աիլլէր :

Պ. Փափաղեան Տաթրիգխանէյէ , շախտա
 թօգունմամագ իւղըէ իմլա վէրմիշ , վէ շու
 էսասը հէր քէտտէն ղկատէ թասահուսա ջը
 գըշմըշ օլտուղու հալտէ , պէս պէլի հէր պիլը
 շէյի ունուտարագ օլմալը արը , միլլէթտէ
 շինտիքի պուլունան միւէլիֆլէր ալէյհիւ-
 ըինտէ սիլթ սիլլիւք հազարէթ իթմէյէ ճէ-
 սարէթ իտէրէք , վէ հիճիլ իւղըէ սիլթ օէօյլէ-
 յիշ իլէ , « Այրանի Աղգին սր պէրդէր-ի-նը
 Աղի Գլի-ն վրայ սրմիլ " - զըլ իմրագիլնէրէն
 կ'ըսպատէ ուղիղ ու ճշմարիտ կարծիքնէր .
 . . . . : » տէմիշ սիլթ :

Պիղիմ նիյէթիմիլ պու պատտէ միւէլիֆ-
 լէրի մէտհ իթմէք , եախտա թասահուս իթ-
 մէք օլմայուս , իլա Պ. Փափաղեանըն ամէլ
 ու հարէքէթլէրինտէ , հէր նասըլ իտէ , պու

տէ՛ք ապիւր չօգ թէ՛նազիւս պու լու՛նաու զու՛ն
 էսէ՛ք իւզրէ անլաթմագտան իպարէ թ աիւր :
 Վ է հաթթա , մէրգու մու՛ն մէզպուր պահօր
 նա գարշըրգ պու գատարձա ճէվապ եազմա
 յը սախի ճայիզ կէօրմէզ իտիք , էկէրչի մէզ
 քիւր պահսրնաու պու լու՛նան հիտակթ ու
 իտաաա առարննն , միլէթ ճէրէ սախի պիւր
 զաթ թարաթրնաան էսէ՛ն պիւր բուզկեար ա
 սարը պու լու՛նաու զու սուչի զաննննա զահիպ
 օլմաաա իտիք :

Աէլէլիմ շիմոի , Վասիտէ թապ ու նէշը
 օլու՛նան Քաղաքական ժողովու՛ն իւչիւնճիւ
 մէճիւս առե՛նազ բու թիւնու՛նա :

Մէզքիւր առե՛նազ բու թիւնաա զազէ թա
 լար հագգընաա զու հուրա կէլէն պաղը հիւքմ
 լէր , Քամանակոա պէյան օլու՛նան հիւքմլէր
 տէ՛ն զիյատէ սէրթ , վէ շիմոիքի տիւնեայէ
 տապան սապանա զրոա օլաու գտան պաշգա ,
 թապիաթիլէ , սապրգ գալէմէ ալընմը օլան
 գանուկարն բու հու՛նա տախի , քեամիլէն
 զրոա պու լու՛նմագտէ աիւր :

Շիմոիյէ գատար եաղարգ լարմըպա ,
 մէզքիւր առե՛նազ բու թիւնու՛ն պաղը զիւ
 իւմլէրինէ գարշըրգ բէք չօգ ճէվապըր պու
 լու՛նաու գտան պաշգա , պու՛նաան սօնրա զա
 զէթալար հագգընաա իտակթէն նէշը իտէ
 ճէյիմիզ պիւր թիապէտէ տախի , սապի իճապ
 իտէն ճէվապըր պու լու՛նաճագ իտէ սիւ , շիմ

տիտէն եւ ալընըզ բէք տիգղաթէ շայան մատ-
տէլէրի հագգընատա, ճիւղիճէ միւթալաամըզը
պէյան իտէրիզ :

Անգքիւր ատենագրութիւնուն էն զիյա-
տէ թէ աճճիւ պէ շայան եէրի շուրասը տըր
քի, կէօյա Տէվլէթտէ տպագրական օրէնք
եօգ աուր կիպի, « Անիշէ սը տպագրական
օրինաց հաստատութիւնը, լրագրապետաց
քանի մը հրահանգներ տալ հարկ է », տէն-
միշ տիր : Ասորը քի պունուն ճէվապընը
զաթէն վերմիշիզ տիր, պու թէ հի պիր զահ-
մէթ տիր, վագաս Քաղաքական ժողով օրէնք
գօյապիլիր, լաքին տէյիլ է հալի զաղէթալա-
րընա, իլլա քէնաիտինէ թապի պուլունան
պիր զաղէթայա, վէ նասըլ քի էօյլէ պիր զա-
ղէթայա տախի, զանն իտէրիզ քի, էշէտաի
իհթիյաճը վար տըր :

Պիղճէ, զաղէթա հագգընատա պիր օրէնք
մէսէլէսի աչըլմասը իճապ իթսէ տախի, պու
հուգուգ անճագ Մնգհանուր ժողովա բաճի
օլտու զունտան, Քաղաքական ժողով անճագ
իճրասընա միւնթաղըր պուլունմալը տըր, զի-
րա հիջ պիր վագթտա Վճրաաթ մէճլիսինին
Կավանին մէճլիսի հուգուգունու զասպ իթ-
մէսի ճայիզ օլամաղ :

Մասիսին 610 նիւմէրօլու նիւսխէսին-
տէ պէյան օլունան ( ) օրէնագրական մասնաժո-
ղովուն խըտմէթի, եալընըզ տպագրական օ-

բէնքի թէ ֆթիշ իթմէք օլմայու պ , հաթթա
թաղական խորհուրդ լար իշին մէվճուտ պու
լունան պիր կանանադրու թիւնու տախի թէ ֆ
թիշ իթմէք օլմադար , լարին պու խուսուս
տախի Վահմանադրու թիւնա մուղայիր խաի ,
շիւնքի . Վահմանադրու թիւնու ն 56 ընճը մատ
տէ սինին ահքեամընճա . Թաղական խորհուրդ
լար իշին թանդիմ օլունաճագ թալիմաթ , ան
ճագ Արօնական վէ Քաղաքական ժողովարըն
մարիֆէթիլէ թանդիմ օլունաճագար , նա
սըլ քի , սէրահէթէն Եաղըլմըշ արր . հալ
պու քի , Քաղաքական ժողով թարաֆընտան
թէշքիլ օլունան ( )բէնսդրական մասնաժո
ղովուն աղալարը իշինտէ , Արօնական ժողով
թարաֆընտան հիշ պիր աղա պուլունամարդ
տան պաշգա , պիւթիւն պիւթիւն խարիճ
տէն տախի ողա պուլունամագտէ խաի . Ալե
գաթ , յամանակտա օղունտուղունա նաղա
րէն , քէյֆիլէթ շիմաի պաշգա սուրէթ քէսպ
իթմիշ , վէ մէղքիւր ( )բէնսդիր մասնաժո
ղով իսթիֆա իթաիկիմտէն , Եէրլէրինէ Քա
ղաքական վէ Արօնական ժողովար թարաֆլա
րընտան , իւշէր աղա թայյին օլունամուշ տուր .
տիմէք տիր քի , շիմաի իշթէ Վահմանադրու
թիւնու ն ահքեամընա քեամիլէն ըիայէթ օ
լունամուշ տուր . վէ պիղ զանն իտէրիղ քի ,
Էվլէլքի մասնաժողով , քէյֆիլէթին Վահմա
նաթրու թիւնա պիւթիւն պիւթիւն պիւթիւն պրտա

պուլունաուղուն կէօրէրէք խաթիֆայա միւ-
 սարասթ իթմիշ , վէ Վաղարաշիան ժողով
 տախի քէնախ սէհլին թանրըրոյ , վէ հազգա-
 նկյէթէ ըխայէթ պիրլէ , Սահմանադրու թիւ-
 նուն ահքեանլնա միւրաճասթ իյլէմիշ ախր .
 վէ պուհտան տագալիէն դանն օլունա իլիքքի ,
 Վաղարաշիան ժողով զաղէթալարա օրէնք
 գօյնագ հուգուգունա քէնախ սէլահկյէ-
 թինաէն Եօգարու պուլունաուղուն Ֆէհմ
 իլէ , օլ խուսուստան սարֆը նազար իլէմիշ
 ախր . շիւնքի , շիւնիքի , Արօնական վէ Վա-
 ղարաշիան ժողովարըն իւշէր ազարնտան միւ-
 րէթթէպ պուլունան գօմիթէնին խրամէթի ,
 Սահմանադրու թիւն իշինաէ աշիքէար կէօս-
 թէրիլմիշ օլաուղունա նազարէն , թասկիյա-
 թիլլէ , թաղաշիան խորհուրդարըն վաղայիֆ
 ու հարաքեանթընր թահախա ու թայլին դըմ-
 նընտա , լաղըմ կէլէն թալիմասթը թանդիմ
 իթմէքաէն պաշգա հիշ պիր շէյէ գարըշմայա
 մէսուլիյէթի օլամայաճագ արք :

Վէղքիւր աաննադրու թիւնտա , մասթ-
 պուասթ սէրպէսթ իյէթինին մէպատիսինէ
 պիւթիւն պիւթիւն գրտա պիր չօգ մէպատի-
 լէր պուլունաուղու շէօլէ տուրսուն , զաղէ-
 թալարըն թէֆթիշի դըմնընտա Վաթրիգխա-
 նէ թարաֆընտան պիրաէ թէֆթիշ մէճլիսի
 թէրթիպ օլունաճաղը , վէ իսթէտիկի կիպի
 հիւքմ ու իլամ իտէճէկի , վէ հաթթա , լա-

զըմ կէլտիկի թագաւորակ , հիւքիւ մէ թէ տաւ
 խի թագրիւր խոն ճէկի պէյանն օլու նմաւ շուս ք
 Վմախի , մատամ քի ագրպէ թքեար հիւքիւ մէ
 թիւ հիւքմիւնէ միւ ըաճաւթ օլու նմաւ իճապ
 խոն ճէք տիր , էօյլէ խոն , հուգուգու մուգ
 տանն էօգարու պու լու նան պիր թէ շէպպիւ
 սաթէ նէ իհթիւ ճըմրդ վար արր . Վաթրիգ
 խանէնին պիր զաղէ թայր միլէ թէ մու պիր
 կէօրիւ պ , վէ մու պիր օլու գու ն խապաթէ
 գատր օլու գու հալտէ , հէր կիւն վէ հէր
 սաթ , հիւքիւ մէ թէ թագրիւր վէ ինհա իթ
 մէյէ , մէկէրի գու տրէ թի էօգմու տուր ,
 վէ շէնտ տէ ֆա էմալի տախի կէօրիւ լմիւ շ
 տէյիլ մի տիր :

Վիզէ պու պապոնէ թէ հայ յիւրոնէ գա
 լաճապ պիր քէօլէ վար տր , էանի տխէք
 խթէրիգ քի , զաղէ թարար , քէնախ հու աու ա
 լարրն թէ ճաւուգ խախպ , վէ վաճիպէյի զիմ
 մէ թլէրինի թանըմայարապ , ֆէնա պիր պահա
 նէ շր իթտիքլէրի հալտէ , էաղըրանը ինքեար
 խոն մէյէ ճէքլէրի տէրքեար , վէ նահապգ էէր
 տէ քիմէ քի թօգանմըշար խոն , անլէրին տա
 խի տաւայա գալգըշա պիլէ ճէքլէրի աշիքեար
 օլու գտանն պաշգա , իճրաաթճա զաղէ թա
 լարրն պիր մէտիսալլէրի օլամայու պ , անճապ
 ճիւղ իւ քիւլլի թահրիք խոն պիլէ ճէքլէրի ,
 վէ պիւ թիւն ալէմին խոն մանէ վի հաքիմլէրի
 պու լու նաճապլարը պէտիտար իքէն , նէ ա

ճայիպ . Քաղաքական ժողով , հէր շէյտէն է վե
վէլ , հիւքիւմէթ թարաֆընաան մէվզու պու
լունան օրէնքէ դանասթ իթմէյէրէք , պաշ
գա պիր օրէնք տահա վաղ օլունմասը զըմ
նընտա քէնտինձէ պիր էլլէ միյէթ կէօրիւր ,
վէ ալէթ թաճիլ իճրասընա չըգըմայա տա
խի ճէսարէթ իտէր աէ , կէրէք յողովարըն վէ
կէրէք Հոգարարձու թիւնլարըն , միլլէթձէ
պիրէր հիւքիւմէթ տիւմէնի պաշընտա պու
լունտու գլարընտան , հէր հարէքէթ լէրինին ,
տէյիլ սատէձէ պիր թահրիքէաթ , իլլա պի
րէր իճրասթ օլտուղուն վէ օլաճաղըն , վէ
հէր պիր իճրալարընըն իտէ , դաղէթալար միւ
սիլլու ալէմ մուվաճէ հէսինէ չըգմայրպ , իլ
լա կիղլ իտէ էա գարալրտա գալաճաղըն , վէ
պունտան տա գաթինաղար , միլլէթ մէմու
րիյյէթինտէ պուլունանլարըն իտէ թաու թագ
սիրաթլարը զըմնընտա , հիչ տէյիլ իտէ , հիւ
քիւմէթձէ , դաղէթալար հագգընտա պու
լունան օրէնքին կէօրիէսի գատար տախի պիր
օրէնք վէ միւճաղաթ գանուենամէսի պու
լունմասըղըն րանա պիլտիկի թագտիրտէ ,
օնլարըն հիչ պիրիսի հագգընտա էօյլէ պիր
օրէնք զըմնընտա էլլէմիյյէթ կէօրմէղ , պիղ
ձէ պիղ իտէ , գալիէն իթիգատ վէ իտտաա
խտէրիղ քի , էկէր , զաթէն հիւքիւմէթին
օրէնքի թահթընտա պուլունան դաղէթալար
իլին պիր պէնա օրէնք տահա լաղըմ իտէ ,

հիւքիւ մէթճէ հիչ պիր օրէնք թա՛հթնաս
պուլունմայան միլէթճէ մեմուրլար հագգըն
տա , պինլէրճէ պէնալէրտէն միւրէթթէպ
օրէնքլէր լաղրմ տրր , վէ հէման մութլագ
սուրէթտէ լաղրմ տրր , զիրա օրէնքսիղ մէ
մուրիյլէթին սօնու տայիմա ճէպպարլրգտա
գարար գըլա կէլմիշ տիր , նասըլքի պիւթիւն
թէվարիս վէ ֆէյլէսօֆլուգ պունա վար
գուվլէթիլէ շէհատէթ իթմէքտէ տիր :

Վէգքիւր ատէնագրու թիւնտա զաղէթա
հուգուգու հագգընտա խայլիճէ սէօհպէթ
կէշիպ վէ միւզաքէրէ օլունմուշ տուր , վէ
հաթթա , մէգքիւր մէսէլէ հալլ օլունարագ ,
իճապը իճրասընա գարար տախի վէրիլմիշ
տիր : Վիղ Քաղաքական ժողովուն հագգըն
տա թիայէթի քեամիլէմիղ օլտուղուն պէյան
իլէ պէրապէր , շունու տախի ճէսարէթ իւ
ատրիղ պէյանէ քի , էկէրչի պու ասըրտա լու
սաւորէալեալ տիւնեատա , էն պէօյիւք վէ
ումումի պիր մէսէլէ վուգուա կէլմիշ իսէ ,
օ տախի անճագ պու մաթպուաթ սէրպէս
թիլէթի մէսէլէսի օլմուշ , վէ էն պիւյիւք
պաշար եախտա գալէմէր տախի , պաշլըճա
շու մէսէլէնին հալլ ու թէսվիլէսինէ շալըշ
մըշ օլտուգլարը հալտէ , Քաղաքական ժողո
վուն , անճագ պիր իքի սաաթ իչին տէ էօյլէ
պիր մէսէլէյի հալլ իթմէսի , տօղրուսու թէ
հայիւրէ շայան պիր քէյֆիլէթ տիր :

Վէ պիլա միւտասէնէ սեօյլէտիկիմիզ
Թագաիրանէ, զանն իտէրիզ քի, Քաղաքա-
կան ժողովուրն իշինանէ, հէր նէ գասար պաշ-
գա ճիհէթիէրանէ էհլիյէթ ու լիպագաթը քե-
մայ մէրթէպէտէ զաթլար պուլունմագանէ
իսէտէ, շու մէսէլէնին հալլինէ միւգթէ-
տիր զաթ, եա հիշ եօգ տուր, վէ եատա
քէք նատիր տիր, վէ պուտա պըսպ պիր շէյ
տէյիլ տիր, գիրա, պու ալէմանէ հէր տտէմին
հէր իսուտուտա մայիւ մաթը թամմէօի, եա-
իսու քիֆայէսի պուլունմասը իհթիմայտէն
տէյիլ տիր, մէսէլա, մէգքիւր ժողովուր հէ-
քիմիլք, միւ հէնատիպիք եա շիֆթճիլիք իւզէ-
րինէ պիր պիւյիւք մէսէլէ աջըմասը լաղըմ
կէլտէ, մատամ քի պու մէսէլէ պուրատա
աջըր, էլպէթտէ պիզ պուլունն հալլ ու
թէմիլիէսինէ ճէսարէթ իտիպ վէ իճասը իճ-
րասնա պագմայըյըզ տէնիլէպիլիք մի, վէ
էօյլէ պիր ազլ ու ֆիքիրէ մուղայիր իտուա-
այը հիշ պիր քեամիլ զաթ իրթիքեայ իտէր
մի = Հաշմ = Վմտի պիզ տէրիզ քի, մաթպու-
աթ սերպէսթիլիէթի մէսէլէօի էն միւ շքիլ
վէ նաղիք պիր մէսէլէ օլտուգճա, վէ Քա-
ղաքական ժողովուր մուղ ազարայրնն էքսէրի-
օինին օգուտուղա, անճագ պիլիմ սէֆիլ զա-
ղէթարարանն վէ սայիրէտէն իպարէթ պու-
լունտուգճա, մէսէլէի մէղպուրէնին հալլի-
նէ արղուքէշ պուլունմանը, անճագ Ալիօ-

պա ֆէյլէսօֆլարընըն պու կիւն վէ պու սա-
 աթ մագպուլ վէ միւթէպէր պուլունան քի-
 թապլարընա միւրաճաաթ , վէ ահքեամ ու-
 մէպատիլէրինէ միւթէպէաթ իթմէլի տիրլէր ,
 եօխաս պիղիմ քիթապ վէ զաղէթալարըմը-
 տա , շու սուսուզուզու գանարրաճագ , հէ-
 ման պիր գաթրէ տախի սու պուլամաղլար :

Մէղքիւր ատե՛նագրու թիւնաա օգուն-
 տուղունա նաղարէն , զաղէթաճըլարա շու-
 տէօրթ թէքլիֆ օլունմայա գարար վէրիլմիշ ,
 վէ նասըլ քի սօնրատան տախի օլունմուշ
 տուր . եանի , պիրիմճիսի յարգէլ կրօնը (մէղ-
 հէպէ ըիայէթ իթմէք) :

Միզ զանն իտէրիզ քի պու թէքլիֆ պի-
 հուտէ պիր թէքլիֆ տիր , շիւնքի զաթէն
 հէրքէս հէր մէղհէպէ հիւքիւմէթճէ ըիայէթ
 իթմէյէ պօրճու պուլունտուղու թագտիր-
 տէ , թապիաթիլէ քէնտի մէղհէպինէ տահա
 ղիյատէ ըիայէթ իտէճէք տիր , վէ իթմիշ
 տիր , պիղճէ պիր թագսիրաթճա սապըգասը
 պուլունմայան պիր ատէմտէն , օլ թագսիրա-
 թը իթմէյէճէկինէ պիլա սէպէպ էմնիլէթ
 իսթէնմէք , պայաղըճա օլ քէսէ պիր նէվի հա-
 գարէթ իթմէք սայըլաճաղընտան , վէ շիմաի-
 յէ գատար միլլէթիմիզ զաղէթալարը իսէ ,
 ասըլ բու հպան կիւրու հիմիզտէն ղիյատէ , մէղ-
 հէպիմիլէ տէյիլ եալընըզ ըիայէթ իթմէքտէ
 հաթթա հըֆղ ու վիգայէսինտէ տախի պու-

լուսնմագտէ օլոու գլարընտան , էօյլէ պիր թէք
 լիֆ հէման պիր հագարէթ տախի սայրլա պի-
 լիր , պուստանտա գաթինագար , մէզհէ պխալիզէ
 ըիայէթ օլուսնմագ թէքլիֆի , տէյիլ լուսա-
 ւորչական մուհարրիրլէրէ օլուսնմալը արը , է-
 կէր իգթիզա իտէր մէ սէլահիյ յէթիմիզ օլա-
 պիլիր իտէ (պիլիզէ պօշ շէյ ար) , իլա պաշգա
 մէզհէպտէն պուլուսն մուհարրիրլէրէ օ-
 լուսնմալը արը :

Իքինճիսի տախի , Սահմանագրո-թի-նը պարզպա-
 շէլ (Սահմանագրու թիւնու թէսահուպ իթ-
 մէք) իթմէք թէքլիֆի ար :

Հէլէ պու իքինճի թէքլիֆ տօղրուսու
 թէաճճիւպէ մէ հէմտէ թէհայյիւրէ շայան
 պուլուստուղուստան , պաշգա պիր ճէվապ
 մէրմէյիպ , անճագ շուսու սիւալ իտէրիզ քի ,
 տէօրթ սէնէտէն պէրու , Սահմանագրու-
 թիւն հագգընտա դայրէթ վէ ֆէտաքեարլըզ
 իտէն , դաղէթաճըրարտան պաշգա հիչ պիր
 կիւրուհ պուլուսնմալ ճուտուր . հաթթա
 պաղը դաղէթաճըրարա հագարէթ ուտա-
 վէթ կէօսթէրէնկէր , պաշլըճա Սահմանա-
 գրու թիւնուս սիւշմէնկէրի տէյիլ մի իտիլէր ,
 արթըզ կիւնէշին զիյասը կիպի հէր քէսին
 կէօղիւնիւ գամաշարտան շէօյլէ պիր սահիհլիք-
 տէ ինքեար օլուսնապիլիր մի :

Իւշիւնճիւսիւ տախի , Նշա-սիլէլ վարը-թի-նը
 որ ի-ր նէրգործո-թի-նը ըսպ օրինի եւ արթանապէս Բա-

նէյոսնէ (Ազգային Արշու թիւնու Ֆասլ ու
զէմմ իթմէմէլն քի , քէնտի թէէսսէրինի օրէնք
իւզրէ վէ լայրգլլա իշէտէպիլսին) , թէքլի
Ֆինտէն իպարէթ պուլունմուշաուր :

Պիղ զանն իտէրիզ քի , Քաղաքական ժո
ղովտան պաղըլարըն ասըլ մագսէտի , պաշլըճա
պու իւշիւնճիւ թէքլիՖին իւզէրինտէ տիր ,
շիւնքի զազէթալարըն աղղը գաբանմասըլա ,
քէնտիլէրին սէրպէսթճէ գալարագ , միւս
թագիլ սուրէթտէ միլէթի իտարէ իթմէ
սինէ , թասպիասթիլէ պիր եօլ աշըլմըշ օլուր :
Վէ պու թէքլիՖտէ տիգգաթէ շայեան իքի
լուզէթ վար արը , եանի ըսք օրէնի վէ « րժանա
պէ » լուզէթլէրի : Այլվէլա սօրարըղ ըսա օրինի
տէնիլէն գանդի օրէնքճէ տիր , վէ իքինճի սօ
րարըղ քի , քէնտի ամէլյաթլարը եա արժանա
պէ « օլմաղ սա , անարժանապէս օլուրսա , նէ օ
լաճագ արը . քիմ կէօրէճէք տիր , քիմ թէՖ
թիշ վէ միւ թալաա իտէճէք տիր , վէ էհալլիլէ
քիմ իսապէր վէրէճէք տիր : Քաղաքական ժո
ղովաւն պու պապտէ ասըլ նիլէթի նէ տիր
պիլմէյիղ , լաքին , արղու իթտիքլէրի հալին
նէթիճէսինին , իսահ նա իսահ տէքթթլու գտա
գարար գըլաճաղընտա , ինքեար իտէմէյիղ :

Վէ տէօրտիւնճիւսիւ ասիսի , շախսա սօ
գունմամագ թէքլիՖի տիր քի , պու իսուսուս
զաթէն հիւքիւմէթին գանու նունճա տախի
մէմնուաթտան պուլունտուգտան պաշգա ,

տէյիլ Վաթրիգխանէնին , իլլա Պապը Օլապ-
թիլէնին գարրշաճաղը պիր մատտէ օլտու-
ղուճնտան , պիւթիւն պիւթիւն սիւքիւթ
իւղրէ կէշէրիլ :

Մէղքիւր տէօրթ թէքլիֆլէրտէն պաշգա ,
պէշինճի պիր թէքլիֆ տահա վար տըր քի ,
պիղճէ պաղը ճիհէթլէ հէփօփնտէն զիյատէ
թէաճճիւպէ շայան տըր . եանի զաղէթաճը
լարըն պիր վուգուաթը իշիթաիքլէրինտէ ,
նէշը իյլէմէղտէն էփլէլ , կիտիպ Վաղաքական
ժողովա խասէր վէրմէսի , վէ օլ վուգուա-
թա տայիր իճրայէ կէլէճէք մուհաքէմաթա ,
վէ վէրիլէճէք սիճիլ ու միւճաղաթա պէքլէ-
տիքտէն սօնրա , թապ ու նէշը իյլէմէլէրի
թէքլիֆի տիր :

Եկէր պու ալէմտէ զաղէթաճըլըգ հագ-
գընտա միւմքինսիգ իքի շէյ վար խտէ , էփլէլ
քիսի պու տուր տէյէպիլիլիլ : Օ իրա զաղէ-
թաճըլարըն , Վաթրիգխանէնին խըտմէթ-
քեարլարը եախօտ ճասուսլարը օլմատըգլարը
շէօյլէ տուրտուն , մէկէրշի հէր վուգուաթըն
մուհաքէմէսի լաղըմ կէլիր մի , վէ հիչ պիր
վուգուաթըն նէշրի իչին , այլարճա վէ պէլ
քի տէ երլարճա պէքլէմէք օլապիլիր մի , վէ
հիչ պիր միւշթէրի , էրիմիշ էսկիմիշ վէ գահ-
վէ քէօշէլէրինէ տիւշմիւշ քէօհնէ հալատի-
սաթը եաղան զաղէթայը օգուր մու : Միզ
ղանն խտէրիլ քի , Վաղաքական ժողով բէք

ալեա պիլիւր քի , զաղէ թաճըլարըն առէ թին
տէն տիր . աճէլէ վէ պիրպիրինտէն է վիլէլ հա
վատիս ալմագ իշիւն , խասսէ թէն նիշէ թա
րաֆլարա , հաթ թա օրտուլարա , տօնանմա
լարա վէ մէճլիս ու զիյաֆէ թլէրէ տախի ա
տէմլէր կէ օնտէրիլէր , միւ խապիրլէր բէյտա
խտէրլէր , վէ շու խուսուսաա իֆրաթ մէսա
րիֆլէր իյլէրլէր . էմմա , պիղիմ զաղէ թաճը
լարըն գուտրէ թլէրի միւսաատէ իթմէտիկին
տէն , շիմտիքի հալ պաղը տօսթլարըն հիմ
մէ թլէրիյլէ կէ օնտէրիլէն հալատիսաթէ գա
նասաթ իթմէքտէ իմիշլէր , օլսոնն , պիր կիւն
պաղը գուտրէ թլի զաթլար չըգարագ , օլ
եօյտա զաղէ թաճըլըգ իտէճէքլէրի տախի իհ
թիմալտէն տէյիլ մի տիր :

Մէզ քիւր առննագրու թիւնտա զաղէ թա
ճըլարա պիր պիւյիւք լու թֆ ու քէրէմ օլա
րագ , Քաղսքական ժողովուն առննագրու
թիւնունուն զաղէ թաճըլար իշին , զանն ի
տէրիզ քի անճագ հաթթատա պիր կիւն , ա
չըգ օլաճաղը պէյան օլունմուշտուր . չօգ իյի ,
լաքին Վահմանագրական պիր իտարէնին իգ
թիզասընճա , զաթէն օլ խուսուս զաղէ թա
ճըլարըն եախօտ է հալինին հագգը տըր . շիւն
քի կիլլի շէյ անճագ տէվլէթճէ եանի բօլե
թիգաճա մէճլիալէրտէ օլապիլիւր , հալ պու
քի պիղիմ նէ տէվլէթճէ պիր իշիմիզ վար
տըր , վէ նէ տէ բօլիթիգաճա . հէր նէ հալ

խտէ , լտքին աճէ պա Արօնական ժողովուրն տա
ատեննագրու թիւնու աչքո օլաճաճ մը արք :

Վաղարթական յողովուա , պալեատէ զեր-
բի կէլէն թէքլիֆլէրին , դաղէ թաճըլարա օ-
լունմասընա գարար վէրիլաիկի սրբատա , հաթ-
թա է օյլէ դաթլար պու լունմու շար իմիշ քի ,
օլ գատարա տախի գանաաթ իթմէք իաթէ-
մէտիքլէրինտէն , շու աթիտէքի թէքլիֆի
տախի իթմիշլէր իմիշ , շէօյլէ քի , բու հպան
կիւրու հունտան պու լունանլարն , տէյիլ
աալթ մու հաքէմէլէրինէ պագըլմաղտան էվ-
վէլ դաղէ թալարա եաղըլմասը , հաթթա գա-
պահաթլը օլտու գլարընա իլամ օլունտու գ-
տան սօնրա եաղըլմամասընը տախի միւրատ
իթմիշլէր , շիւնքի , զիւիւմլէրինճէ , պիր միլ-
լէթ քէնաթի թագսիրաթընը քէնաթի իշինտէ
սագլայրայ թասհին իթմէլի , վէ խարիճտէն
միլլէթլէրէ ֆաշ իյլէմէմէլի իմիշ :

Աէրգու ման դաթլարըն սաֆտէրունլու գ-
լարընը փէսէնա իտէրիգ , ֆէգաթ պու ա-
լէմտէ հէմ միւմքինաիգ օլուպ , վէ հէմտէ նէ-
թիճէսինտէ քէնաթի էմէլլէրինին մու դայիրի
դուհուրա կէլէճէք պիր էֆքեարա դահիպ
օլմալարը իշին զիյատէսիյլէ էսէֆ իտէրիգ
զիրա , պիր տէֆա տիւշիւնմէլիտիրլէր քի ,
մէկէրչի լուսաւ սրչական Հայլարըն սիւքիւթ
իթմէսիյլէ , մու հարրիրլէրի սայիր մէզհէպ
տէն օլան դաղէ թալար , վէ սայիր միլլէթ դա-

զէ թալարը տախտի սիւքիւ թ խտէ ըլէր մի , վէ
 Վաթրիդիսանէ միդ վաղ խտէ ճէյի գանու նու
 օնլարա տախտի գապու լ ի թ ախրիսլ վէ ի թ աաթ
 ի թ ախրէ մէ տիկի թ ագ ախրտէ , առ աջ նարդ
 լար վէ սայիրլէր եիւ զիւ նտէն զու լու մ
 կէ օրէն պիւ շարէ լէր , մէ զքիւր զաղէ թ ալարա
 միւր աճաաթ ի թ մէ զլէր մի , աճէ սլա Վաթ
 րիդիսանէ միդ , թէ շէքքի սահիպլէր ինիսն է օն
 լէրինէ տախտի պիր սէտա շէքմէյէ աիւ շիւ
 նիւր վէ իճրասընա մու վաֆֆադ օլապիլիս
 մի , պիւ զճէ պու նլար ի ճ թ ի սալին խար ի ճ ի նտէ
 շէյլէր օլու պ , վէ նիշէ աեֆալար է մաալարը
 տախտի կէ օրիւ լմիւ շ աիւր , նասըլ քի , Վան
 առ աջ նարդու քէյֆիյէ թի , պիւ զիմ զաղէ թ ա
 լարաա թ ապ ու նէ շր օլու նտու գտան պաշ
 գա , թէ շէքքի սահիպլէր ինիսն միւր աճաաթ
 ի թ մէ սիյլէ , Վաթրիէ * ( ) ի նաա վէ Վէ շանի տա
 տախտի օգու նմու շ աուր , քէ զալիք պու աե
 ֆա քի , Վարաշ վէ Օէյ թ ին է հալիս ինիսն մէ զ
 հէ պ թէ պալիլինէ չրգը շաաթ քէյֆիյէ թի , սա
 հիճ ու զայրի սահիճ , քէ զալիք մէ զքիւր իբի
 զաղէ թ ալարաա օգու նտու գտան սօնրա , պիւ
 զիմ զաղէ թ ալարաա կէ օրիւ լմիւ շ աիւր : Վմ
 տի , պէ օյլէ պիր խու սու սու թէ ճ լիլի ի թ մէք ,
 պիւ զիմ զաղէ թ ալարըն աղըր վէ տիլինի պաղ
 լայարապ , պիւ թ իւն պիւ թ իւն միլէ լի սայի
 րէ զաղէ թ ալարընա միւր աճաաթ ա պիր է օլ
 աշմադ տիմէք օլմաղ մր , վէ է օյլէ լիքլէ պիւ

գրք 54 248

զիմ զաղէթալարն, եւ քեամիլէն՝ մասալճը-
լըզա սարմասը, վէ եասա ճան չէքիշմէյէ
պաշլամասը իճապ իթմէ՞զ մի : Ա է պուճնասն
տա գաթիկնաղար, քէնտի թագսիրաթըմըզ
քէնտի իշիմիզտէ գալարն տէր իքէն, պիղ-
զաթ քէնտիմիզին, էվիլէլ էմիրտէ, վէ հէմ-
տէ տահա զիյատէ, միլէլի սայիրէ միյանէսին-
տէ Ֆաշ ու իլան օլուճնամասընը մուճիպ օլմա-
մըզ լազըմ կէլմէ՞զ մի :

Խայր խայր, իսթէր բուհանի կիւրուհին-
տէն օլսուճն, իսթէր ճիսմանի կիւրուհինտէն,
պէտխահ ու զալըմլար վէ խային ու զատ-
տարլար հէմ զաղէթալար վասէթասըլա ալէ-
մէ Ֆաշ օլուճնալը տըրլար, վէ հէմտէ, քէն-
տի միլէթիմիզտէն պուլուճնանլար էվիլէլա վէ
աճէլէթէն քէնտի զաղէթալարըմըզտա իլան
օլուճնալըտըրլար, եօխաս, սայիր զաղէթա-
լար հազըր պէքլէմէքտէտիրլէր, նասըլ քի,
պու տէֆաքի 796 նիւմէրօլու Վիլէ * (Ա
բիճտա, թուլչատա պուլուճնան Տիօնիսիօս
նամ Վում միլէթի մէտրօպօլիտի ալէյհինտէ,
պէզպէթ սիթէմամիզ պիր պահա օգուճնաուշ
տուր, վէ պիղիմ աուաջնորդլար ալէյհլէրին-
տէ տախի օգուճնասը իճթիմալին խարիճին-
տէ տէլիլտիր :

« Եւէ Դոճ Լէպէն, Դարիւրդ աղաղակեցին : »

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0542028

